

Komunikace s učiteli v alternativní a klasické mateřské škole pohledem rodičů

Renata Dulíková

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Renata DULÍKOVÁ**
Osobní číslo: **H10739**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Komunikace s učiteli v alternativní a klasické mateřské škole pohledem rodičů**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti komunikace a předškolního vzdělávání v klasické a alternativní mateřské škole.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvalitativního výzkumu formou hloubkového rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CISOVSKÁ, Hana. Průvodce základy pedagogické komunikace a prezentace pro obor Učitelství pro mateřské školy. Ostrava: Ostravská univerzita, 2009. ISBN 978-80-7368-727-4.

GRECMANOVÁ, Helena a Eva URBANOVSKÁ. Waldorfská škola. Olomouc: Hanex, 1997. ISBN 80-85753-09-6. (brož.)

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

LAŽOVÁ, Ladislava. Mateřská škola komunikuje s rodiči : výměna informací, řešení problémů. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0378-0 (brož.)

PRŮCHA, Jan. Alternativní školy a inovace ve vzdělávání. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-7178-999-4. (brož.)

ŠVARÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ a kol. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Hana Navrátilová

Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce:

27. ledna 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

2. května 2014

Ve Zlíně dne 27. ledna 2014

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 19.3.2014

.....*Xulka*.....

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

²⁾ Vysoká škola nevolněně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdaním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Opatřít-li autor takového díla udělit svolení bez věcného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 nelistává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Abstrakt česky

Bakalářská práce „Komunikace s učiteli v alternativní a klasické mateřské škole pohledem rodičů“ se zabývá všeobecnou komunikací, ale hlavně se zaměřuje a popisuje komunikaci mezi učiteli a rodiči v mateřské škole. Teoretická část popisuje všeobecnou mezilidskou komunikaci, komunikaci mezi učitelem a rodiči a také představuje rozdíly v alternativních mateřských školách. Obsahem praktické části je kvalitativní výzkum, a to konkrétně hloubkové rozhovory s rodiči, jejichž děti navštěvují státní nebo alternativní (waldorfskou školu). Cílem práce je zjistit způsoby a formy komunikace v alternativní (waldorfské) a klasické mateřské škole.

Klíčová slova: Pedagog, předškolní vzdělávání, alternativní předškolní vzdělávání, komunikace, komunikace mezi učitelem a rodiči

ABSTRACT

Bachelor thesis "Communication with teachers viewed by parents in the classical and alternative kindergarten" focuses on general communication, but mainly focuses and describes the communication between teachers and parents in kindergarten. The theoretical part describes the general interpersonal communication, communication between teachers and parents, as well as the differences in alternative kindergartens. The practical part is a qualitative research, namely in-depth interviews with parents whose children attend public or alternative (Waldorf schools). The aim of the work is to find ways and forms of communication in the alternative (Waldorf) and classic kindergarten.

Keywords: The teacher, preschool education, pre-school alternative education, communication, communication between teachers and parents

Poděkování patří Mgr. Haně Navrátilové za její vedení, odbornou pomoc a cenné rady při tvorbě bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Motto:

„Lidská společnost představuje síť vztahů mezi lidmi. Přirovnáme-li ji k rybářské síti, tak uzly představují lidi a provázky či lana vztahy mezi nimi. Ale co to vlastně je toto lanoví v lidském světě? Jedna odpověď je, že je to komunikace.“

(Argyle a Trower, 1979)

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 DEFINICE POJMU KOMUNIKACE	12
1.1 SOCIÁLNÍ KOMUNIKACE.....	13
1.2 DRUHY KOMUNIKACE.....	14
1.2.1 Verbální komunikace.....	16
1.2.2 Neverbální komunikace	16
1.3 FUNKCE KOMUNIKACE.....	17
2 KOMUNIKACE V RÁMCI MATEŘSKÉ ŠKOLY	18
2.1 PRVNÍ SETKÁNÍ MEZI RODIČEM A UČITELKOU	19
2.2 FORMY KOMUNIKACE V MATEŘSKÉ ŠKOLE	20
2.2.1 Třídní schůzky	20
2.2.2 Individuální schůzky.....	21
2.2.3 Společné akce	21
2.2.4 Nástěnky	22
2.2.5 Elektronická komunikace.....	22
3 ALTERNATIVNÍ ŠKOLY	23
3.1 ODLIŠNOSTI V POHLEDU NA POJEM ALTERNATIVNÍ ŠKOLA	25
3.1.1 Pedagogický a didaktický aspekt	26
3.2 WALDORFSKÁ ŠKOLA	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
4 METODOLOGIE VÝZKUMU	30
4.1 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU	30
4.2 POJETÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	30
4.2.1 Vymezení výzkumného cíle.....	32
4.2.2 Vymezení výzkumných otázek	32
4.2.3 Výzkumný soubor a způsob jeho výběru.....	32
4.3 TECHNIKA SBĚRU DAT	34
4.3.1 Metody analýzy dat	34
5 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	35
5.1 VZÁJEMNÝ VZTAH MEZI RODIČEM A UČITELKOU.....	35
5.1.1 Znalost školky a učitelek	35
5.1.2 Vzájemná důvěra	36
5.1.3 Neochota komunikovat	37
5.1.4 Vstřícnost učitelky.....	37
5.2 ZPŮSOBY PŘEDÁVÁNÍ INFORMACÍ	38
5.2.1 Ústní komunikace	38
5.2.2 Nástěnky	39
5.2.3 Elektronická komunikace.....	40
5.2.4 Telefonická komunikace.....	42
5.2.5 Třídní schůzky.....	42
5.2.6 Individuální schůzky.....	43

5.3	PRÁCE NAD RÁMEC PRACOVNÍCH POVINNOSTÍ	44
5.3.1	Pracovní doba	44
5.3.2	Víkendové akce	45
5.3.3	Zájem rodičů	46
5.4	ČAS NA KOMUNIKACI	46
5.4.1	Nabídka komunikace	46
5.4.2	Nevymezení času	47
5.4.3	Komunikace mezi dveřmi	48
5.4.4	Nezájem učitelek	49
5.5	POSTOJ RODIČŮ	50
5.5.1	Nezájem rodičů	50
5.5.2	Rodiče s rodiči	51
5.5.3	Představa rodičů	51
6	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU.....	53
7	DOPORUČENÍ PRO PRAXI	56
	ZÁVĚR	57
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	58
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	60
	SEZNAM OBRÁZKŮ	61
	SEZNAM TABULEK	62
	SEZNAM PŘÍLOH	63

ÚVOD

Na začátku bakalářské práce si klademe otázku, jakým tématem se budeme zabývat. Mezilidskou komunikací jsme provázeni dnes a denně již od nepaměti, můžeme se tedy ptát, co to vlastně komunikace je, jak se dělí a co pro nás znamená. V rámci pracovní angažovanosti se zaměříme na oblast komunikace, konkrétně na komunikaci v mateřských školách. Myslíme si, že i když je o tomto tématu napsáno velké množství literatury, je důležité se jím zabývat. Zvláště proto, že v mateřské škole je počátek komunikace se školskou institucí a učiteli v pravém slova smyslu. Považujeme tedy za důležité položit kvalitní základ v komunikaci, která je s člověkem neodmyslitelně spjata. Obecně je známo, že učitelská profese je náročná, zvláště po psychické stránce. Na učitele jsou kladeny vysoké nároky nejen v pracovní rovině, ale především v té lidské. Učitelky jsou vystavovány různým stresovým situacím, s nimiž se musí vyrovnat. Zvláště interpersonální vztahy si vyžadují notnou dávku empatie a kvalitní komunikační schopnosti. Tyto schopnosti si také vyžadují celkově kladný přístup učitele ke své profesi a stanovení jasných pravidel. Budeme se tedy zabývat tím, zda učitelky v mateřských školách dodržují pravidla komunikace a věnují rodičům dostatek času, který je pro kvalitní komunikaci potřebný. Za důležitou v učitelské profesi považujeme také sebereflexi, která může napomoci nejen v oblasti komunikace, ale celkově zkvalitnit práci učitelek. Jak komunikace v mateřské škole probíhá a jak to vidí rodiče? Tyto otázky se pokusíme zodpovědět v následujících kapitolách bakalářské práce.

Jednotlivé kapitoly jsou členěny dle předmětu zájmu. V teoretické části se zabýváme obecnou charakteristikou komunikace, komunikací v mateřských školách a také vymezením pojmu alternativní školy. V praktické části se nejdříve zabýváme vymezením hlavních parametrů, které jsou potřebné jako „předkrok“ pro výzkumnou práci. Nejrozsáhlejší je v praktické části samotný výzkum a shrnutí výsledků zkoumání. V závěru se zaměříme na celkové zhodnocení práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DEFINICE POJMU KOMUNIKACE

„Nelze nekomunikovat. Každé chování je komunikace. A proto, že neexistuje nechování, nemůže neexistovat komunikace.“

(Paul Watzlawick, 1995)

S definicemi komunikace se v dnešní době můžeme setkat ve velkém množství literatury, avšak nelze tento pojem specifikovat jednotným tvrzením. Po prozkoumání jednotlivých definic v odborných knihách a člancích objevujeme převážně podobné rysy a jen nepatrné rozdíly. Největší rozdíly spatřujeme u různých autorů v pojetí komunikace.

U Maříkové (2002 in Sociální komunikace - Majerová, Votavová, s. 8) se setkáváme s popisem společné schopnosti člověka a zvířat, jímž je komunikace. Zmiňuje se, že komunikace probíhá za pomoci zvuků a řeči těla. Rozdíl však spatřujeme v tom, že řeč je chápána jako specificky lidská schopnost. Dále například Mikuláščík (2003, s. 18) popisuje, že má komunikace široké využití a s Maříkovou se shoduje v tom, že většinou je komunikace spjata s používáním řeči. Mikuláščík také komunikaci ztotožňuje s dorozumíváním a popisuje, že komunikace je nezbytná k efektivnímu sebevyjadřování. V akademickém slovníku (2009, s. 426) se setkáváme s poněkud stručnějším a velmi obecným vymezením slova komunikace. A to, že komunikace je přenos nejrozličnějších informačních obsahů v rámci různých komunikačních systémů, zejména tedy prostřednictvím jazyka. Všeobecně tedy můžeme nazvat komunikaci přenosem a výměnou informací v mluvené, psané nebo obrazové formě, jak uvádí Mikuláščík (2003, s. 18). Ten také pojmenovává činnostní formu, jež se mezi lidmi realizuje a projevuje nějakým účinkem.

Jelikož je komunikace univerzální pro všechny vědní obory, můžeme tak spatřovat rozdíly v definicích dle zkoumaných jevů jednotlivých oborů. Například v psychologii není komunikace považována jen za pouhý přenos informací mezi sdělujícím a příjemcem, jak uvádí Mikuláščík (2003, s. 19). Setkáváme se zde s pojmy sebereprezentace a sebezpotvrzení, jež poukazují na postoj člověka k sobě samému. Psychologický pohled však jde dále, hlouběji, jak se dozvídáme u Křivohlavého (1988, s. 148). Uvažuje o tom, co se dělo dříve, než bylo slovo vysloveno. Z tohoto hlediska mluvíme nejprve o strategickém záměru, který má, případně měl ten, který promluvil. V pozadí jeho promluvy lze zjistit určitý strategický cíl. Tím, co sděluje, chce něčeho dosáhnout. Komunikace se nedějí pouze dle jednotlivých oborů, jak se dozvíme v další podkapitole.

1.1 Sociální komunikace

V poslední době slýcháváme slovo **sociální** spíše ve smyslu negativním, nejčastěji se jedná o označení něčeho nečistého, nehezkého. O lidech, kteří jsou v nepříznivé sociální situaci, mluvíme jako o sociálních případech, v negativním smyslu také mluvíme o sociálním domě. Všeobecně však pojem sociální spojujeme se slovem **lidský**. Budeme pracovat s tím, že sociální komunikace je komunikace mezi lidmi, označována také jako **mezilidská komunikace** nebo **mezilidské dorozumívání** (Mikuláščík, 2003, s. 20), což mimo jiné znamená, že komunikace neprobíhá neosobně.

Setká-li se člověk s člověkem, pak to, co si navzájem spolu sdělují, je našemu postřehu a pozorování přístupnější než vzájemné vztahy mezi lidmi. To je jedním z důvodů, proč sociální psychologové věnovali tolik pozornosti sociální komunikaci, jak uvádí ve své knize Křivohlavý (1988, str. 14). U Křivohlavého se také setkáváme s pojmem **obousměrný proces** (1986, s. 97), jímž pojmenovává právě sociální komunikaci. Z tohoto tvrzení si tak můžeme vyvodit závěr, že sdělování probíhá mezi dvěma a více lidmi. U Mikuláščíka (2003, s. 20) toto vzájemné působení můžeme nalézt pod pojmem **interakce**. Toho, kdo zprávu vysílá, označuje slovem **komunikátor**, toho, kdo zprávu přijímá slovem **komunikant** (2003, s. 29). Výsledkem tohoto komunikačního procesu je **komuniké**, což je vyslaná zpráva za pomoci verbálních nebo neverbálních symbolů, mezi něž řadíme například myšlenku a pocit.

O složitosti sociální komunikace z hlediska psychologického se zmiňují Čáp a Mareš ve své knize Psychologie výchovy (2007, s. 276). Popisují, že sociální komunikace probíhá dobře jen za předpokladu, zda jsou informace adekvátně vysílány a také přijímány. Znamená to, že člověk vyjadřující sdělení tak činí v souladu se svým vnitřním prožíváním, se svými skutečnými názory a emocemi. Ve skutečnosti totiž často své názory a emoce zakrýváme a to převážně ze strachu, co na to řekne ten druhý, jak na něj zapůsobíme. Dále je zapotřebí, aby člověk přijímající sdělení skutečně pozorně naslouchal jak slovnímu, tak mimoslovnímu sdělování a aby si je adekvátně interpretoval a nekládal do něj své vlastní emoce a myšlenky. Někdy je také sdělení neúplné, popřípadě přerušené. Setkáváme se například s tím, že jeden z účastníků komunikace odmítne pokračovat v rozhovoru, neodpoví nám na otázku, neprojeví svůj souhlas či nesouhlas. Tyto, ale i další skutečnosti činí sociální komunikaci značně nepřehlednou, vytvářejí možnost četných nedorozumění a chyb.

1.2 Druhy komunikace

Také druhy komunikace můžeme členit dle různých kritérií. Všeobecně rozšířené a obecné druhy komunikace jsou **verbální**-slovní a **neverbální**-mimoslovní komunikace, jimiž se budeme zabývat v další kapitole. S nejvíce přehledným rozdělením dalších druhů komunikace se setkáváme u Mikuláščíka (2003, s. 32-39). Jednotlivé druhy jsou však častěji spojovány větších do komplexů a vzájemně se mohou prolínat. Komunikaci tedy může členit na **záměrnou** nebo **vědomou**, kdy komunikátor komunikaci vede nebo směřuje cíleně. Jejím opakem je **nezáměrná/nevědomá komunikace**, kdy je mluvčí ovlivněn jinými faktory, jako jsou například emoce. V tomto případě nemá mluvčí komunikaci pod vědomou kontrolou.

Kognitivní komunikaci můžeme chápat jako logickou, racionální nebo smysluplnou, protože je často opřena o logické argumenty. Naproti tomu **afektivní komunikace** prostřednictvím emočních projevů působí převážně na city.

Pozitivní komunikace je spojována s projevy souhlasu, přijetí. **Negativní komunikace** potom znamená projevy odmítnutí nebo odporu.

Shodnou komunikací můžeme označovat takovou komunikaci, v níž dochází ke shodě sdělovaných informací mezi komunikujícími lidmi. Jejím opakem je komunikace **neshodná**, u níž jsou sdělované informace účastníků v rozporu.

Asertivní komunikace je taková komunikace, při níž prosazujeme své názory, postoje apod., ale zároveň také totéž respektujeme u druhých. Komunikace, která je útočná, bezohledná a sobecká je označována pojmem **agresivní komunikace**.

V **manipulativní komunikaci** je předpoklad použití úskoků, lži a dalších neférových forem jednání. Opakem této komunikace by mohla být například férová komunikace, kterou autor však uvedenu nemá.

Pasivní komunikace značí převážně bojácné, neaktivní, ale také ústupné nebo uhýbající chování. Naproti tomu aktivní komunikace, s níž se u autora nesetkáváme, je nebojácná, podnětná.

Intropersonální komunikaci můžeme vnímat jako vnitřní monolog nebo také dialog. Mnohdy se setkáváme s označením vnitřní hlas. **Interpersonální komunikace** potom znamená komunikaci mezi dvěma lidmi, i když může být přítomno lidí více.

Skupinová komunikace je poněkud komplikovanější než interpersonální, protože komunikátorů je více. **Masová komunikace** je komunikace, v níž mluvčí předává sdělení širšímu obecnstvu. Jako nejrozšířenější prostředek této komunikace můžeme uvést noviny, časopisy, knihy, rádio, televizi, internet nebo reklamu.

Za **mezikulturní komunikaci** považujeme komunikaci mezi příslušníky různých kultur. Nejedná se pouze o jazykové rozdíly, ale také náboženské nebo odlišnosti ve vzhledu. Tato komunikace je náročnější než předchozí jak na čas, tak provedení. Jako **Dyadickou intimní komunikaci** můžeme považovat takovou komunikaci, jež je mezi dvěma lidmi, kteří jsou vůči sobě vzájemně otevření a komunikují takzvaně srdcem. Naproti tomu **dyadická jednostranně řízená komunikace** je také komunikace mezi dvěma lidmi, ale s tím rozdílem, že jeden je v roli nadřízené a druhý v podřízené.

Jednosměrná komunikace je dána rolí mluvčího, která se nemění, to znamená, že jeden mluví a druhý poslouchá. S tímto druhem komunikace se můžeme setkat u autoritativního přístupu. Naproti tomu **dvousměrná komunikace** je taková, při níž se role komunikátora a komunikanta střídají.

Komplementární komunikace je reciproční komunikace z pozice doplňujících se rolí, s níž se můžeme setkat například ve vztazích lékař-pacient, podřízený-nadřízený apod. S pojmem **Tváří v tvář** se setkáváme při komunikaci, v níž obě komunikující strany stojí nebo sedí přímo proti sobě, opakem je **Postranní komunikace**.

Zprostředkovaná komunikace je taková, v níž komuniké-obsah sdělení přenášíme prostřednictvím nějakého média (rozhlas, televize, telefon). **Agování** je druh komunikace, při níž oslovený člověk na stimul reaguje nepřiměřeně, neadekvátním způsobem. Jde o reagování jiným stimulem nebo nezodpovězení otázky.

Metakomunikace je pojem, který by se dal přeložit jako komunikace o komunikaci. To znamená, že pozorovatel popisuje a interpretuje nějakou komunikaci, zároveň může být mimo stojícím pozorovatelem a nebo přímým účastníkem komunikace. V tomto případě můžeme říci, že se jedná o komunikaci na dvou úrovních – v metajazyce a jako komunikátor. Do metakomunikačních forem můžeme zařadit i dvousmyslnou mluvu.

U některých odborníků se můžeme setkat také s **paralingvistikou**, kde se jedná o formu mimoslovní přímo vázanou na slovo mluvené. Můžeme zde zařadit tempo řeči, rychlost, melodii, hlasitost a další, jak uvádí Gruber (2012, s. 28). Dále také můžeme zmínit komunikaci **psanou a komunikaci činem**, jež není potřebné vysvětlovat.

1.2.1 Verbální komunikace

Pojmem **verbální** označujeme komunikaci slovní (verbum=sloveso). Jako hlavní nástroj verbální komunikace můžeme tedy považovat řeč. Šedivý (2009, s. 3-4) popisuje, že vznik lidské řeči je datován do období před 50.000 až 200.000 lety a dle záznamů můžeme usuzovat, že je souhrnem několika jevů. Z hlediska fyziologického došlo u člověka k anatomickým změnám na lebce (útvary na jazylce atd.), které postupně umožňovaly lepší vokalizaci zvuků a to zpětně podněcovalo rozvoj našeho lidského mozku. Fyziologické změny byly bezesporu důležitým mezníkem pro vývoj řeči. Dále předpokládáme, že vývoj řeči byl postupný a přispěly k němu i další vlivy, např. neverbální komunikace ve formě gest.

1.2.2 Neverbální komunikace

U neverbální komunikace se také někdy shledáváme s označením **nonverbální** komunikace. Neverbální komunikace je tedy komunikace beze slov a probíhá prostřednictvím způsobů držení těla a jeho pohybů, výrazů obličeje, pohledů a pohybů očí, změn vzdálenosti mezi lidmi atd. Tento výčet můžeme shrnout do kratší definice a to, že tělo komunikuje jak prostřednictvím pohybů a gest, tak svým celkovým vzhledem. Například de Vito (2001, s. 125) považuje gesta za **symboly**, které tlumočí slova nebo fráze. De Vito uvádí příklad, že například u znaku O. K. (palec a ukazovák spojené do tvaru písmene o) = všechno je v pořádku, který je všeobecně známý převážně v evropských zemích, může v některých zemích (např. Latinská Amerika) znamenat naprosto odlišným význam (2008, s. 126).

U Šedivého (2009, s. 49-64) se v rámci neverbální komunikace setkáváme s více psychologickým vysvětlením a to, že vysílání a přijímání neverbálních signálů provádíme nevědomě. Také upozorňuje na to, že člověk může vědomě neverbální signály ovlivnit a zároveň předstírat i např. jejich opak. Nonverbální komunikaci dále rozděluje na **Proxemiku**-umístění v prostoru a vzdálenosti, **Posturiku**-polohy těla, **Kineziku**-pohyby těla a jeho části, **Gestiku**-pohyby s určitým významem, **Mimiku** – výrazy tváře, **pohledy**, **doteky**, **vůně a pachy** a **komplexní působení řeči a těla**

U Grubera (2012, s. 212-220) spatřujeme rozdíly v pojmenování jednotlivých druhů neverbální komunikace. Gruber je tedy rozděluje na **Kineziku**-pohyby těla, **Gestiku**-pohyby rukou, **Mimiku**-pohyby obličeje, **Viziku**-pohyby očí, **Posturologii**-postavení těla, **Proxemiku**-vnímání vzdálenosti člověka a **Driviku**-chování člověka při řízení.

1.3 Funkce komunikace

Komunikace je velmi širokým tématem, jež zahrnuje nepřehledné množství literatury a autorů. Pro účel bakalářské práce jsme vybrali jen ty, o nichž předpokládáme, že jsou nejdůležitější. Stejně jako v mnoha odborných termínech, i u komunikace se shledáváme s jejími funkcemi. Například u Mikuláščíka (2003, s. 21-22) se setkáváme s rozdělením na funkce:

- **Informativní** – jedná se o předávání různých informací mezi lidmi (řadíme zde také fakta a data)
- **Instruktivní** – řadíme také mezi informativní funkce, ale zde je již zahrnuto vysvětlení významů, popisů, postupů, návodů
- **Osobní identity** – tyto funkce spojujeme s pojetím sebe sama
- **Posilovací a motivující** – můžeme také zařadit mezi funkce přesvědčovací; jedná se funkce ve vztahu k sobě samému: posilování pocitů sebevědomí, vlastní potřeby a posilování vztahu k něčemu
- **Poznávací** – můžeme je spojovat s funkcemi informativními a také s komunikantem (sdělování zážitků, vzpomínek a plánů)
- **Přesvědčovací** – působení na druhého člověka se záměrem změnit jeho názor, postoj, hodnocení nebo způsob konání
- **Socializační a společensky integrující** – u těchto funkcí se jedná o vztazích mezi lidmi
- **Svěřovací** – s těmito funkcemi se setkáváme v každodenním životě; jedná se o sdělování většinou důvěrných informací druhému člověku
- **Vzdělávací a výchovné** – s těmito funkcemi se setkáváme především v rámci vzdělávacích institucí
- **Únikové** – zde řadíme odpoutání se od starostí (odreagování) např. neutrální komunikace
- **Zábavné** – vyplnění času komunikováním s cílem pobavit, rozesmát a navodit tak pocit pohody, navození příjemné atmosféry

Jednotlivé funkce komunikace nejsou jednoznačně vyhrazeny a v mnohých případech můžeme spatřovat jejich podobnost, ale také prolínání. Můžeme se také setkat s jejich sdružováním do větších celků.

2 KOMUNIKACE V RÁMCI MATEŘSKÉ ŠKOLY

V předchozí kapitole jsme se zabývali všeobecnou mezilidskou komunikací, jejím hlavním rozdělením a druhy komunikace. V této kapitole se budeme zabývat komunikací konkrétní, a to v rámci mateřské školy. Komunikace bezesporu patří mezi profesní kompetence učitele. Pro upevnění komunikační kompetence je důležité uvědomit si některé základní charakteristiky mezilidské komunikace, jak uvádí Cisovská (2009, s. 9). Pro mnohé rodiče je komunikace s učitelkami v mateřské škole první zkušeností v komunikaci se školskou institucí. Proto pokládáme za důležité, aby tato komunikace byla kvalitní a položila tak pevný základ pro další komunikaci. Proto již Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (2004, s. 42) popisuje, jak by měl pedagog ovlivňovat vztah mezi ním a rodiči dítěte, jež navštěvuje mateřskou školu. V první řadě by měl pedagog usilovat celkově o vytváření partnerských vztahů mezi školou a rodiči. Dále by měl pedagog umožňovat přístup rodičům za svým dítětem do třídy a účastnit se na jeho činnostech. RVP PV (Rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání) také mluví o možnosti rodiče podílet se na tvorbě programu školy a hodnocení žáka. V neposlední řadě by měl pedagog s rodiči vést průběžné dialogy o dítěti, jeho prospívání, rozvoji a učení. Spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání je v RVP PV (2004, s. 33) dále ještě detailněji definována. Setkáváme se tak s upřesněním vztahů mezi rodiči a učiteli. Pro výstižnost si tuto podkapitulu nedovolujeme parafrázovat, ani jinak upravovat, proto ji citujeme:

Spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání je plně vyhovující, jestliže:

- *Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči panuje oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. Spolupráce funguje na základě partnerství.*
- *Pedagogové sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět.*
- *Rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí. Jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v mateřské škole děje. Projevili zájem, mohou se spolupodílet při plánování programu mateřské školy, při řešení vzniklých problémů apod.*

- *Pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání.*
- *Pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost v jejich svěřených vnitřních záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Nezasahují do života a soukromí rodiny, varují se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad.*
- *Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě; nabízí rodičům poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí.*

2.1 První setkání mezi rodičem a učitelkou

RVP PV mluví o vztazích v širším slova smyslu, zkusíme si komunikaci mezi rodiči a učiteli více přiblížit. Jak jsme již uvedli, komunikace v mateřské škole tvoří základ, proto považujeme za důležité se tomuto tématu věnovat. Již při výběru mateřské školy může být pro mnohé rodiče rozhodující to, co o školce zaslechli. Důležitější je však první osobní setkání se školkou a hlavně jejím personálem. Způsob tohoto prvního setkání záleží na vedení školky, neméně na komunikačních schopnostech ředitelky a učitelek. Jak by mělo toto setkání vypadat?

V některých školkách preferují setkání nových rodičů hromadným způsobem, jinde zase individuálně. Obojí má bezesporu své výhody i nevýhody. Například Lažová (2013, s. 17-24) pojmenovává obě formy setkání. Můžeme však spatřit, že se spíše přiklání k osobnímu individuálnímu setkání. Zmiňuje se o tom, že pokud se s rodiči hned na začátku vyřeší všechny potřebné a důležité otázky, odrazí se to na další spolupráci. Lažová popisuje, že by schůzka měla být předem domluvená, i se stanoveným vyhrazeným časem. Důležité je také prostředí, ve kterém schůzka probíhá a projev ředitelky nebo učitelky. Lažová také dokonce hovoří o pocitu pohody a přátelského prostředí. Dále se setkáváme s výčtem informací, které je dobré s rodiči hned na první schůzce prodiskutovat.

Nejdříve rodiče seznámíme s filozofií, náplní vzdělávacího programu a režimem školky. Dále pak je důležité zmínit se o organizačních záležitostech a složení personálu. Není však vhodné rodiče těmito informacemi zahltit. Nejdůležitější je však hovořit o jejich dítěti, protože dítě je pro obě strany „předmětem“ jejich setkání.

Pokud se jedná již o schůzku s třídní učitelkou (s ředitelkou bývá schůzka spíše obecná a organizační), je na místě se rodičů zeptat na podrobnosti o dítěti (oslovení, zvyky, co má rádo nebo naopak nemá rádo apod.). Rodiče se zajisté také na něco zeptají, takže spíše složitější bude uhlídat si čas určený pro toto setkání. Nesmíme také opomenout způsob předávání informací. Je důležité rodičům sdělit, jaké formy a jak často školka k předávání informací využívá.

2.2 Formy komunikace v mateřské škole

Jak jsme již uvedli, každá školka má své způsoby/formy komunikace. Odlišnosti mohou být dány zaměřením školky, ale nejvíce záleží na složení personálu školky, převážně na povaze učitelek (Lažová, 2013, s. 15). Také záleží na tom, jak si nastaví jednotlivé učitelky pravidla komunikace.

Čapek (2013, s. 154) zmiňuje o tom, jakým způsobem je možné s rodiči komunikovat a rozlišuje dvě základní formy, jež jsou rozhovor a dotazník. Tyto dvě základní formy mají dále různé podoby. U dotazníku většinou zjišťujeme, jak jsou rodiče spokojeni celkově se školou, případně se ptáme na informace, které je možné dotazníkem zjistit a dále vyhodnoti. U rozhovoru se jedná již o konkrétní informace, nejvíce však o dítěti. Lažová (2013, s. 21 – 24) se zmiňuje o tom, že nejlepší způsob, jak dosáhnout spokojenosti obou stran, je se na formách a intenzitě vzájemné komunikace společně domluvit. Jakým způsobem tuto skutečnost zjistíme? Například již zmíněným dotazníkem nebo na společných třídních schůzkách, které se konají na začátku nového školního roku. Tyto konkrétní formy si dále popíšeme jednotlivě.

2.2.1 Třídní schůzky

Třídní schůzky jsou nečastější formou předávání informací rodičům v mateřské škole. První společné schůzky s rodiči se konají většinou na začátku nového školního roku. Na tomto prvním společném setkání dochází k seznámení s celkovým personálem a také rodičů mezi sebou navzájem. Co vše je potřebné na prvních schůzkách probrat? Lažová (2013, s. 25) uvádí, že ze všeho nejdůležitější je příjemná atmosféra a osoba, která schůzky vede. Spíše tedy mluví o tom **jak** a ne **co** sdělovat. Všeobecně se na třídních schůzkách probírají akce školky, organizační záležitosti a prostor dostanou také rodiče k otázkám. Většinou se konají tedy jedny třídní schůzky na začátku školního roku a každá školka si určí, zda budou pořádat během roku schůzek více.

2.2.2 Individuální schůzky

Dalším způsobem předávání informací je individuální (konzultační) schůzka mezi rodičem a učitelem. Pro mnohé z rodičů je tato forma setkání příjemnější, než ve větším kolektivu. Rodič má větší možnost se na cokoliv zeptat, stejně tak jako učitel je více ve výhodě ve vztahu jeden na jednoho, než je to u třídních schůzek. Nevýhodou individuální schůzky potom může být nevytváření všeobecně dobrých vztahů mezi rodiči navzájem, jak se dozvídáme u Čapka (2013, s. 110). U Čapka (2013, s. 144-145) nalézáme také popisy fází rozhovoru s rodičem, který je již ve vzdělávací instituci delší dobu a učitel si s ním dohodl individuální schůzku. U první fáze **přivítání** nalezneme podobnosti jako u Lažové (první schůzka s rodičem) a to v tom, že je důležité mít připravené příjemné prostředí, nabídnout rodiči něco k pití a neformálně začít konverzací. V druhé fázi, která je nazvaná **úvodní polštářky** Čapek zmiňuje, že je důležité sdělit kladné informace o dítěti a nejlépe jej za něco pochválit. Ve třetí fázi **sdělení** je možné již rodiči sdělit i nepříjemné zprávy, důležité je však trpělivě naslouchat vysvětlení rodiče, proč k dané situaci dochází. V poslední fázi, která se jmenuje **dopadové polštářky**, je nutné rodičům vyjádřit podporu a společně se domluvit na dalších postupech. Úplné zakončení této schůzky by mělo probíhat optimisticky s vidinou další spolupráce.

2.2.3 Společné akce

Neméně důležitou formou komunikace jsou společné akce, které pořádá školka. Všeobecně známé jsou například vánoční besídky. U některých školek se setkáváme i s dalšími způsoby setkávání (například ve waldorfských školkách to jsou slavnosti během roku nebo pracovní sobota). Není až tak důležité, jaké je to setkání, mnohem důležitější je, že se koná a s jakým záměrem. Jak uvádí Lažová (2013, s. 27), společné akce jsou oblíbené hlavně dětmi, ale splňují zásadní funkci a to je společné setkání rodičů, dětí a učitelů. Toto setkání umožní všem zúčastněným více se spolu seznámit, navázat bližší kontakty a prožít společně nějaký čas. Všechno toto může ovlivnit celkovou atmosféru školky a přispět tak k důvěrnějším vzájemným vztahům. Lažová také uvádí, že když dítě uvidí, že spolu rodiče a učitelé komunikují, může i toto počínání pozitivně ovlivnit a posílit vzájemnou důvěru. Navíc rodiče poznají učitelky i v jiných situacích, než jen při formálním setkání, stejně tak i učitelé mohou při společném setkání porozumět více vztahům v rodině mezi rodiči a dětmi. Vhodné je také, aby se rodiče zúčastnili přípravy na společnou akci. Mohou přispět jak dobrým nápadem, tak aktivně pomoci. Příjemné je také, když například maminky pomohou s občerstvením.

2.2.4 Nástěnky

Nejen ve školských zařízeních je tento typ komunikace obvyklý. S nástěnkami nebo vývěsními deskami se setkáváme na úřadech, v ordinacích, při pořádání kulturních akcí apod. Je to vhodný způsob, jak oznámit nějakou informaci většímu počtu lidí. Někdy je totiž zcela nemožné některé informace předávat ústně. A i když v dnešní době je spíše obvyklá elektronická komunikace, děti ve školce vyzvedávají také další rodinní příslušníci, kteří si rádi přečtou, co se ve školce děje a co se plánuje. Jakou tedy nástěnky plní funkci? Zamyšlení nad touto formou komunikace nalezneme u Lažové (2013, s. 28-29). Funkce nástěnky je dána hlavně jejím zaměřením. Můžeme se tedy setkat s nástěnkami **organizačně informačními**, kde nalezneme organizační řád školky, jídelníček, kontakty a informace o pořádaných akcích. V některých školkách můžeme spatřit nástěnky **vzdělávací** s informacemi o zdravém stravování, potřebě pohybu a další poučné články, které si mohou rodiče vyhledat v knihách nebo časopisech. **Srovnávací** funkci, jak ji pojmenovává Lažová, plní nástěnky na kterých jsou obrázky dětí, jejichž díla jsou tímto způsobem hodnocena ať už rodiči nebo dětmi samotnými, což v nich může podporovat rivalitu.

2.2.5 Elektronická komunikace

V dnešní době je elektronická komunikace považována za jednu z nejrychlejších způsobů komunikace, tudíž je velmi využívána. Výjimky jsou spíše lidé, kteří e-mail ke komunikaci nevyužívají. Webové stránky jsou také již standardem a snad každá firma, či instituce má své vlastní webové stránky. Mnozí z nás také využíváme webové stránky jako zdroj informací při hledání různých druhů služeb, firem, ale také institucí a také jsou pro nás často tyto informace rozhodující při výběru. Školská zařízení také nejsou výjimkou. Pro hodnocení školek existují různá periodika, která srovnává různé typy školek. Setkáváme se tak výhodami a nevýhodami školky, hlavním zaměřením. Tyto stránky mohou také obsahovat názory rodič. Mezi nejznámější webové stránky tohoto typu patří www.nejskolky.cz nebo www.topskolky.cz, kde rodiče hodnotí školky všech kategorií (soukromé, státní, alternativní) a na základě tohoto hodnocení se mohou školky dostat do prvenství a zajistit si tak kvalitní reklamu. Lažová (2013, s. 29) také zmiňuje, že elektronická komunikace je v mnohém přínosná, ale neměla by nahradit komunikaci osobní. Lažová (2013, s. 30) přirovnává e-mail k ničiteli osobních vztahů. Rizikem elektronické komunikace je také zneužití osobních dat, jež je možné dosáhnout pouhým přeposláním e-mailu více rodičům najednou.

3 ALTERNATIVNÍ ŠKOLY

Pojem alternativní škola lze v dnešní době nahradit i jinými synonymy jako **netradiční škola, volná škola, svobodná škola, otevřená škola** aj. (Průcha, 2012, s. 21) Všechny tyto názvy spojuje společná myšlenka odlišného vzdělávání a také to, že v těchto školách se komplexní koncept částečně nebo zcela odlišuje od klasických (běžných, standardních) škol. Pojem standardní, s nímž se můžeme setkat u Průchy (Průcha, 2012, s. 26), potom může znamenat, že tyto školy se na rozdíl od alternativních řídí standardními postupy (normami), jež jsou obvyklé pro většinu populace. S alternativními školami se v současné době setkáváme jak ve státním, tak i v nestátním sektoru, protože jak uvádí Průcha (2012, s. 45) nezáleží na zřizovateli, ale na pedagogické a didaktické odlišnosti. Můžeme si tedy v této návaznosti klást otázku, zda by se alternativní školy staly standardními, kdyby je preferovala většinová populace.

Z hlediska vzniku alternativních škol se například u Bečvářové (2010, s. 13) můžeme dočíst, že vznik těchto alternativ byl ovlivněn reformou ve školství, kdy převážně rodiče měli zájem o to, aby jejich děti nebyly vyučovány pouze mechanickým a převážně pasivním způsobem, jako to bylo obvyklé ve většině klasických škol. K těmto zásadním změnám docházelo ve dvacátých a třicátých letech minulého století. Idee, které provázely tyto transformace, navazují na Komenského, Rousseaua, Keyovou a Tolstého. Tito všichni se shodují na tom, že dítě by mělo být vychovááno jako individualita s ohledem na jeho vývojové fáze. U Svobodové a Jůvy se v jejich knize *Alternativní školy* (1996, s. 5. – 6) setkáváme s datací vzniku alternativních škol v přelomu 19 a 20. století. Zmiňují se také o tom, že pod pojmem alternativní můžeme zařadit již pokusy Vittorina da Feltre, Ratka, Komenského (jak popisuje i Bečvářová) a na rozdíl od ní ještě zařazují mezi tyto školy i školu jezuitskou. U Jůvy (1996, s. 6) nalezneme zmínky o tom, že mnozí zakladatelé alternativních škol jsou z lékařské profese. Jako vysvětlení uvádí, že lékařské poznatky se daly snáze využít v praxi. Lékaři často začínali u postižených dětí a dále potom aplikovali na děti zdravé. S názorem, že v alternativních školách se vzdělávají převážně děti postižené, se v určité části naší populace setkáváme i v dnešní době.

Velmi důležitý mezník pro vznik alternativních škol je počátek 20. století, nejvíce 20. a 30. léta (Průcha, 2012, s. 34). V tomto období se můžeme setkat s teoriemi významných pedagogických myslitelů, díky nimž vzniklo nemalé množství pedagogických směrů. Mezi nejznámější řadíme **daltonskou** školu, jejíž zakladatelkou byla Helen Parkhurstová. Dále

pak **montessori školu**, jejíž zakladatelkou byla Marie Montessori a **waldorfskou školu** založenou Rudolfem Steinerem, jež jsou v současné době nejvíce propagovány a srovnávány. Mezi méně známé ale rovněž důležité řadíme **pragmatickou školu**, **freinetovskou školu** a další, jak se můžeme dočíst i u Jůvy a Svobodové (1996, s. 10-13). V československé republice jsme zaznamenali úspěchy v tehdejší reformní pedagogice, jejíž hlavním představitelem, jak uvádí Průcha (2012, s. 37) se stal pedagog a psycholog Václav Příhoda, dále potom Jan Uher nebo Otokar Chlup.

Ve spojitosti s alternativními školami se setkáváme také s pojmem **inovativní koncepce vzdělávání**. Průcha (2012, s. 28) vysvětluje, že koncem devadesátých let někteří odborníci začali považovat termín „alternativní“ jako nedostačující, a proto se snažili nalézt název více vystihující. Bohužel ale ani tento název není úplně přesný, nenalezneme detailní definice a v mnohém se shoduje s termínem alternativní. Pojem inovace pak znamená obnovování, modernizování. S pojmem samotným se setkáváme i v jiných vědních oborech jako je například fyzika, chemie, biologie. U Průchy (2012, s. 30) dle V. Spilkové a J. Kořy se setkáváme s charakteristickými rysy inovace. Průcha mluví o osobnostním a sociálním rozvoji žáků, konstruktivických způsobech ve zprostředkování poznání, propojování poznatků z různých vzdělávacích oblastí, kooperativní strategii učení, otevřené partnerské komunikaci uvnitř školy a spolupráci školy s rodinou a místní komunitou. Tento výčet charakteristických rysů je dále poměrně podrobně rozpracován. Jako příklad rozsáhlé inovační koncepce uvádí Průcha (2012, s. 33) Bílou knihu (2001). V rámci tohoto dokumentu se mimo jiné setkáváme s náměty na inovaci-zlepšení školství ve všech jednotlivých stupních vzdělávání.

U Průchy (2012, s. 45) také nalezneme velmi přehledné rozdělení alternativních škol. A to na **klasické reformní školy** patřící do nestátního rezortu, kde řadí waldorfské, montessoriovské, freinetovské, jenské a daltonské školy. Dále nestátní **církevní (konfesní) školy**, mezi něž patří katolické, protestantské, židovské a jiné konfesní školy. Poslední skupinu tvoří **moderní alternativní školy**, jež jsou například školy s otevřeným vyučováním, „zdravé školy“, „škola hrou“, „školy 21. Století“, dále školy magnetové, nezávislé, cestující, mezinárodní, integrované, hiberniánské, odenwaldské, mezinárodní, přesahující, s otevřeným vyučováním, s volnou architekturou a další. Těchto škol je zdánlivě více, jejich výčet a podrobnější popis by byl poměrně zdlouhavý. Navíc je předpoklad, že se vytváří stále nové a nové v návaznosti na celkový lidský vývoj. Mnohé z těchto škol nemají dlouhé trvání a jsou typické jen pro určité země.

3.1 Odlišnosti v pohledu na pojem alternativní škola

U Průchy (2012, s. 22-25) se můžeme ve spojitosti s pojmem alternativní škola setkat s dalším rozdělením, a to do několika významových rovin dle sféry užívání tohoto pojmu. Jednotlivá rozdělení pojmenovává jako **aspekty**, z nichž každý je pro „svou skupinu“ něčím specifický a splňuje určité společné znaky. Celkově nám tyto aspekty poskytují přehled ve vnímání pohledu mezi jednotlivými sektory a umožňují nám také lépe se orientovat v jejich odlišnostech.

Školsko-politický aspekt je určen tím, zda se jedná o školy státní nebo nestátní (soukromé). V České republice hovoříme o státních „veřejně spravovaných“ školách, které zřizuje obec, krajský úřad, Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy nebo se můžeme setkat také s jiným rezortem, kam spadají ministerstvo zemědělství, spravedlnosti, obrany a vnitra. U nestátních škol za zřizovatele považujeme jiný než státní orgán a to soukromého zřizovatele nebo církve. Toto legislativní vymezení je dáno Školským zákonem 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším a jiném vzdělávání. V pojetí tohoto aspektu můžeme hovořit tedy o tom, že za alternativní školy považujeme školy, které fungují mimo sektor veřejných škol, ale současně souběžně s nimi.

U **ekonomického aspektu** můžeme vnímat rozdíly ve způsobech financování škol. Státní (veřejné školy) jsou financovány ze státních, respektive jiných veřejných zdrojů, do nichž řadíme například rozpočty obcí. U soukromých škol se jedná o částečné nebo plné financování rodiči formou školného. Nejen v České republice se můžeme také setkat se soukromými školami, jež jsou částečně nebo plně dotovány státem. Dotacemi se zabývá Zákon o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením. Z tohoto hlediska ekonomický aspekt pojmenovává alternativní školy jako školy, jež si žáci, studenti nebo rodiče platí za jejich služby, které jsou poskytovány většinou nad rámec běžně nabízených služeb.

Jako poslední uvádí Průcha **pedagogický a didaktický aspekt**. V této souvislosti opět pojmenováváme alternativní školy synonymy jako netradiční, inovativní, nezávislé aj. školy, které se odlišují rozdílnými pedagogickými a didaktickými koncepty. Částečné nebo úplné rozdíly dále pak můžeme hierarchicky nalézat ve formách, obsazích, či metodách vzdělávání. V rámci tohoto rozdělení nemluvíme pouze o klasických nebo alternativních školách. Rozdílné didaktické inovace, které jsou v současné době více rozšířené můžeme také nalézt i v rámci škol klasických.

3.1.1 Pedagogický a didaktický aspekt

Pro naše účely považujeme za nejvíce významný pedagogický a didaktický aspekt fungování alternativních škol, a proto je kladen důraz na pedagogickou specifičnost vzdělávacích institucí. V širším pojetí zde tedy můžeme zařadit školy, které se vyznačují nějakou pedagogickou specifičností, která je tímto odlišuje od klasických škol. Jak jsme již zmiňovali v popisu pedagogického a didaktického aspektu, alternativní školy mohou být jak soukromé, církevní, tak i veřejné. Odlišnosti alternativních škol můžeme tedy obecně spatřovat ve způsobech organizace výuky nebo života dětí ve škole. To se může projevovat například tím, že vyučovací hodiny nejsou členěny po 45 minutách, ale mohou být koncipovány jako delší celky. Například ve waldorfské škole se setkáváme s pojmem epochy – kdy každá epocha trvá 90 minut, s tím, že i samotné rozdělení činností v této výukové jednotce je odlišné od vyučování v klasických školách. Průcha (2012, s. 25).

V rámci kurikulárních programů se můžeme setkat se změnami v obsahu, cílech vzdělávání nebo i v obojím. Odlišnost, která je nejvíce viditelná, spočívá například v **neobvyklém uspořádání tříd**. V alternativních školách se často setkáváme s tím, že děti nemají lavice seřazené v řadách jako v klasických školách, ale jsou sestaveny například do písmene U. Často se také shledáváme s tím, že výuka střídavě probíhá v lavicích a na koberci. S odlišným uspořádáním tříd také může souviset i **odlišná komunikace mezi učiteli a žáky**, jež je dána jiným přístupem ve vztahu učitel-žák. Tyto rozdílné znaky najdeme u Průchy (2012, s. 25) pod souhrnným označením **parametry edukačního prostředí**, mezi něž patří i hodnocení žáků.

Tak jako v klasických školách probíhá hodnocení žáků známkami, v alternativních školách se setkáváme nejčastěji se slovním hodnocením. Rodiče tak místo jedné známky dostanou o dítěti „zprávu“, v jakých oblastech se mu daří, v jakých naopak ne, co je potřeba zlepšit nebo co se naopak již zlepšilo. Ale tak jako to bývá u všeho odlišného, ne každému se tento způsob hodnocení zamlouvá. Proto jsou některé alternativní školy z tohoto důvodu kritizovány.

Další odlišnost alternativních škol je dána snahou o navázání užších vztahů mezi rodičem a učitelem. Rodiče se mohou účastnit společných akcí (slavností), pomáhat učitelům při pořádání těchto akcí a dle svých možností i jinak pomáhat na chodu školy. Více časté třídní schůzky a individuální schůzky pomáhají při výchově dítěte, kdy obě strany mohou spolupracovat formou kooperace.

3.2 Waldorfská škola

Jak jsme již uvedli, waldorfská škola patří mezi tradiční alternativní školy a v současnosti mezi ty nejvíce známé. U Svobodové (1996, s. 22), i Průchy (2012, s. 47) se setkáváme s názorem, že její název je odvozen od německé obce Waldorf, která se nachází v Německu, nedaleko Kolína, kde zároveň vznikla první waldorfská škola. U Grecmanové a Urbanovské (1996, s. 6) se dočteme, že název školy je odvozen od cigaretové továrny Waldorf-Astoria a že první waldorfská škola vznikla ve Stuttgartu v roce 16. 9. 1919. Zajímavostí je, že vesnice Waldorf a Stuttgart jsou od sebe vzdáleny více jak 300km.

U výše zmiňovaných autorů můžeme najít však podobnost v tom, že Rudolf Steiner byl pověřen vedením první waldorfské školy a to na popud Emila Molta – majitele továrny Waldorf-Astoria. U Grecmanové a Urbanovské (1996, s. 6) nalezneme přesné počty, data a místa vzniku dalších waldorfských škol. Průcha (2012, s. 48) uvádí i více aktuální přehledy. A také to, že v současnosti, je nejvíce waldorfských škol v Německu, Nizozemsku, Rakousku, v Rusku. Neméně zajímavé jsou počty waldorfských škol v České republice. V roce 2010/2011 dle Asociace waldorfských škol bylo 7 samostatných úplných základních škol (1.-9. třída), 3 střední školy vyučující podle vzdělávacího programu waldorfské lyceum, 1 waldorfsky orientované gymnázium, 1 speciální waldorfská ZŠ a SŠ a několik mateřských škol zcela waldorfských i těch, které používají waldorfské prvky.

Ve spojitosti s waldorfskou školou se setkáváme s mnohými názory, jež se velmi liší, jejich výčetem se však zabývat nebudeme. Různorodé názory nalezneme i v odborných knihách u Průchy (2012), Grecmanové a Urbanovské (1996), Svobodové a Jůvy (1996) a dalších. Po jejich prozkoumání můžeme spatřovat určité podobné rysy, jež charakterizují waldorfskou pedagogiku.

Waldorfská pedagogika patří do oblasti prožitkové pedagogiky, učení tedy probíhá formou „prožitků“ (Průcha, 2012, s. 46-48). Znamená to, že učitelé při výuce používají aktivní a konkrétní formy, nepředkládají dětem pouze hotové a abstraktní informace. K tomu slouží také celá škála pomůcek, které si většinou učitel, děti nebo i rodiče zhotovují vlastnoručně. Ve waldorfských školkách i školách na první pohled vidíme rozdíly ve vybavení tříd – převážně použití přírodních materiálů, ruční práce, malba tříd většinou technikou akvarelového malování. V mateřských školách také nalezneme rozdíl v rozčlenění činností během dne, jež se nazývá rytmus dne a také členění týdne, jež nazýváme rytmus týdne. Během dne a týdne se střídají činnosti tak, aby dítě mělo takzvaný „nádech“ a „výdech“.

Toto střídání je nutné v rámci správného vývoje dítěte a zachování zdravé životosprávy. Dalším společným rysem pro waldorfské školky a školy je konání slavností během roku. Tyto slavnosti jsou v návaznosti na koloběh roku a lidové tradice. Dítě tak zažívá propojení mezi přírodou a ročním obdobím. Průběh slavností se liší v každé školce i škole, záleží také na konkrétní slavnosti. Velký důraz je také kladen na narozeninovou oslavu dětí. Dítě si má prožít v tento den svoji jedinečnost, čemuž pomáhají pohádkové příběhy. Klasické pohádkové příběhy provázejí děti v mateřské školce denně, v některých školkách se pohádka vypráví nebo čte i několikrát za den. V první třídě základní školy je pohádka také důležitou součástí výuky. V dalších ročnících se setkáváme již se složitějšími literárními formami. Na základní waldorfské škole jsou znatelné další rozdíly, jež jsme si souhrnně popisovali v kapitole zabývající se alternativními školami všeobecně. Důležitými odlišnostmi od klasických škol je uspořádání tříd, výukové metody, pomůcky, absence učebnic, spolupráce s rodinou.

Ve waldorfských školkách i školách je při výběru učitele velmi důležitý přístup k dětem a to, jaká je učitel/ka osobnost. Můžeme se tak setkat s netradičními pohovory s těmito učiteli a to praktickou formou, kde se posuzují předpoklady k práci s dětmi. Vhodné pedagogické vzdělání je také velmi důležité a potřebné, není však prioritou číslo jedna. Nejdůležitější je osobnost učitele jako taková – vhodný vzor pro děti. S popisem waldorfského učitele se setkáváme například u Grecmanové a Urbanovské (1996, s. 12), jež mimo jiné zmiňují, že na waldorfského pedagoga jsou kladeny vysoké nároky.

Waldorfské školky i školy, jak jsme si již uvedli, spojujeme s osobností Rudolfa Steinera, který je považován za zakladatele této pedagogiky. Zrodu této pedagogiky však předcházela **anthroposofie**, Steinerem vybudovaná soustava filozoficko pedagogických názorů, jak se dozvídáme u Svobodové (1996, s. 19 – 22). U Svobodové se také setkáváme s názorem, že se jedná o vědu o podstatě člověka. Samotný název je odvozen z řeckého **anthropos**, což znamená člověk a **sofia**, jež znamená moudrost. S nejvíce podrobným rozpracováním se setkáváme samozřejmě v knihách Rudolfa Steinera. Jeho díla však můžeme vnímat jako složitá a pro naši dobu nepochopitelná a nepoužitelná. Jak uvádí Grecmanová a Urbanovská (1996, s. 6-7), mnozí současní anthroposofové odmítají názor, že antroposofie je forma náboženství či určitého hotového myšlenkového systému. Hovoří tak o cestě, jak získat podrobnější poznatky a světe a člověku. Anthroposofie je důležitá hlavně pro učitele, pro tvorbu metod a způsob vyučování a výchovy, není však vyučovací látkou ve školách.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

V teoretické části bakalářské práce jsme se zabývali obecně komunikací, komunikací v mateřských školách, alternativními školami obecně a specifiky waldorfské pedagogiky. V praktické části se orientujeme již na konkrétní podobu komunikace s učiteli v alternativní a klasické mateřské škole pohledem rodičů. Výzkum provádíme kvalitativně, za pomoci rozhovorů s rodiči, jejichž děti navštěvují alternativní (waldorfskou) a státní mateřskou školu. Před započítím výzkumu je důležité si stanovit jeho podmínky, cíle a konkrétněji si stanovit okruhy otázek, jimiž se budeme zabývat. Neméně důležité je také vymezení výzkumného souboru.

4.1 Vymezení výzkumného problému

V současné době se můžeme v rámci komunikace setkat s četnými informacemi v různých oblastech. I přes mnohé výzkumy považujeme za důležité zabývat se komunikací, jakožto jedním z nejdůležitějších procesů v lidském životě. Nejčastěji se však s vymezením komunikace můžeme shledat v oborech spjatých s lidmi, především se jedná o obor vzdělávání a pomáhající profese, které jsou v sociální sféře nejvíce rozšířené. Ve školství můžeme nejčastěji spatřovat komunikačními modely učitel-rodíč-žák, kde komunikace hraje velkou roli. Oblast školství je také důležitá pro účely této bakalářské práce a to převážně mateřská škola, která je pro většinu rodičů počátek komunikace se školní institucí. Proto je potřebné klást důraz na kvalitu komunikace. Budeme se tedy zabývat pohledem rodičů a to komunikačním modelem učitel-rodíč.

4.2 Pojetí výzkumného šetření

V této bakalářské práci se setkáváme s problematikou komunikace v rámci mateřské školy a to konkrétně ve vztahu učitel-rodíč. Pro zjištění potřebných informací se zabýváme kvalitativním výzkumem a používáme metodu hloubkového rozhovoru, který umožňuje zabývat se problematikou více do hloubky a také získat subjektivní pohledy na dané téma. Nevýhodou kvalitativního výzkumu je, že je určen pro menší počet respondentů a proto nelze zevšeobecnit. Nicméně díky zpětné vazbě rodičů je možné přispět ke změnám v komunikaci mezi učiteli a rodiči nebo alespoň se dále touto problematikou zabývat. Transkripce všech nahraných rozhovorů a jejich následným kódováním získáme přehled informací k jednotlivým okruhům otázek. Tyto zjištěné skutečnosti dále pojmenováváme ve shrnutí výzkumného šetření.

Tabulka 1: Uspořádání témat a kódů.

Téma	Kód
Vzájemný vztah mezi rodičem a učitelkou	Znalost školky a učitelek Vzájemná důvěra Neochota komunikovat Vstřícnost učitelky
Způsoby předávání informací	Ústní komunikace Nástěnky Telefonická komunikace Třídní schůzky Individuální schůzky
Práce nad rámec pracovních povinností	Pracovní doba Víkendové akce Zájem rodičů
Čas na komunikaci	Nabídka komunikace Nevymezení času Komunikace mezi dveřmi Nezájem učitelek
Postoj rodičů	Nezájem rodičů Rodiče s rodiči Představa rodičů

4.2.1 Vymezení výzkumného cíle

Za účel a cíl výzkumu považujeme zjištění toho, jak probíhá komunikace v rámci alternativních (waldorfských) a klasických mateřských školek. Konkrétně se věnujeme komunikaci mezi učitelem a rodičem se zaměřením na rodiče. Cílem hloubkových rozhovorů je zjistit pohled rodičů na danou problematiku.

4.2.2 Vymezení výzkumných otázek

S výzkumným cílem souvisí výzkumné otázky, které rozdělujeme do několika oblastí. Nejdříve je ale nutné stanovit hlavní výzkumnou otázku, kterou můžeme v návaznosti na dané téma specifikovat takto:

Jak vnímají komunikaci v rámci mateřské školy rodiče dětí z alternativních (waldorfských) a klasických mateřských školek?

Hloubkový rozhovor provádíme za pomoci polostrukturovaných otázek. Výhodou tohoto typu rozhovoru je, že výzkumník může reagovat na výpovědi respondenta a nemusí se striktně držet připravených otázek, tak jak to popisuje Švaříček a Šed'ová (2007, s. 160). Je však nutné si předem připravit témata, o kterých bude tazatel s respondentem hovořit tak, aby navazovala na výzkumnou otázku. Pro přehlednost tedy uvádíme dílčí oblasti otázek:

- Všeobecná komunikace
- Komunikace v rámci MŠ
- Formy komunikace ze strany MŠ
- Způsoby předávání informací

4.2.3 Výzkumný soubor a způsob jeho výběru

Jako vhodný výzkumný soubor pro účel bakalářské práce považujeme rodiče dětí, které navštěvují státní nebo alternativní (waldorfskou) mateřskou školu. Přičemž výběr rodičů není omezen státní příslušností, ani pohlavím. Rodiče určujeme náhodně dle jejich zájmu a ochoty zabývat se danou tematikou. Mezi respondenty jsou 4 maminky a 2 tatínkové. Respondenti č. 1 – č. 3 jsou rodiče, jejichž děti v současné době navštěvují klasickou státní školku. U respondentů č. 4-6 můžeme spatřit podobnost v tom, že děti těchto rodičů navštěvují v současné době alternativní (waldorfskou) školku. Pro zachování anonymity používáme pouze křestní jména respondentů, jež jsou z různých měst a vesnic České republiky.

Paní Hana (R1): Maminka dvou dětí, jež obě navštěvují státní mateřskou školu ve městě. Každé z dětí však navštěvuje jinou školku, vzhledem k odlišnému věku dětí. Starší holčička navštěvuje školku, kde jsou převážně starší paní učitelky. V jejím rozhovoru se můžeme dočíst, že tyto učitelky nejsou úplně přístupné novým, způsobům, změnám a nepoužívají webové stránky a emailovou komunikaci. U mladšího syna je rozdíl v tom, že navštěvuje poměrně novou školku, kde jsou převážně učitelky mladší a nemají problém s moderní technikou. Paní Hana byla velmi vstřícná a sdílná, jak můžeme vyzorovat z jejich poměrně dlouhých odpovědí.

Paní Edita (R2): Paní Edita má jednoho syna, který navštěvuje státní mateřskou školu na vesnici. I přesto, že syn nemá ani čtyři roky, již vystřídal více školek. Tato situace vznikla kvůli prázdninovému provozu. V jejím rozhovoru se můžeme dozvědět také to, že je ve školce spokojená a zatím nemusela řešit žádné velké problémy. Většinou s učitelkami komunikuje její manžel. U paní Edity můžeme spatřit strohé odpovědi, převážně odkazující na manžela. I když ji téma zajímalo, rozhovor chtěla mít brzy za sebou. Protože jak můžeme vidět v rozhovoru, její práce jí zabírá spoustu času a k tomu ještě manžel, syn a domácnost.

Pan Marek (R3): Pan Marek, je manžel paní Edity. Z jeho rozhovoru jsou patrné některé podobnosti jako u paní Edity, ale podrobněji jsme se seznámili s tím, jak ve školce komunikace probíhá. I když při rozhovoru byl více vstřícnější než jeho žena, přece jenom jsme se setkali se spíše kratšími větami.

Paní Adéla (R4): Maminka Adéla má staršího syna, který si „vyzkoušel“ jak státní, tak alternativní (montesorri) školku. Syn chodí již v současné době do školy. Mladší dcera nastoupila hned do alternativní (waldorfské) školky. V rozhovoru se seznamujeme s krátkým popisem všech školek, jež syn navštěvoval a dcera navštěvuje. Paní Adéla byla velmi komunikativní a sdílná, což je patrné z jejího rozhovoru.

Paní Věrka (R5): U maminky Věrky se zpočátku rozhovoru potýkáme s nervozitou. Postupně se však maminka rozmluvila o své dceři, která navštěvuje alternativní (waldorfskou) školku.

Pan Petr (R6): Pan Petr má jednu dceru, která navštěvuje alternativní (waldorfskou) školku). Pan Petr je velmi komunikativní, má rád otevřenost a upřímnost. U jeho rozhovorů nalézáme náznaky vtipů. Pan Petr u rozhovoru sršel dobrou náladou a byl velmi sdílný.

4.3 Technika sběru dat

Nejvíce používanou metodou v rámci kvalitativních výzkumů je rozhovor, který je také použitou metodou pro sběr dat v rámci této bakalářské práce. Konkrétně se jedná o polostrukturovaný hloubkový rozhovor (in-depth interview), jak se dozvídáme u Švaříčka a Šed'ové (2007, s. 159-183). Prostřednictvím hloubkového rozhovoru zkoumáme členy určitého prostředí – pro účel této bakalářské práce to jsou rodiče dětí, které navštěvují státní nebo alternativní (waldorfskou) mateřskou školu. Cílem je získání zpětné vazby z pohledu rodičů na danou problematiku. Polostrukturovaný rozhovor nám umožňuje hlubší pochopení dané věci. Navíc výhodou polostrukturovaného rozhovoru je, že tazající může lépe reagovat na odpovědi respondenta. Tazající se tak může vracet k odpovědím respondenta a pokládat mu doplňující otázky. Otázky tak nemusí mít pevně danou strukturu a mohou se měnit v rámci vývoje rozhovoru. Z tohoto důvodu nebyl zvolen strukturovaný, ani nestrukturovaný rozhovor. Hloubkový rozhovor navíc umožňuje zachytit výpovědi v jejich přirozené podobě, což je základem pro kvalitativní výzkum. U Švaříčka a Šed'ové (2007, s. 160) se také setkáváme s popisem hloubkového rozhovoru. Zmiňují se, že hloubkový rozhovor je proces, který zahrnuje výběr vhodné metody, přípravu rozhovoru, vlastní dotazování, přepis rozhovoru, reflexe rozhovoru, analýzu dat a závěrečné stanovení závěrů. Data výzkumu zaznamenaná na diktafon budeme dále zpracovávat za pomoci transkripce všech pořízených rozhovorů. Pro účel výzkumu použijeme kódování, jak uvádí Švaříček a Šed'ová (2007, s. 89-92), základní analytickou techniku.

4.3.1 Metody analýzy dat

Pro analýzu získaných dat postupujeme dle principů teoretické tematické analýzy, která vychází ze zakotvené teorie. Rozdíl je patrný ve stanovování závěrů, kdy u tematické analýzy nedochází ke stanovení nových teorií, nýbrž se jedná o i identifikaci společných vzorů (témat) v dané problematice. Pro přehlednost uvádíme postup pro zpracování (Kusák, 2012, s. 54-56): Nejdříve je nutné zaznamenat si prvotní nápady, které vyplynou z pročtení všech rozhovorů s respondenty. V další fázi jde o to vygenerovat prvotní kódy, jež je nejlépe si pro přehlednost barevně označit. Získané kódy dále rozdělujeme do témat, které je zastřešují. Důležitá je také kontrola správnosti rozdělení do jednotlivých témat a samotné pojmenování témat. Posledním krokem pro zpracování teoretické tematické analýzy je selekce úryvků rozhovorů propojených s postřehy výzkumníka.

5 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Jak jsme již dříve předeslali, vyhodnocení výzkumu provádíme za pomoci kódování. Jednotlivé kódy jsou vytvořeny z podobných výpovědí respondentů, které jsou následně zastřešeny vhodným tématem. Jednotlivá témata i podtémata spolu vzájemně souvisí a dohromady odpovídají na hlavní výzkumnou otázku.

5.1 Vzájemný vztah mezi rodičem a učitelkou

5.1.1 Znalost školky a učitelek

U většiny rodičů (respondentů) se setkáváme s názorem, že je pro ně důležité znát školku a paní učitelky. I když to spolu velmi úzce souvisí, znalost školky nepovažujeme pro účel bakalářské práce až tak významný, proto spíše jen na ukázkou zařazujeme úryvky z rozhovorů. Patrné propojení znalosti školky a učitelek můžeme pozorovat u paní Hanky (R1), kdy popisuje, že i když žijí s manželem ve městě, školku znají a víceméně i paní učitelky. V jejím rozhovoru se můžeme potom dále dočíst, že toto kritérium bylo důležité i pro výběr školky. Paní Hanka (R1) odpovídá na otázku, zda školku, kterou vybrala pro jedno ze svých dětí znala: *„Znala, protože zrovna v téhle školce jsou učitelky, které až na výjimky jsou tam od té doby, co školka existuje...takže tam chodil třeba můj muž, znají to ti ostatní lidi, chodili tam naši kamarádi, ty učitelky si je pamatují, takže je to prostě takové rodinné prostředí skoro, že oni ví...i tak nějak ty učitelky znají trochu naši rodinu tím pádem, protože poznaly ty děti, hmm, i vlastně nás a tady ty kamarády nebo mého muže, takže...prostě ví, z jaké rodiny jsme a to je taky výhoda...“*

U pana Marka (R3) se setkáváme s podobným názorem jako u paní Hanky (R1). Rozdíl je v tom, že jeho zkušenost se školkou a učitelkami je přímo osobní: *„Chodil jsem tam, když jsem byl malý... já tu školku znám...“* Stejně jako u paní Hanky (R1) byla znalost školky a učitelek pro pana Marka (R3) a jeho ženu hlavním kritériem pro výběr školky, jak se můžeme dozvědět v jeho rozhovoru: *„...většinu těch učitelek znám. I když je jasné, že se personál několikrát proměnil, tak i tak je znám a to je důležité vědět, že jsou učitelky normální, víte jak to myslím. Něco o nich vím, tak jsem klidnější, než kdybych je neznal vůbec...“*, tak jak to bylo se školkou, kterou navštěvoval jejich syn přes prázdniny: *„...jsem školku znal jen z doslechu a ty učitelky jsem viděl jen některé jen jednou.“*

Paní Věrka (R5) popisuje svou zkušenost s alternativní školkou, kam chodí její dcera. Vidíme, že paní Věrce pomohla velmi individuální schůzka s paní učitelkou. Do té doby se

znaly jen od vidění, což nebylo dostačující: „*Já jsem paní učitelku znala jen od vidění, když jsme se byly ve školce podívat, tak zrovna byla s dětmi na zahrádce. No a potom jak jsme tu byli ještě jednou s Teuškou, tak jsem s ní chvíli mluvila. Ale nejvíce mi pomohlo to, jak jsem s ní měla osobní schůzku. To bylo úplně super.*“ U tohoto úryvku rozhovoru je patrná nabídka učitelky směrem k mamince. Učitelka sama měla zájem o to blíže se poznat s maminkou a její dcerou. Můžeme si klást otázku, zda je to dáno osobností učitelky nebo nastavením školky. Paní Věrka (R5) mluví i o své individuální schůzce s paní učitelkou třídní: „*...mi to paní učitelka sama navrhla, že kdybych chtěla, mohly bychom se sejít a říci si vše potřebné k dceři...*“ Za zmínku stojí také její vyjádření o průběhu a důsledku této schůzky: „*...prostě jsme si popovídaly. Mně se úplně odlehlo*“, svěčuje se paní Věrka (R5).

5.1.2 Vzájemná důvěra

V rozhovorech rodiče zmiňovali potřebu důvěry v paní učitelky, která je potřebná k navázání bližšího kontaktu. Je to tak o něco více, než se jen s učitelkou seznámit. Setkáváme se tak s tím, že rodiče při prvních kontaktech se školkami a učitelkami pochopitelně důvěru mít nemohou. Rodiče se zmiňují o tom, jak je těžké svěřit dítě v podstatě „cizí osobě“. Paní Edita (R2) popisuje své pocity ze školky, kterou navštěvoval její syn o prázdninách: „*Hlavně pro nás bylo náročné to, že jsem dávala syna do školky, kde jsem nikoho neznala, kde byli cizí lidi. Takže bylo složité to, abych v nich měla důvěru. Ale před synem jsem se snažila být v pohodě. Snažila jsem se, aby věděl, že mám v učitelky důvěru. Učitelky mě vůbec neznaly, já je také ne, viděly mě poprvé...*“ Se situací kterou popisuje paní Edita (R2) se můžeme setkat nejen o prázdninách, ale hlavně při první návštěvě školky, tak jako to uvádí paní Adéla (R4): „*...kontakt když je s těmi učitelkami je jen formální, tak jako ty ho dáváš to děťátko úplně někomu cizímu, koho vůbec neznáš, v životě jsi s ním vlastně nemluvila takto ani deset minut, že by jste si mohly povykládat. Jako co z toho, že se ta paní učitelka usmívá a vítá tam to dítě do školky ahoj a pojd', ale ten rodič musí mít v sobě ten klid...*“ Podobnost ve vyjádření vidíme také u paní Věrky (R5): „*...Prostě jedná se o moje dítě a dávám ho někam do cizího prostředí, kde nikoho neznám ani já, ani ono...*“ Nejvíce se však o důvěře k učitelkám rozmluvila paní Adéla (R4), u které můžeme spatřit, že důvěře přikládá velmi velkou váhu. Promítá se zde hlavně vztah k dítěti: „*...my k vám musíme mít stoprocentní důvěru, když vám děti dáváme, takže to není prostě šatna, kde si odložíme kabát, že. Takže je pro nás určitě příjemné o těch lidech vědět víc a poznat vás na té neformální úrovni, protože potom jako fakt mám spíš pocit, že dávám dítě nějaké tetě na hlídání a ne do nějakého zařízení.*“ Další její výpověď

je směřována spíše k celkové důvěře ke školce a učitelkám, než ke vztahu k dítěti: „...ti rodiče když mají tu důvěru a mají pocit té pohody, tak já vím, že když to tak je a je nějaký kiks nebo uvidím, co se vám nepovedlo, tak z mojí strany je to něco nad čím by mi vstávaly vlasy hrůzou na hlavě. Tak přijdu a řeknu to, co se mi nelíbí, protože každý má nárok tu chybu udělat. A když vím, že je tam ten základ důvěry a že to prostě nějak funguje, tak prostě vyřešíme jednotlivost...“ Paní Adéla (R4) jednoznačně mluví o tom, že *když bude maminka v pohodě, tak i to dítě bude v pohodě*. Toto výstižné vyjádření by se dal interpretovat i jako motto nejen v oblasti důvěry.

5.1.3 Neochota komunikovat

Neochotu učitelek můžeme sice spatřit pouze ve výpovědích paní Hanky (R1) a tudíž si můžeme klást otázku, zda je neochota učitelek častá nebo méně častá. U ostatních respondentů spatřujeme spíše kladné hodnocení učitelek. Negativní zkušenost u ostatních respondentů můžeme vidět spíše při neochotě v komunikaci mimo pracovní dobu a také při nedostatku času na komunikaci. Paní Hanka (R1) se ve svém rozhovoru vyjadřuje k neochotě učitelek vícekrát, proto považujeme za důležité tyto skutečnosti uvést. Z její výpovědi je patrné, že neochota učitelek v jedné ze školek, kterou navštěvují její děti, může být vnímána převážně jako reakce na způsob fungování celé školky. Setkáváme se s názorem, že: „...právě že ta školka už funguje tuším čtyřicet, třicet let a že pořád jakoby nechtějí to měnit. I ředitelka je tam už hodně dlouho a prostě zůstali tam, kde jako oni jsou spokojení...Jo, ale není to dané úplně tím, ne že by ony nechtěly. Ony si to podle mě vůbec neuvědomují. Protože jsou za ty roky zvyklé, že to šlape takhle a nikdo jim nikdy ani třeba neřekl, že to může vypadat jinak. A nebo možná řekl, ale buď se jim nechce nebo to třeba někdy zkusily a nikdo tam třeba ani zůstat nechtěl, já nevím, jo...“ Tento názor je patrný i při pořádání třídních schůzek a společných akcí: „...Já mám pocit, že si myslí, že je to zbytečné, že tak opravdu jedou v tom starém. Že jsme to tak roky dělaly, tak proč by to tak teďka se mělo nějak měnit. Jako takový čerstvý závan by tam jakoby nikdo asi nepřinesl a nebo bude umlčen (smích), nevím...mají prostě zajatý systém, na který jsou zvyklé učitelky a tak nějak tím pádem ti rodiče okamžitě vycítí, že to tak funguje a je nezajímavé, že by to mohlo být jinak.“

5.1.4 Vstřícnost učitelky

U většiny respondentů se setkáváme spíše s kladným „hodnocením“ učitelek ve školkách. Rodiče i přes to, že nejsou spokojeni s přístupem školky nebo učitelek v určitých

oblastech, hodnotí učitelky převážně kladně. Paní Hanka (R1) mluví o nově zřízené státní školce, kterou navštěvuje její syn: „...*tam je to dobré, já jsem spokojená...*“ Paní Edita (R3) se vyjadřuje k učitelkám ve státní školce na vesnici, kterou navštěvuje její syn: „*Ano, jsou ochotné. Ptám se někdy, když vyzvedávám syna. Jsou vstřícné, je možnost se jich zeptat...ty naše jsou opravdu v pohodě, neměli jsme s nimi žádný problém.*“ U pana Petra (R6) je zjevné také kladné hodnocení učitelky ve waldorfské školce: „...*S paní učitelkou nemám problém, ani dcera nemá žádný problém...paní Iva je fajn...*“ U paní Věrky (R5) se můžeme zase setkat s kladným „hodnocením“ učitelky při adaptaci její dcery do alternativní školky: „...*No paní učitelka Petra mi to říkala. Řešily jsme to spolu hodně. Byla úplně skvělá, moc mi v tom pomohla. Samotné by mi to trvalo dlouho, ale když jsem měla její velkou podporu...Protože kdyby mně paní učitelka nesedla, tak bych z toho byla nervózní a dcera by to vycítila...*“

Kromě celkově kladného vztahu k učitelce popisuje paní Edita (R3) přístup ve stávající státní školce: „*No, ale stejně si myslím, že to nezáleží tak úplně na školce, ale na těch učitelkách, jakou mají snahu, ochotu něco řešit...*“ A dodává, že: „...*učitelky se se mnou seznamovaly, podávaly ruku, byly vstřícné, říkaly mi organizační záležitosti...*“ a to při prvních návštěvách školky.

5.2 Způsoby předávání informací

5.2.1 Ústní komunikace

Většina respondentů při předávání informací převážně upřednostňuje ústní komunikaci, proto ji v rámci tématu řadíme hned na začátek. Setkáváme se tak s názorem, že ústní komunikace je ve většině případů nejrychlejší a nejúčinnější. Mnohdy tak můžeme předejít nedorozuměním. Tak jako o tom mluví paní Edita (R2): „*Mám ráda upřímnost a sdílnost. Raději řeším vše na rovinu...přijde mi, že vím, vše co potřebuji. A když to nevím, tak se zeptám...*“ Její manžel, pan Marek (R3) má na osobní komunikaci podobný názor: „...*osobní, ta je nejlepší. Nejrady vše vyřeším hned, než se nějak s něčím trápit a nechávat to na někdy jindy...*“ U pana Petra (R6) je vyjádření jednoznačné: „*Tak určitě osobní, že jo. Rád mluvím s lidma. Sám rád komunikuju a pořád se ptám...*“ V rozhovorech pana Petra (R6) také shledáváme spojitost osobní komunikace s postojem druhého člověka: „...*emaily a telefony jsou fajn, ale nenahradí to tu osobní komunikaci. Přes telefon nepoznám, jak se člověk tváří, jestli si ze mě nedělá legraci. Ale v přímé*

komunikaci je mi hned jasné, jestli jde o přetvářku nebo ne. Takže určitě osobní komunikace.“

Můžeme všeobecně říct, že osobní komunikaci nenahradíme v její „bezprostřednosti“ telefony a hlavně e-maily. Osobní komunikace však může přinášet jiné nevýhody a to může být například negativní ovlivnění emocemi, čemuž se zvláště u elektronické komunikace vyhneme. U paní Věrky (R5) se dozvídáme, že komunikace může být také ovlivněna přítomností více osob: *„Protože při osobní schůzce s třídní učitelkou nebo tedy hlavní učitelkou se ptám na to, co bych se nezeptala před více lidma...“*, vyjadřuje se tak k výhodám individuální schůzky.

5.2.2 Nástěnky

V rozhovorech objevujeme další způsoby komunikace, u nichž není již tak snadné určit pořadí důležitosti. Poměrně často mluví respondenti o předávání informací o akcích pro děti nebo společných akcích na nástěnkách: *„...nástěnky to jo, ale tam je vlastně jen jakoby napsané kdy budou divadla, dole je jídelníček, nebo když třeba ředitelka má nějakou změnu...“*, popisuje paní Hana (R1). Paní Edita (R2) považuje nástěnky jako dobré, ne však nejdůležitější: *„No, je to fajn, že tam jsou. Někdy se podívám, když tam proběhnu...“* Pro paní Adélu (R4) jsou informace na nástěnce poměrně nosné: *“...se mi líbí ten systém s těmi nástěnkami, že tam dáváte jako hodně těch informací. Ne třeba jen do e-mailu, ale že je to teď tak uceleně na té nástěnce, že člověk kolem toho jde, tak se na to podívá a vidí to v přehledu dopředu a některé i ty věci co mě uniknou, nějaká informace ze staršího emailu, že to tam najdu, tak je to docela dobrý...“* Pro paní Adélu (R4) je ale nejlepší, když je systém předávání informací propojen: *„...když emailů dostanu za den dvacet, tak někdy na některý email ze školky zapomenu, protože jsem to v tu chvíli nepovažovala za úplně aktuální. A když to pak vidím ve školce na nástěnce, že to je aktuální, tak si pak říkám, aha už jsem o tom slyšela, už tu informaci mám a teď se mi to upřesní, že vím přesně kdy a v kolik:“...Ale když by mi to řekl někdo jenom osobně, tak si to nezapamatuju, protože v té chvíli v tom poklusu zrovna nenalovím diář, abych si to tam zapisovala, takže já to ocením, že je to na vícero místech.“* Podobně jako paní Věrka (R5), která mluví o tom, že: *„Ty akce jsou potom vyvěšené na nástěnce a většinou nám přijde ještě emai“*, dodává k té nejefektivnější z možností, jímž je předávání informací více způsoby, v daném případě to je propojení elektronické komunikace s nástěnkami. K těmto způsobům se také může přidat také komunikace ústní.

5.2.3 Elektronická komunikace

V dnešní „moderní a rychlé době“ většina z nás nezná nikoho, nebo jen opravdu málo lidí, kteří odmítají elektronickou komunikaci. U osobní komunikace jsme mluvili o tom, že je nejrychlejší, ale je nutné, aby se lidé vzájemně setkali. Elektronická komunikace (e-mail) je „nenáročná“ v tom, že si nevyžaduje setkání tváří v tvář, jak popisuje například Paní Hanka (R1) u školky, kterou navštěvuje její mladší syn. Oceňuje také „pohodlnost“ elektronické komunikace: *„Ale zas u té druhé školky, kde je mladší syn, tak to funguje, ale je to v podstatě úplně nově zřízená školka, kde všechno mají nové, takže každá třída má počítač pro učitelku...tam se dá aspoň komunikovat dobře emailem, že třeba, když vím, že večer něco se s ním děje, nebo chci ho omluvit, tak můžu napsat ten email a je na to jakoby víc času prostě já nemusím tam ráno volat, když už vím, že tam chodí děti a mají s nimi třeba starosti, tak je to takové lepší.“* Navíc je patrné, že použití elektronické komunikace spojuje paní Hanka (R1) s tím, že školka je celkově nová.

U paní Adély (R4) můžeme vidět, že e-mail může někdy také sloužit jako „předkrok“ pro komunikaci osobní: *„...když mě napadne něco večer, tak napíšu e-mail, že to chci probrat a jak se k tomu třeba ty postavíš...“*

Mezi elektronickou komunikaci řadíme také webové stránky, které jsou v současné společnosti velmi důležité. Většina firem a institucí má své webové stránky, kde je možné dohledat veškeré možné informace. Mnohdy bývají webové stránky první informací pro zájemce o firmu nebo instituci a také se mohou stát rozhodující ve výběru např. více institucí. Paní Hanka (R1) popisuje rychlou dostupnost, jež webové stránky nabízejí: *„...každý v té práci když sedí, tak si vzpomene, je jak je tam teda ten kroužek a ono je prostě jednodušší podívat se na webovky než hned volat nebo psát.“* A také se zmiňuje o tom že jsou: *„...No hlavně pohodlnější. Než zase hned otravovat někoho a ptát se a taky je to někdy lepší i pro tu učitelku, že když to na tom webu bude a ti rodiče jsou na to zvyklí, že se tam podívají, tak zbude čas se ptát na ty jiné věci.“*

Paní Edita (R2) by také ocenila dostupnost: *„...No ale ty webovky by byly nejlepší. Neříkám, že bych se na ně dívala pravidelně, ale tak jednou za čas bych mrkla co se děje nebo neděje“* a také pohodlnost, jež nabízí: *„...bych se na to podívala potom v klidu doma. Naplánovala bych si to a tak...“*, doplňuje, že webové stránky by jí usnadnili přístup k informacím, což by mohlo také přispět k lepší informovanosti a celkově ke komunikaci se školkou.

Jak jsme si uvedli, webové stránky mohou pozitivně ovlivnit zájemce např. o službu, ale to samé se může stát i v opačném případě, jak to můžeme vidět u paní Hanky (R1):

„...navíc oni v té školce kam chodí dcera, tak vůbec nemají internetové stránky, ani email, to je taková dost ještě rarita trochu mi to vadí...“

„...nevím, jak to pak ovlivňuje ten přístup té paní ředitelky (pomlka), já nevím, jestli si nepřejí nebo jim to prostě připadá zbytečné mít třeba ty webové stránky nebo emailovou schránku...“

„A tohle je asi specifikum naší školky, protože i v těch ostatních vím, že normálně webovky mají, takže je možné, že ... hlavně se dá komunikovat tím emailem, takže to nebude jako nebude u těch státních tak všeobecně.“

Paní Hanka (R1) popisuje také případ druhé školky (kam chodí její dcera), kde sice webové stránky mají, ale nejsou aktuální, tudíž přiřazujeme k nezájmu o elektronickou komunikaci: *„...akorát mi přišlo, že se ty stránky moc neaktualizují, že jsou tam informace, které jsou staré půl roku, rok a přitom že by tam měly nějaké aktuální důležité zprávy tak tam prostě nebyly. Stejně bylo potřeba kvůli tomu jim speciálně napsat nebo si to zjistit. Že mají pěkné webovky, ale v podstatě nefungují, to je potom taky k ničemu.“*

U paní Edity (R2) a pana Marka (R3) zase můžeme vidět, že oni sami nepřikládají webovým stránkám takový důraz. Může to být také dáno tím, že jejich syn byl v době pořizování rozhovorů ve školce pouze půl roku a také tím, že oba přikládají větší důraz osobní komunikaci: *„No a teď si vzpomínám, že ty webovky přece jen mají, ale já je ještě neviděla“*, dodává paní Edita (R2). Pan Marek (R3): *„Webovky asi jsou, ale nikdy jsem se tam ještě nedíval, nějak jsem nepotřeboval...E-mail asi mají, ale nikdy mi nic e-mailem nepřišlo...aha...vlastně, zatím mi nepřišel ze školky žádný e-mail...“*

Paní Hanka (R1) hovoří přímo o nezájmu elektronické komunikace směrem k učitelkám v mateřské škole. V jejím případě se jedná o přístup učitelek, které nejsou nakloněny „moderní technice“. Zmiňuje se o nedostatku školky, jež se týká nepřítomnosti počítačů pro učitelky a tudíž nemožnosti učitelek s rodiči elektronicky komunikovat: *„...oni tam stejně ani nemají myslím nikde počítače, takže by musely chodit asi do ředitelny si číst emaily, což by nebylo praktické nebo, ale mohlo by fungovat to třeba aspoň to, že kdyby neměly třeba učitelky ten svůj vlastní email a ředitelka by jim to přinesla vytištěné... ale pro mě třeba by bylo to fakt někdy lepší ten email tam napsat, jo, prostě oni by měly čas*

v klidu si podle svého času ten dopis přečíst a já bych pak na to jen navázala, jo, takhle je to strašně těžké někdy se s nima na něčem domluvit...“

5.2.4 Telefonická komunikace

O nedostatku telefonů ve školce mluví opět převážně paní Hanka (R1), jejíž jedno z dětí navštěvuje školku, kde mají tři třídy a pouze jeden telefon. Třidu, která má telefon tak přirovnává k „ústředně“ a mluví o tom, jak to většinou ráno probíhá: „...je tam v podstatě jen jeden telefon pro všechny třídy v jedné třídě... Takže když volají rodiče těch ostatních dětí, tak se stejně nedovolají jakoby do té své třídy té své paní učitelce, ale mluví s tou, která tam právě je...“ Navíc často se stalo, že jsem se tam nedovolala během dne... takže je někdy těžké se jednak dovolat a taky není čas na to, aby si rodič s nima tam povykládal, protože na to prostor není. Takže jenom rychle oznámit, že dítě nepřijde, maximálně se zeptají proč a někdy ani to ne, řeknou, že to vyřídí a to je všechno...“ V tomto případě by bylo zajímavé zeptat se přímo paní ředitelky, nebo učitelek, proč taková situace s telefony je a proč se neřeší. Jaká je šance tuto situaci zlepšit? Paní Hanka (R1) ještě dodává: „Nikoho to prostě netrápilo a ty učitelky přitom si na to samy stěžovaly nebo upozorňovaly, že ráno je problém, že volají všichni rodiče do jejich třídy...“

U druhé školky problém s telefony paní Hanka (R1) nemá. Naopak je to pro ni snadnější, než osobní komunikace, protože *každá třída má svůj vlastní telefon prostě, takže se dovolám přímo té učitelce*. U paní Edity (R2) můžeme vidět spíše kladné vyjádření k přítomnosti telefonů, nepřikládá jim však příliš důraz: „...mají ho ve třídě. Každá třída svůj. Takže když bych potřebovala zavolat, tak mluvím přímo s paní učitelkou třídní.“ Pan Marek (R3) se vyjadřuje podobně: „...tak telefon tam mají, ale ještě jsem tam nikdy nevolal“, dodává.

5.2.5 Třídní schůzky

Dalším způsobem předávání informací jsou třídní schůzky, které se konají snad ve všech školkách i školách. Rozdíl je v tom, jak často a jakým způsobem se třídní schůzky konají. U paní Hanky (R1) se setkáváme spíše s popisem negativním o třídních schůzkách ve školce, kterou navštěvuje její dcera: „*Tam jsou prostě schůzky spíš hromadné a to ani nevím, jestli jsou vlastně víckrát. Myslím, že jen jednou za rok na začátku roku se odříká všechno, co se týká konkrétně té třídy...*“ V novější školce, kam chodí mladší syn, je to ale podobně: „...*Tam jsme taky měli jenom jedny schůzky na začátku a nikdo nám neřekl, jestli*

budou nějaké další. “ Pan Marek (R3) popisuje svou zkušenost z třídních schůzek ve státní školce. Můžeme zde vidět podobnost jako u paní Hanky (R1) v tom, že pokud se konají pouze jedny třídní schůzky, tak není úplně ideální způsob sdělit všechny informace najednou: „...*taky to bylo tolik informací, si to člověk ani nezapamatuje a zapisovat si to jako ve škole se mi nechce. Takže jsem si zaznačil jen to důležité a ostatní jsem doufal, že se postupně nějak dozvím.*“

O jiné zkušenosti z třídních schůzek mluví rodiče z alternativní školky. Nejen, že se zmiňují o tom, že se třídní schůzky konají častěji, ale dokonce se na ně i těší a jsou rádi, že se mohou vyjádřit k některým situacím. Například paní Věrka (R5): „*No ty minule byly super, protože byly takové informativní, svižné, pořešilo se co bylo potřeba...na třídních schůzkách si ráda poslechnu co bude, co se plánuje, nebo když se vysvětlí nějaké akce a tak...*“ Na otázku jak často se ve školce schůzky konají, odpovídá: „*Letos byly myslím jen zatím dvakrát a ještě by měly být do konce roku jedny tuším.*“ Paní Adéla (R4) se zmiňuje, že: „...*máme v průběhu roku dost informací, tak jsem si i třeba říkala. Dobrý no, tak by se mi to třeba nehodilo jít tam na tu třídní schůzku, protože jsem to třeba nestíhala, ale potom tam stejně radši jdu, protože jsem potom ráda, že k tomu můžu něco říct...*“ Pan Petr (R6) hodnotí schůzky, ale i zápis, který je rodičům z třídních schůzek pravidelně zasílán: „*Vždycky se něco dozvíme, my se taky zeptáme na co potřebujeme, navíc nám potom přijde zápis ze schůzek, takže si nemusím nic psát a v podstatě ani pamatovat (smích). V klidu si to pak přečtu doma a vím, co se bude dít, nebo co se nebude dít...*“

5.2.6 Individuální schůzky

Více osobní variantou předávání informací mohou být i individuální schůzky. U respondentů č. 1 – 3 se nesetkáváme se zmínkou o tomto způsobu. Když už ano, tak spíše v negativním slova smyslu, jako například u pana Marka (R3): „*No, tak to vůbec. Jako ředitelka, i učitelky mi říkaly, že když budeme něco potřebovat, ať se ozveme.*“ Paní Věrka (R5) popisuje svoji zkušenost s návštěvou státních školek: „...*v některých těch státních, když jsem byla, tak byly učitelky taky milé, ale že by mi nabídly nějakou osobní schůzku, to ne. Jen třídní schůzky s ostatníma rodičema, papíry do ruky a sejdem se v září...*“

U respondentů č. 4 – 6 se setkáváme s přímou zkušeností s individuální schůzkou nebo alespoň s povědomím o jejím konání. Paní Adéla (R4) sice individuální schůzku zná, ale nezažívá úplnou pravidelnost: „...*měla jsem v minulém roce, letos jsem ještě neměla žádnou a právě jsem si říkala, že bych uvítala, když se vyměníla paní učitelka třídní*“ Paní

Věrka (R5) hovoří přímo o průběhu individuální schůzky: „Trvalo to asi tak já nevím, jeřda, no už je to dva roky (pomlka), no asi tak půl hodiny, možná víc. No nevím no přesně už... No a abych to teda ještě dořekla, tak prostě jsme si popovídaly. Mně se úplně odlehlo“ Pan Petr (R6) sice povědomí má, ale: „*Individuální schůzky jsem ještě nevyužil, nebylo potřeba. Dcera je dostatečně samostatná a aktivní. Navíc, co potřebuju se zeptám nebo zavolám.*“

U paní Adély (R4) a paní Věrky (R5) ještě můžeme spatřit další způsob předávání informací mezi rodiči a učiteli a to písemnou formou, za pomoci sešitu v šatně, který je volně přístupný rodičům i učitelům.

R4: „...když je ten sešit na zapisování kdy které dítě do školky přijde, tak třeba když tam vidím paní učitelku, tak jí to třeba i řeknu a ona mi to odkývne, ale ona zase se nemusí trápit tím, že si to musí někam poznamenávat a já to tam napíšu...“

R5: „Jo a ještě sešit na chodbě kde píšeme, kdy půjdou děti domů a když je něco důležité...“

5.3 Práce nad rámec pracovních povinností

5.3.1 Pracovní doba

Někdy se můžeme setkat s názorem, že práci učitelky není možné vykonávat kvůli financím, ale proto, že to učitelku baví a že to vnímá jako své „poslání“. Povolání učitele tak bývá přirovnáváno k jednomu z nejobtížnějších. Samozřejmě i učitelky mají nárok na přiměřenou pracovní dobu a na odpočinek. Pracovní doba učitele bývá většinou rozčleněna na pedagogickou a nepedagogickou část (záleží na řediteli). Do nepedagogické části tak spadají přípravy na výuku, individuální schůzky, třídní schůzky, komunikace s rodiči a společné akce. Ano, můžeme vidět, že většina učitelek je opravdu velmi vytížených, když chtějí svoji práci dělat dobře. Ale kdo chce svoji práci vykonávat kvalitně, musí vynaložit větší úsilí, pracovní nasazení a také věnovat tomu více času. Záleží také na povaze každé z učitelek a na míře angažovanosti. Všeobecně je také známé, že při práci s lidmi (hlavně u pomáhajících profesí) se nejčastěji setkáváme se syndromem vyhoření. Proto je také nutné práci vykonávat do určitých mezí. Ale je vhodné dávat rodičům najevo, že mají učitelky své práce dost a že nechtějí dělat něco navíc? Opravdu nemají učitelky čas se setkat s rodiči individuálně? Paní Hanka (R1) odpovídá na otázku, jestli je v jejich školce možné se s učitelkami setkat individuálně: „...*Asi, takhle individuálně, no myslím si, že by to asi*

šlo, ale spíš to nějak v mezích té pracovní doby třeba kolem té čtvrté hodiny by bylo možné se s ní nějak sejit. Ale nejsem si jistá, prostě přímo nám to ani takhle nenabízeli, takže to bych musela zjistit, kdybych to potřebovala.“ Reakce paní Edity (R2) na pořádání společných akcí pro rodiče nebo individuálních schůzek je podobná: *„Aha, něco takového existuje? To mě ani nenapadlo. No to si ani nedokážu představit.“* Paní Hanka také popisuje svoji zkušenost ze státní školky, při pořádání společných akcí: *„...ale je to jenom takové, že děti si něco připraví, my si to poslechneme, pak je oblečeme a jdeme domů...ale pak se s náma už nikdo jakoby nebaví, ani ti rodiče mezi sebou se v tu chvíli mezi sebou nebaví. Každý sbalí to svoje dítě a zase jdou pryč...“*

Jak jsme se již dříve zmínili, pořádání společných akcí je závislé na každé školce a hlavně jejím personálu. Důvody pro nepořádání těchto akcí mohou být různé, ale u paní Hanky (R1) můžeme vidět nezájem ze strany školky kvůli nedostatku času: *„...Vím, že totiž v některých školkách mívají třeba takové ty šití s maminkami něco i vyrábí, ale ty rodiče jakoby musí, nebo ne musí, stráví to jedno dopoledne s těma dětmi a dělaly něco s tou učitelkou. Ale to já jakoby neznám, takže myslím si, že v té školce kam chodí dcera, je to klasická státní škola tam nás to ani nepotká...“*

5.3.2 Víkendové akce

Pořádání škol v přírodě nebo víkendových akcí není úplně obvyklé, v některých školkách se i s tímto způsobem navazování kvalitnějších kontaktů mezi rodiči a učiteli však setkáváme. Nesporně tento počin souvisí s prací učitelek nad rámec pracovních povinností a také s jejich postoji k dětem a rodičům. U paní Edity (R2) můžeme vidět velké překvapení, že „něco takového“ může v některých školkách fungovat: *„O víkendech? Nic takového ve školce nemáme. Možná jednou měli děti nějaké vystoupení na akci obce, ale to už si ani nevzpomínám. O víkendu jsem snad ještě učitelky neviděla a to jsme z jedné obce. Ne, vše se děje přes týden v rámci školky.“* Na otázku čím si myslí paní Edita, že je toto nepořádání akcí způsobeno odpovídá: *„No protože toho mají učitelky přes týden hodně. Nevím, jak by se chtělo mně. Myslím si, že hraje roli také plat a hlavně ochota těch učitelek.“* U paní Hanky (R1) se zase setkáváme s odpovědí na otázku, jestli by se i ona jako rodič zúčastnila víkendových akcí: *„Já myslím, že čas by se našel, spíše je to čas těch učitelek tady v tom případě. Že si teda nedovedu představit, že by tam ony šly dobrovolně v sobotu, to si myslím, že vůbec. A že i tak naznačovaly, že jsou rády, když vypadnou prostě v čas kdy mají a nemusí tam být nějak dýl...“* Takto popisuje paní Hanka (R1) postoj

učitelek v jejich jedné školce ke společným akcím mimo pracovní dobu nebo akcích o víkendech.

5.3.3 Zájem rodičů

Rodiče z alternativní školky otázka o akcích mimo pracovní dobu tolik nepřekvapila. Z jejich odpovědí je zřejmé, že se většina z nich takových akcí ve školce zúčastnila a že mají radost ze setkání s ostatními rodiči a učiteli. Jako například pan Petr (R6), který hovoří o setkání rodičů a učitelů v kavárně: „...*je to super potkat se s ostatními rodiči a učitelkami mimo školku. Jinde nemáme šanci se tak potkat, jsem za to moc rád. Můžeme se zeptat na to, co nestihneme ve školce nebo na třídních schůzkách...*“ Paní Věrka (R5) mluví o setkání v kavárně, kterého se zúčastnila: „*Jo vlastně ještě kavárnička s rodičema. Tam jsem byla teda jen jednou, ale bylo to fajn. Vypadla jsem na chvíli z domu, dala jsem si po dlouhé době výbornou kávu a navíc jsem se mohla blíž seznámit s rodičema a učitelkami. Jsem se dozvěděla spoustu nových věcí, co jsem ani netušila. No, dobré to bylo, už se těším na další takové setkání.*“ Paní Adéla (R4) se celkově vyjadřuje ke všem společným akcím: „...*já to oceňuju a obdivuju z vaší strany, že máte tu vůli ještě navíc jakoby něco dát i ze svého volného času... Dokážu si představit, že je to pro někoho otrava ještě jako něco takového absolvovat, dodává.*“

5.4 Čas na komunikaci

5.4.1 Nabídka komunikace

Jak je patrné z rozhovorů, komunikace probíhá v různém čase a různým způsobem. Někteří respondenti popisují své zkušenosti z první návštěvy školky. Nejen, že je důležité si vymezit dostatečný čas na komunikaci a vhodné místo, je také důležité si uvědomit, zda druhým dáváme příležitost ke vzájemné komunikaci. Pan Marek (R3) popisuje svou kladnou zkušenost ze státní školky: „...*ředitelka, i učitelky mi říkaly, že když budeme něco potřebovat, ať se ozveme.*“ Paní Adéla (R4) zmiňuje zkušenost ze státní školky a hovoří o otevřenosti v komunikaci, ale již ne v pozitivním duchu na rozdíl od pana Marka (R3): „...*můžeš se tam přijít zeptat, ale není to tam tak otevřené, aby se tam rodič cítil přirozeně...*“

Nejvíce však o tomto tématu mluvily paní Adéla (R4) a paní Věra (R5), které ve státní školce měly spíše negativní zkušenost, proto mluvily o své pozitivní zkušenosti ze soukromých školek.

R4: „Ale co jsem byla v té soukromé a zvykla jsem si na ten standard právě té komunikace a toho, jak právě rodič spolupracuje s tou školkou, tak jsem si nedokázala představit, že by mé druhé dítě šlo někam jinam.“

R5: „...mi to paní učitelka sama navrhla, že kdybych chtěla, mohly bychom se sejít a říci si vše potřebné k dceři...nechtěla jsem ji otravovat ve volném čase, ale to ona říkala, že to je v pořádku, že tak to tady máte normálně. Přece když je u dětí, tak se mnou tak mluvit nemůže, ale až po směně, až když je s dětmi někdo ve třídě...“

R5: „Ale když se někdo se mnou zastaví, něco se zeptá, ukáže mi, vyslechne mě, tak přece jenom je to daleko příjemnější...“

Paní Věrka (R5) zažila jak kladný, tak i negativní přístup učitelek. Mluví o tom, že ve státních školkách se setkala s příjemnými učitelkami a ředitelkami: „Ale že by se mnou některá ředitelka mluvila hodinu, tak to si teda nepamatuju, to se mi stalo jen v této (alternativní) školce. Neměla jsem pocit, že musím honem rychle se na vše ptát...“

5.4.2 Nevymezení času

V předešlé podkapitole jsme se zabývali nabídkou komunikace. Dále se v rozhovorech setkáváme s výpověďmi, které se týkají nevymezených časových úseků ke komunikaci ze stran školky a učitelek. K tomuto tématu hovoří paní Hanka (R1), která má sama problém s tím, že není jasné, kdy může učitelky oslovit. Z její výpovědi je zřetelné, že v jejich školce chybí vymezení času pro rodiče: „A myslím, že ani většina rodičů neví, ve kterém čase bychom tam teda mohli jít, abychom v tu chvíli teda učitelky nerušily a ony měly čas... ..v podstatě s těma učitelkami nemáme nějaký prostor mluvit, že by třeba i byl nějaký vyhrazený čas ...“ Paní Hanka (R1) má i svou přímou zkušenost, kdy se snažila navštívit paní ředitelku v kanceláři: „...když jsem jí potřebovala s něčím kontaktovat, takže ona třeba ve tři hodiny odchází a to já úplně nestíhám. A ráno takhle před tou osmou, kdy tam musí být děti, tak ona tam ještě není, takže nevím, jak bych to s ní...“ Paní Hanka (R1) vidí problém v tom, že nemají třeba žádné stanovené hodiny, že by ta ředitelka právě tam měla napsané, že třeba některý den v určitou dobu Ti rodiče, třeba odpoledne k ní můžou zajít. To tam teda určitě není, protože to bych si na té nástěnce určitě všimla. Takže je to fakt o tom, jak se nám zadaří je odchytit, což asi taky není úplně ideální...“ Myslí si, že: „To může spoustu lidí odradit.“ Pro vyřešení této situace bychom mohli nalézt více řešení. Paní Hanka (R1) by si představovala zlepšení takto: „Kdyby my sme všichni věděli, že třeba ve

čtvrtek od dvou do čtyř ona tam pro nás je s čímkoliv, tak by to bylo jednodušší, protože to potom ten rodič fakt ví, že tam může teď přijít a nikoho neotravuje, takže zaklepá.“

I když situace v druhé školce, kterou navštěvuje její syn je o něco lepší, přesto zde můžeme spatřit také určité prvky neochoty ke komunikaci: *„...je to lepší jakoby v tom, že ta ředitelna je hned vedle třídy, takže člověk jako vidí, slyší, jestli tam někdo je a bývá tam dřív. Bývá tam hned brzo ráno, ale taky nemá vypsané nějaké úřední hodiny, že by tam člověk mohl prostě v určitou dobu zajít tam a nebylo to otravování, protože ona tam zrovna má něco jiného“,* dodává paní Hanka (R1).

5.4.3 Komunikace mezi dveřmi

Pro správnou komunikaci je důležité také její správné načasování. Pokud člověk nemá dostatek času na sdělení potřebných informací, tak se může stát to, že jakmile se mu situace naskytne, snaží se vše sdělit rychle a ve spěchu. Paní Hanka (R1) popisuje situaci, kterou zažívá ráno při předávání dítěte ve školce a snaží se sdělit učitelce nějaké informace: *„...zůstáváme vlastně ve dveřích a ona přitom spíše sleduje děti, takže zase nevěnuje pozornost mně a já zase celou tu dobu vím, že nemám čas, že to musím vyhrknout za minutu a pak stejně řeknu nashledanou, protože už tam bude řešit ix dalších problémů...“* V podstatě je zřejmé, že učitelka nemá stanovený čas předávání informací s rodiči. A i když paní Hanka (R1) ví, že tato komunikace není úplně ideální, tak vlastně to vnímá jako jediný možný způsob, když chce sdělit učitelce důležité informace: *„... třeba to kdy přijde to dítě do školky a neměla by probíhat komunikace v šatně, tak to já pokaždé řeším, teda když si chci té učitelky na něco zeptat, něco s ní probrat, nějak to domluvit, tak já vlastně nevím kdy to mám udělat...“*

Téměř u všech respondentů se setkáváme s pojmem „sdělování informací mezi dveřmi“, z čehož je patrné, že všichni se s touto situací setkali. Paní Edita (R2) se vyjádřila, že vše *důležité si řekneme mezi dveřmi*, ale nijak více se nad tím nepozastavovala. I pan Petr (R6) je v podstatě s komunikací mezi dveřmi spokojený: *„co potřebuju se zeptám nebo zavolám. Stačí mi informace mezi dveřma, jestli spala, jedla a tak. Když náhodou něco, tak zavolám nebo napíšu email třídní učitelce...“*

Paní Adéla (R4) popisuje svou zkušenost ze státní školky: *„Takže se to pořešilo mezi těma dveřma a zas jo, byly tam dvě paní učitelky a jedna byla sdílná. Jedna s úsměvem řekla ano, plakal, neplakal, jedl, nejedl, spinkal, nespinkal. A druhá tak jako ucedila něco na dotaz, ale že by byla sdílná a přidala nějakou informaci navíc to vůbec*

ne. Takže asi je rozdíl mezi těma jednotlivýma pedagogy, jaký mají oni k tomu osobní postoj. Jestli to považují za součást své práce s tím rodičem komunikovat a nebo jestli jejich práce je striktně já se vám tady o dítě starám, tak co po mě chcete.“ A také: „...já jsem zase měla ten pocit, že tu paní učitelku zdržuju. Ona když mezi dveřma stojí a vím, že by se měla věnovat dětem ve třídě. A o co jde, den je za námi, dítě odevzdávám. Jako jo, je to jen můj pocit...“, dodává. Paní Adéla (R4) má větší zkušenost se soukromými a převážně alternativními školkami, ale její zkušenost ze státní školky v ní však zanechala velmi silné pocity, o kterých se poměrně košatě rozhovořil. Místy bylo patrné i její rozhořčení: „...to jsem měla pocit, že je to jakoby nadplán té učitelky. Něco mi řekla, ale bylo vidět, že nejsou zvyklí něco sdělovat tady tyhle věci. Jako že to nepovažují za něco, co by toho rodiče mělo zajímat...“

„A není to nadstandard, když požaduje nějaké informace nebo se chce ptát paní učitelky na to, na to, na to, i při běžném provozu. Že jako k tomu jsou třeba, tak dobře, přijďte na třídní schůzky jednou za tři čtyři měsíce. Ale po čtyřech měsících co chceš řešit, když máš teďka teda problém, takže to tam není takové osobní.“

„Měla jsem v té státní školce pocit, že odevzdám u dveří a vyzvednu u dveří, ale co se děje v tom mezidobí se mně netýká. A jako i z tohoto důvodu jsem dítě nechtěla dát do státní školy, že to co se děje uvnitř toho rodiče nemá zajímat.“

5.4.4 Nezájem učitelek

Je to poměrně smutné a zarážející dozvědět se, že v některých školkách můžeme mluvit dokonce o nezájmu komunikovat ze strany učitelek. Zvláště když školka je základ pro dítě a měla by být také určitou zárukou slušné komunikace. Bohužel z výpovědi rodičů je zřejmé, že i toto se může stát. Například paní Hanka (R1) popisuje situaci, kdy rodiče přijdou s dětmi na besídku: „besídka skončila, tak odvést dítě, vypadneme, ať je nezdržujeme. Jako bych řekla, že strašně často nám ty učitelky dávají najevo, že mají nějakou pevně danou pracovní dobu a, je to práce, která je třeba bavit a není to pro ně jdeme na šichtu, ale nejsou ochotné tam jako zůstat dýl prostě to jako vůbec prostě. Takže pak jsou oni samy na toto zvyklé.“ Říká, že po skončení besídky se s náma už nikdo jakoby nebaví, ani ti rodiče mezi sebou se v tu chvíli mezi sebou nebaví. Každý sbalí to svoje dítě a zase jdou pryč...“ A všeobecně také hovoří o celkové komunikaci ve školce: „...je to potom jakoby mateřská školka odkladiště dětí, protože musíme jít do práce, ale už se nedozvíme o tom, jak to tam přesně funguje, no...“

Paní Adéla (R4) se také setkala s negativním postojem ze strany učitelek ve státní školce, jež popisuje: „...i při té ochotě v té státní školce v komunikaci jsem měla problém z nich něco dostat jako informaci...to jsem měla pocit, že je to jakoby nadplán té učitelky. Něco mi řekla, ale bylo vidět, že nejsou zvyklí něco sdělovat tady tyhle věci. Jako že to nepovažují za něco, co by toho rodiče mělo zajímat...“ U paní Věrky (R5) můžeme vidět mírné rozhořčení při vyjádření o tom, jak se jí komunikovalo s učitelkami ve státní školce, kterou navštívila, když hledala školku pro svoji dceru: „...Jak mi někdo řekne, tady máte papíry, šup a přijďte za 2 měsíce, tak si říkám aha, no, to je jak na nějakém páse. Narazit cedulku a jedeme...“

5.5 Postoj rodičů

5.5.1 Nezájem rodičů

Jak jsme již uvedli v teoretické části, komunikace je proces dvousměrný. Proto považujeme za důležité zabývat se zájmem o komunikaci i ze strany rodičů. Z rozhovoru paní Hany (R1) je patrné, že tak jak se můžeme setkat s nezájmem o komunikaci ze strany školky, tak to může být i u některých rodičů: „...A některé maminy nechťejí ani nic řešit, neptají se, je jim to jedno...“ Podobně mluví i paní Adéla (R4), která si myslí, že *rodič má mít zájem co to dítě* a ne naopak. Paní Adéla si se svými dětmi prošla několik školek a to jak státních, tak alternativních. Ve všech se setkala s mnoha učitelkami a také rodiči a hlavně s jejich názory. O názorech rodičů se paní Adéla rozpovídala. Tentokrát popisuje názory některých rodičů ze soukromé školky: „...rodiče někteří tam jdou s tím, že my si tady zaplatíme za službu a teď nám ji dodejte. A když se nám něco nebude líbit, tak budeme řvát a budeme to reklamovat. Ale nejde to hlouběji pod povrch, že tady to tak nemůže fungovat, že ono to jejich dospělý rozhodnutí to dítě někam dát a ne se pak jen zlobit, že se stanou pak nějaké věci a že je to pak chyby jen té jedné strany...“ Paní Adéla v jiné části svého rozhovoru mluví také o tom, že rodiče by měli mít zájem o své děti a také mít snahu komunikovat a to vše spolu úzce souvisí.

U paní Hanky (R1) se setkáváme s popisem situace nezájmu o komunikaci ze stran rodičů ve státní školce, kam chodí jedno z jejich dětí: „A myslím, že je to nezajímá, že většinu lidí tam zajímá jenom fakt to, aby mohli jít teda do té práce jít, protože o to dítě se někdo postará a postará se o něj někdo tak, že tam mají kamarády, mají tam program, něco se naučí prostě, jsou s tím všichni spokojeni a víc se to neřeší...“

5.5.2 Rodiče s rodiči

Ve všech institucích jako je mateřská škola a školka existuje nejen vztah rodič-učitel-žák, ale také můžeme mluvit o „vztahu“ mezi jednotlivými rodiči. Pro účel této bakalářské práce není toto téma stěžejní, ale považujeme ho za poměrně důležité a související s tématem komunikace mezi rodiči a učiteli. Podoba tohoto vztahu je dána více faktory. U institucí na vesnici se častěji můžeme setkat s bližšími vztahy, než ve městě, ale i toto není zaručeno. Můžeme tedy říci, že vztah mezi rodiči je tedy spíše závislý na každém jednotlivci a také na situacích, ve kterých se potkávají. A právě tyto situace může školka ovlivnit. Paní Adéla (R4) tak mluví o atmosféře školky, kterou i vztah mezi rodiči může ovlivnit: „... jako není úplně nutné, ale když do té školky přijdeš a zdravíš tam známé nebo neznámé tváře, tak už to vytváří takovou tu atmosféru...ten rodič vstupuje s dítětem s tím pocitem, že jde do přátelského prostředí a ne anonymního jako dobrý den a nashledanou a nikoho tam neznám...“

Někteří rodiče se tak mohou vzájemně setkat jen minimálně, jak to popisuje pan Marek (R3): „...s rodiči se potkáme jen na třídních schůzkách nebo v hospodě... s některýma se ani neznáme, což je docela škoda...“ Paní Adéla (R4) se kladně vyjadřuje k vzájemnému setkání s rodiči a učiteli, které mají v jejich alternativní školce: „...určitě je fajn, že se mohou takhle rodiče občas potkat...“ Stejně jako pan Petr, který mluví o „společné kavárničce“ – setkání s učiteli a rodiči v kavárně: „...chceme s manželkou poznat více rodiče a učitelky. Některé rodiče známe z dřívějška, s některýma vůbec. A učitelky se taky mění, takže je fajn se někde potkat...“

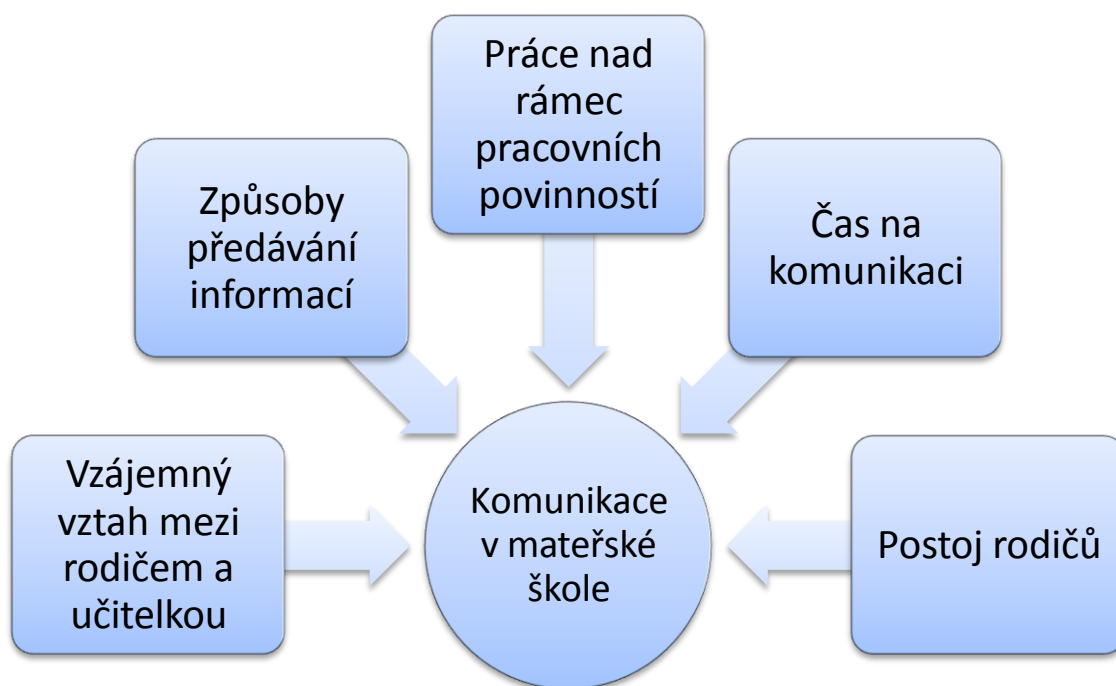
5.5.3 Představa rodičů

Každý z nás máme nějakou představu o tom, jak by měla komunikace vypadat. I běžná denní komunikace by měla mít určité zásady a pravidla. Natož komunikace, která by měla být reprezentativní. K tomuto tématu se vyjádřily hlavně maminky. Například paní Hance (R1) by se zamlouvalo alespoň písemné vyjádření o svém dítěti: „... ale kdyby třeba nám jednou za půl roku něco napsali o tom dítěti, jak oni ho vidí. Něco jako když se dává v první třídě takové to slovní hodnocení, jak to dítě prostě pracovalo, tak kdyby něco takového nám napsali...“ Jak by celkově měla vypadat komunikace mezi rodiči a učiteli popisuje paní Adéla (R4): „...měl by být nějaký informační servis té školky co nejúplnější, aby ti rodiče byli namotivováni s tou školkou něco mít společného.“ Na otázku co preferuje ona sama odpovídá: „...pro mě je důležité, aby to bylo pro mě relevantní ta informace,

abych věděla, na co mám být připravena, když děti někam půjdou. Takové ty důležité informace vím vždycky dopředu a drobnůstky, které se dozvím na poslední chvíli, no tak to bývá v životě no.“ Ještě dodává, že: „...když ta komunikace nefunguje a vy budete v nějakém vakuu oproti těm rodičům, tak ve chvíli cokoliv nebude dobře, tak se na vás svalí obrovská vlna kritiky a budete posuzováni a hned se tam vyvine negativní názor na celou školku, i když se jednalo jen o nějakou jednotlivinu jenom proto, že tam nebyla ta otevřenost a nebyly ty vztahy nastavené nějak...vy se pojišťujete tím, že se snažíte tím, že se snažíte nastavit tu komunikaci předem, ještě když se nic neděje. Protože vždycky se může něco dít...“

Z výpovědi maminek je patrné, že mají představu o tom, jak by komunikace mezi rodiči a učiteli měla vypadat. Hlavně všechny mají již jak kladné, tak záporné zkušenosti a mohou posoudit, co je dobře a co špatně. Paní Věrka (R5) se vyjádřila k tomu, že je důležité a přínosné o této „problematice“ hovořit a snažit se najít alespoň kompromisy: „...jsem ráda, že jsme mohly o takových věcech mluvit. Protože člověku to kolikrát ani nedojde. Vidí jen sebe a ani ho nenapadne se na to podívat z té druhé strany. Lepší je se druhého zeptat a říct si oba nebo více pohledů...“ Toto vyjádření by bylo velmi přínosné pro sebereflexi učitelek v mateřských školách a nejen tam.

Obrázek 1: Návaznost jednotlivých témat na téma hlavní.

6 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

I když se nejednalo převážně o srovnávání a posuzování jednotlivých přístupů ve smyslu hodnocení negativních a pozitivních postupů, dovolujeme si porovnat komunikaci v jednotlivých typech školek tak, jak na to nahlíží rodiče a co je patrné z jejich výpovědí. Jednotlivá podtémata jsou seřazena dle důležitosti a také dle četnosti výpovědí rodičů. Hned v prvním tématu, jež se zabývá vzájemným vztahem mezi rodičem a učitelkou, můžeme nalézt další čtyři podtémata. První dvě podkapitoly jsou laděny spíše kladně a rodiče se vyjadřují k tomu, zda je pro ně podstatné znát školku a paní učitelky a jestli je pro ně významná vzájemná důvěra. Téměř všichni rodiče dávají přednost tomu, když znají školku a učitelky dříve, než jejich dítě do školky nastoupí. V průběhu docházky do školky je pro ně také důležité být v kontaktu s učitelkami. O vzájemné důvěře jsme se dozvěděli, že je velmi nutná, dalo by se říci, přímo nepostradatelná. Rodiče mluvili o tom, že je důvěra důležitá zejména ve vztahu k jejich dítěti. V další podkapitole se setkáváme s vyjádřením jedné maminky, která ve státní školce kam chodí jedno z jejich dětí, zažívá přímo neochotu učitelek ke komunikaci. Naopak o vstřícnosti učitelek hovoří téměř všichni rodiče. I přes zřetelné problémy v komunikaci (v určitých oblastech) u rodičů z klasických školek všichni mluví o učitelkách jako milých a vstřícných.

Způsoby předávání informací jsou různé a téměř o všech formách komunikace, které se ve školkách používají, rodiče hovořili. Tato kapitola praktické části je také nejrozsáhlejší, protože nejvíce koresponduje s hlavní výzkumnou otázkou. Téměř všechny formy odkazují na teoretickou část bakalářské práce. Ústní komunikaci preferují rodiče z alternativní i klasické školky, protože ji považují za nejrychlejší a nejefektivnější. K informacím na nástěnkách se kladněji vyjadřují rodiče z alternativní školky, kdy na nástěnkách mají informace nejen základní, ale také více rozšířené a podrobnější. Tyto informace také dostávají současně e-mailem, což zaručuje větší informovanost rodičů. Rodiče z klasické školky sice nástěnky ve školkách také mají, ale informace jsou spíše strohé, nebo jim nepřijdou tolik důležité. O používání elektronické komunikace mluví maminka z klasické školky, kde v jedné ze školek, kam chodí její syn, elektronickou komunikaci učitelky využívají. Toto počínání hodnotí velmi kladně. Další maminka z klasické školky by ocenila, kdyby také v jejich školce fungovala elektronická komunikace. Maminka z alternativní školky velmi oceňuje elektronickou komunikaci, kterou sama vnímá jako předstupeň komunikace ústní. Naproti zájmu stavíme nezájem o elektronickou komunikaci. Jedna maminka z klasické školky mluví o tom, že učitelky v jedné ze školek,

kam chodí její dcera, nepoužívají webové stránky ani email, což efektivní komunikaci znesnadňuje. Další dva rodiče z klasické školky sice vědí o tom, že webové stránky a e-mail ve školce mají, ale učitelky je nevyužívají a tím rodiče nemotivují, což v rodičích nevyvolává zájem o elektronickou komunikaci. Další formou dorozumívání je využívání telefonické komunikace. Negativní zkušenost zažívá jedna z maminek v klasické školce, o pozitivní zkušenosti mluví také další rodiče z klasických školek, ale nepřikládají telefonické komunikaci příliš velkou váhu. Třídní schůzky patří mezi hromadné předávání informací. Rodiče z klasické školky mluví o tom, že v jejich školkách se konají pouze jedny třídní schůzky ve školním roce, což považují za nedostatečné. Rodiče z alternativní školky naproti tomu zmiňují konání až třech třídních schůzek během školního roku a vyjadřují se také kladně k tomu, že informace jsou stručné a jasné a rodiče také dostávají prostor k vyjádření, což rodiče z klasické školky nezmiňují. O individuálních schůzkách se rodiče z klasických školek téměř nevyjadřují, někteří se s tímto pojmem ani nabídkou od učitelek nesetkali. Rodiče z alternativní školky individuální schůzky znají, někteří je dokonce i zažili, v rozhovoru se setkáváme u jedné z maminek také s jejich popisem. Dvě maminky z alternativní školky také zmiňují sešit, do nějž zapisují údaje, které potřebují sdělit učitelkám. Tento způsob by patřil do písemné formy, ale nepovažujeme jej za tak důležitý. I když je to v podstatě řekněme prosté, je to spíše jako nadstandard, který se běžně ve školkách nevyskytuje.

Práce nad rámec pracovních povinností také koresponduje s hlavní výzkumnou otázkou. Z výpovědi rodičů, jejichž děti navštěvují klasickou školku je patné, že v těchto školkách učitelky nejsou příliš ochotné pořádat akce, nebo se setkávat s rodiči mimo pracovní dobu. Stejně tak je to i s víkendovými akcemi. Můžeme spatřit rozdíl v tom, že všichni respondenti z alternativních školek zažívají ve školce i víkendové akce a tuto nabídku ze stran učitelek oceňují.

Jakým způsobem komunikují učitelé s rodiči, jejichž děti navštěvují mateřské školy, můžeme také spatřit v otázce vymezení času na komunikaci. Z výpovědi rodičů je zřejmé, že je důležité si čas pro komunikaci vymežit. Jeden tatínek, jehož syn v současné době navštěvuje klasickou školku, mluví převážně o kladné zkušenosti v této oblasti komunikace. Je to dáno také tím, že v době pořizování rozhovoru chodil jeho syn do školky teprve půl roku a on byl celkově se školkou spokojen, protože neřešili žádný problém. Dvě maminky, jejichž děti v současné době navštěvují alternativní školku, popisují svoje negativní zkušenosti s klasickými školkami, jež navštívily jejich děti.

V otázce nevymezení času shledáváme negativní zkušenost převážně jedné maminky, jejíž dítě navštěvuje klasickou školku. Z její odpovědi je patrné, že v této školce nemají téměř vůbec vymezen čas na komunikaci s rodiči. S nevymezením času na komunikaci souvisí také komunikace mezi dveřmi, jež značí také neuspořádání času pro komunikaci. Dva rodiče ohodnotili takovou komunikaci jako dostačující pro sdělení informací. Další dvě maminky se shodly, že komunikace mezi dveřmi není vhodnou formou pro předávání informací. Maminky dokonce také mluví o nezájmu komunikovat ze stran učitelek ve státní školce.

S nezájmem se můžeme setkat nejen ze stran učitelek, ale také ze strany rodičů, což je patrné z rozhovorů některých maminek. Naopak jiní rodiče mluvili o tom, že mají zájem o to setkávat se nejen s učitelkami, ale také s ostatními rodiči. Jedna maminka z alternativní školky popisuje, že takové vztahy nejsou nezbytné, ale mohou ovlivnit celkovou atmosféru školky, jak pozitivně, tak negativně. V posledním odstavci interpretace výsledků výzkumů můžeme také spatřit názory rodičů na to, jak by mohla nebo měla komunikace ze strany mateřské školy probíhat. Z jejich výpovědí je patrné, že mají zájem o to, aby dostávali informace od učitelek a aby komunikace probíhala častěji a efektivněji. Také je zřejmé, že by komunikace ze strany školky měla fungovat a že by měla mít svá pravidla a být určitým standardem. Jedna z maminek používá v souvislosti s komunikací ze strany školky pojem „informační servis“. Setkáváme se také s názorem, že je důležité a mnohdy přínosné společně komunikovat a dohodnout alespoň kompromisu.

Protože jsme se zabývali celkově komunikací v mateřské škole ze strany učitelů směrem k rodičům, není výsledek našeho výzkumu jednoznačný a také jej nelze jednoznačně určit a specifikovat. Porovnání a zhodnocení výsledků tedy bylo nutné ve všech oblastech výzkumu, které se týkají daného tématu. Jednotlivé oblasti by bylo možné ještě hlouběji prozkoumat a více se zaměřit na detaily.

Jak by se daly výsledky zkoumání využít v praxi? Jednoznačně by zjištěné informace mohly posloužit ředitelkám a učitelkám v mateřských školách jako zpětná vazba pro jejich práci. Skutečnosti, které byly hodnoceny spíše negativně, by bylo možné díky těmto postřehům zkvalitnit a celkově tak přispět k efektivnější komunikaci. Doporučení pro praxi tedy směřujeme spíše k učitelkám v tom, aby se více zamýšlely, jak probíhá komunikace z jejich strany. Ale také by učitelky měly povzbudit rodiče, aby uměli projevit svůj názor a vyjádřit se když se jim něco nelíbí, nebo přispět svým nápadem pro zlepšení situace.

7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Rodiče a učitelé se setkávají formálně, jak jsme uvedli v teoretické i praktické části. V některých školkách pořádají i akce méně formální. Běžné jsou již také komunikační systémy, které nabízí rodičům a učitelům spolu ještě snadněji a rychleji komunikovat než osobně, případně elektronicky. Mimo tyto základní způsoby jsme také zmínili méně obvyklé způsoby společného setkání s rodiči a učiteli, které jsme našli převážně ve výpovědích rodičů, jejichž děti navštěvují waldorfskou školku. Mezi ně patří slavení slavností během roku, pracovní sobota, posezení v kavárně. Je tedy možné vymyslet ještě nějakou jinou formu setkání, která by vedla ke zkvalitnění komunikace?

V rámci praxe a zkušenosti s rodiči v alternativní školce si dovoluujeme rozšířit již zmíněnou formu setkávání v podobě posezení v kavárně. Cílem tohoto posezení je neformální společné setkání rodičů a učitelů za účelem blíže se seznámit a prodiskutovat témata, která nejsou možná prohodit za běžného provozu, ani je zmínit na třídních schůzkách, natož tak s každým rodičem osobně. Tento způsob považujeme za velmi přínosný a také lehce proveditelný. Nevýhodou může být předem nepřipravený koncept toho, o čem se bude hovořit. Mohou totiž nastat situace, že se sejdou rodiče, kteří nedávají podněty k rozmluvě, ale očekávají strukturu setkání od učitelů, i když dopředu vědí, že se jedná o neformální setkání a popovídání. Tento počín nás může přivést na myšlenku, jak takové společné setkání více zkvalitnit.

Již na prvních společných třídních schůzkách v září se většina rodičů s učiteli setkají. Toto setkání je ale spíše formální a není možnost se při něm více seznámit. Navíc pro rodiče, kteří jsou ve školce zcela noví a teprve se v prostředí orientují, by to mohlo být zatěžující. Proto navrhujeme koncem října uspořádat společné setkání v kavárně, kde předneseme rodičům nápad, že se kavárna může konat jedenkrát za měsíc (například první týden v měsíci), s tím, že kdo bude chtít, může si připravit téma, které souvisí celkově se školkou, s pedagogikou nebo to může být také nápad pro inovaci. Na nástěnkou následně umístíme (záleží na tom, jakou rodiče ve školce preferují formu předávání informací) tabulku s vypsáními termíny a s kolonkou na vypsání tématu a jména rodiče. Takto připraveni na každé společné setkání můžeme předcházet „trapným chvilčkám ticha“ a hlavně tímto způsobem můžeme dát rodičům najevo, že nás jejich názor zajímá a že se také mohou podílet na chodu školky. Vždy ale musíme počítat s náhradním tématem, pro případ, že by daný rodič na setkání dorazit nemohl.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsme se zabývali komunikací s učiteli v alternativní a klasické mateřské škole pohledem rodičů. Předmětem zájmu byli tedy rodiče, kteří za pomoci polostrukturovaných rozhovorů zodpovídali na otázky o všeobecné komunikaci a hlavně konkrétní komunikaci v rámci mateřské školy. Dva typy školek jsme nezvolili pro srovnání a zhodnocení jednotlivých typů, ale spíše kvůli pestrosti a předložení více druhů postupů. Podobnosti a také rozdíly mezi jednotlivými druhy školek (alternativní a státní), ale také celkově mezi jednotlivými školkami byly znatelné již při pořizování rozhovorů s jednotlivými respondenty. Otázky rodičům byly kladeny v dílčích oblastech dle předmětu zájmu. Jednotlivá témata na sebe navazují, vzájemně se prolínají a zastřešují kódy, jež z výpovědí respondentů vyplynuly. Z rozborů rozhovorů a následného kódování je patrné, že velký vliv na podobnosti a odlišnosti v komunikaci má školka jako instituce, ale převážně její zaměstnanci. Svůj podíl na komunikaci mají samozřejmě také rodiče.

Záměrem hlavní výzkumné otázky: „Jak vnímají komunikaci v rámci mateřské školy rodiče dětí z alternativních (waldorfských) a klasických mateřských škol“, bylo zjištění, jak na komunikaci s učitelkami v mateřské škole rodiče nahlíží. Zda byl tento cíl naplněn nelze jednoznačně zodpovědět. Jak jsme již zmínili v metodologii výzkumné části, výsledky kvalitativního výzkumu se týkají úzké skupiny respondentů, a proto je není možno zobecnit. Již samotné rozhovory s jednotlivými rodiči jsou však velmi inspirující a nabízí tak mnohé podněty k zamyšlení a zkvalitnění komunikace. Jednotlivé výpovědi by mohly sloužit jako materiál pro sebereflexi učitelek. Zajímavé by také bylo rozhovory rodičů předložit učitelkám v mateřských školách, které děti respondentů navštěvují. Jak by asi reagovaly učitelky a jak by vysvětlily důvody svých počínů? Odpovědi na tyto otázky zůstanou prozatím otevřeny.

Nakonec se ještě zamysleme nad tím, jakou spojitost má téma bakalářské práce se sociální pedagogikou. Slovo sociální znamená společenský a komunikace probíhá převážně dialogem a řečí. V teoretické části jsme si také uvedli, že sociální komunikace je považována za obousměrný proces. Mezilidská komunikace, jak se také komunikace nazývá, tudíž nesporně spadá do oblasti sociální pedagogiky a zaujímá v ní jednu z hlavních pozic.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] CISOVSKÁ, Hana. *Průvodce základy pedagogické komunikace a prezentace pro obor Učitelství pro mateřské školy*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2009. ISBN 978-80-7368-727-4
- [2] ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-273-7
- [3] ČAPEK, Robert. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4640-1
- [4] ČESKO. Zákon č. 561/2004 sb., ze dne 1. ledna 2005 o předškolním, základním, středním vyšším odborném a jiném vzdělávání. Školský zákon. Dostupný také z: <http://msmt.cz>
- [5] DE VITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-7169-988-8
- [6] GRECMANOVÁ, Helena a Eva URBANOVSKÁ. *Waldorfská škola*. Olomouc: Hanex, 1997. ISBN 80-85753-09-6
- [7] GRUBER, David. *Zlatá kniha komunikace*. Vyd. 5. Ostrava: Gruber-TDP, c2012. ISBN 978-80-85624-32-8
- [8] JŮVA, Vladimír a Jarmila SVOBODOVÁ. *Alternativní školy*. Vyd. 2. Brno: Paido, 1996. ISBN 80-85-931-19-2
- [9] KOLEKTIV AUTORŮ POD VEDENÍM JIŘÍHO KRAUSE, *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1415-3 ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-273-7
- [10] KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Jak si navzájem lépe porozumíme*. Praha: Svoboda, 1988
- [11] KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *JÁ A TY, O zdravých vztazích mezi lidmi*. Vyd. 2. Praha: Avicentrum, zdravotnické nakladatelství, 1986
- [12] KUSÁK, Martin. *Formy rezistence vůči lobbingu a jejich účinnost: Tematická analýza*. Brno, 2012
- [13] LAŽOVÁ, Ladislava. *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Praha: Portál 2013. ISBN 978-80-262-0378-0
- [14] MAJEROVÁ, Petra a Michaela VOTAVOVÁ. *Sociální komunikace*. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, 2012. ISBN 978-80-7468-015-1

- [15] MIKULÁŠTÍK, M. *Komunikační dovednosti v praxi*. Příbram: Grada Publishing, 2003. ISBN 80-247-0650-4
- [16] PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-7178-999-4
- [17] REDAKČNÍ SKUPINA. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Národní program rozvoje a vzdělávání v České republice. Bílá kniha*. Praha: Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8. Dostupná také z: <http://www.msmt.cz>
- [18] SMOLÍKOVÁ Kateřina a tým autorů. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha 2004. Dostupný také z: <http://aplikace.msmt.cz>
- [19] ŠEDIVÝ, Vladimír. *Sociální komunikace*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2009. ISBN 978-80-7375-227-4
- [20] ŠVAŘÍČEK, Roman, Klára ŠEĎOVÁ a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogický vědách*. Praha: Portál 2007. ISBN 978-80-76367-313-0

ELEKTRONICKÉ DOKUMENTY:

www.nejskolky.cz

www.topskolky.cz

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AJ	A jiné.
APOD	A podobně.
Č	Číslo.
KOL	Kolektiv.
MŠ	Mateřská škola.
RESP	Respektive.
RVP PV	Rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání.
ZŠ	Základní škola.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Návaznost jednotlivých témat na téma hlavní.	52
--	----

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Uspořádání témat a kódů.....	31
---	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: ukázka kódování

Příloha P II: transkripce rozhovoru (R1)

Příloha P III: transkripce rozhovoru (R2)

Příloha P IV: transkripce rozhovoru (R3)

Příloha P V: transkripce rozhovoru (R4)

Příloha P VI: transkripce rozhovoru (R5)

PŘÍLOHA P I: UKÁZKA KÓDOVÁNÍ

Vzájemná důvěra:

R5:..Prostě jedná se o moje dítě a dávám ho někam do cizího prostředí, kde nikoho neznám ani já, ani ono...

.....

Způsoby předávání informací:

R5:...musíme na sobě pracovat a zajímat se co ten druhý a tak, jinak se budeme na sebe mračit a nic nevyřešíme..

R5:..já jsem věděla, že kdyby něco, tak volám...

R5:...prostě emaily, telefon, osobní schůzka. **Jo a ještě sešit na chodbě kde píšeme, kdy půjdou děti domů a když je něco důležité, třeba že vyzvedává dědeček.**

No a třídní schůzky. Letos byly myslím jen zatím dvakrát...

.....

Nástěnky:

R5:..Ty akce jsou potom vyvěšené na nástěnce a většinou nám přijde ještě email.

R5: Takže si myslím, že víme všechno, co potřebujeme...

.....

Ústní komunikace:

R5:...ať paní učitelce volám, když něco, nebo napíšu email a nebo se můžeme zase někdy potkat. A zas že ona kdyby bylo něco tak se domluvíme na schůzce. Že v šatně není dobré řešit takové věci...

R5:...důležité je všechno řešit a ne se jen usmívat a říkat si, že je všechno v pořádku a pohoda a potom najednou všechno vysypat jak špatně to a to. Nic neřeší to, když to člověk v sobě dusí...

PŘÍLOHA P II: TRANSKRIPCE ROZHOVORU (R1)

Paní Hanka (R1)

5. 11. 2013, v 9. 19h, Zlín

Moje bakalářská práce je na téma komunikace s učiteli v alternativní a klasické mateřské škole pohledem rodičům. Rozhovor, který budu nahrávat je anonymní a osobní údaje nebudou nikde zveřejněny.

T: Souhlasíš s tímto rozhovorem?

R1: Souhlasím, může být.

T: Dobře, děkuju.

R1: Ty máš vlastně dvě děti, že?

T: Ano a obě chodí do státní, no. Já jsem moc nechtěla, aby chodily do alternativní školky, protože (odmlka) hmm, se v tom ještě tak neorientuju, abych si byla jistá, že je to pro ně třeba úplně to nejlepší. Já, navíc státní školku máme prostě u domu, takže je to pro mě otázka toho jak to ráno časově zvládat. A navíc zrovna ta školka do které my spadáme tak má prostě dobré reference, rodiče jsou spokojení, takže jsem neměla pocit, že dávám děti do školky, kde by se o ně třeba špatně starali nebo kde by nebyli rodiče spokojení s učitelkama, takže pak už jsem to neřešila.

T: takže co bylo nejdůležitější pro výběr školky?

R1: Nejdůležitější bylo místo a prostě z organizačních důvodů, pak by je vyzvedávali babičky a tak dále a tím, že jsem s tou školkou byla spokojená tak nebylo potřeba prostě vozit je někam daleko, protože to je fakt potom docela náročné.

T: Hmm, hmm, rozumím.

R1: Ale kdyby to byla nějaká školka, kdy bych věděla, že třeba opravdu nejsem spokojená s tím, jak to tam pracují, nebo měla nějaké spory s učitelkami tak bych to asi řešila, asi by tam nezůstali.

T: Ale dopředu vědělas, ty učitelky znalas nebo...

R1: Zнала, protože zrovna v téhle školce jsou učitelky, které až na výjimky jsou tam od té doby co školka existuje...

T: Aha.

R1: Takže tam chodil třeba můj muž, znají to ti ostatní lidi, chodili tam naši kamarádi, ty učitelky si je pamatují, takže je to prostě takové rodinné prostředí skoro, že oni ví...i tak nějak ty učitelky znají trošku naši rodinu tím pádem, protože poznaly ty děti, hmm, i vlastně nás a tady ty kamarády nebo mého muže, takže...prostě ví, z jaké rodiny jsme a to je taky výhoda.

T: Hmm.

R1: Ááá, je tam dobré spojení, že jsou tam učitelky starší, učitelky mladší a každá k tomu vždycky má trošku jiný přístup, no. Některé jsou, takové ty starší, že sice, hmmm, už nechtějí moc přistupovat na nové věci, nechtějí to třeba slyšet, že by měly nějak měnit metodiku nebo se něčím takovým zabývat, mávnou nad tím rukou, ale zase jsou prostě v jednání s těma dětma zkušenější. Některé věci prostě neřeší do detailů, nebojí se, ví co s tím mají dělat...

T: Hmm

R1: Jak s nima mají vycházet, když se něco děje. Takže se tak jako dobře doplňují a zase ty mladší jsou akčnější, že si vyhledávají, co by se nového s nima mělo dělat a takže...tam je to dobré, já jsem spokojená no (pomlka)

T: Tak to bývá na té vesnici. Třeba co vím od nás, tak vlastně (odkašláni) školka, která už funguje dlouho a učitelky, které to tam mají už od začátku, tak rodiče tu školku volí, protože znají třeba ty učitelky právě jak říkáš je to tam takové už ustálené a prostě mají tam tu jistotu. Právě ve státní školce jsem byla jenom tak na praxi se podívat, ale vlastní zkušenost teda ještě nemám s dětma, takže sama nemůžu úplně posoudit jak to tam je v té státní školce a pracuju právě teď třetím rokem (pomlka) v alternativní mateřské školce waldorfské, takže to vidím právě vidím z toho jiného pohledu a právě i proto by mě zajímalo do bakalářské práce, jak to vnímají v ostatních školkách, jak to vnímají rodiče vlastně v té komunikaci s těma učiteli právě v těch státních školkách.

R1: Hmm

T: Právě všeobecně v té komunikaci vlastně s tou učitelkou je to důležité. Nevím, jak to teda vidíš Ty, ale mně to teda přijde...mně to teda přijde hodně důležité právě, aby ty rodiče s tou učitelkou byly hodně v té komunikaci, aby, aby, probíraly co je potřeba k tomu dítěti nebo tak.

R1: Hmm. A u vás to funguje jak?

T: Tak u nás... ááá ...rodiče ...ááá...vlastně už na začátku, když přijdou s tím dítětem novým do školky, tak jim říkáme, že radši preferujeme to, že se nebudeme bavit v šatně třeba, ale chceme radši tu komunikaci osobní, takže vlastně hned jim nabídneme individuální schůzky. Vlastně děti, když jsou rozděleny do tříd, tak každý má svou třídní učitelku, takže učitel má kdykoliv možnost se jí zeptat, domluvit si schůzku, nebo napsat e-mail, zavolat (pomlka). Snažíme se o to, aby ta komunikace tam byla, aby rodiče měli ty informace. Fungují u nás nástěnky. Tak nevím, jak je to v těch klasických školkách, jestli je to něco podobného .

R1: No já to teda nevím jak to funguje samozřejmě ve všech školkách, ale já znám v podstatě dvě...ááá...každá to má taky trošku jinak a je fakt, že , hmmm, třeba to kdy přijde to dítě do školky a neměla by probíhat komunikace v šatně, tak to já pokaždé řeším, teda když si chci té učitelky na něco zeptat, něco s ní probrat, nějak to domluvit, tak já vlastně nevím kdy to mám udělat, protože když přijdu ráno, tak je tam jedna učitelka na už třeba dvacet pobýhajících dětí, které tam různě visí na žebřinách a vylívají čaj, půlka snída, druhá si prostě hraje, třetí tam běhá...no, půlka, třetí asi ne, že (smích) a tak, bavíme se mezi dveřma

T: Hmm

R1: Není to teda přímo v šatně, protože ona zas nepustí tu třídu, ale zůstáváme vlastně ve dveřích a ona přitom spíše sleduje děti, takže zase nevěnuje pozornost mně a já zase celou tu dobu vím, že nemám čas, že to musím vyhrknout za minutu a pak stejně řeknu nashledanou, protože už tam bude řešit ix dalších problémů...

T: Hmm

R1: A odpoledne, když vlastně pro dítě jdu, tak je zase problém, že jednak se teda vystřídají, ale to není až tak jako důležité, ale spíš to, že...ééé...že třeba různě se ty třídy už spojují v těch odpoledních hodinách, protože je jich tam míň těch dětí, tak aby tam nemusely být všechny ty učitelky celou tu dobu, tak oni je spojí do jiné třídy....což je učitelka, která je nemá na starosti, v podstatě je nezná a je zbytečné, abych jí k tomu něco říkala, když ona tam prostě najednou má děti ze všech tří tříd dohromady a nic jí to

neřekne a ani to s tím dítětem nebude řešit, takže je ta komunikace u nás taková (pomlka) , asi jenom když se stane něco prostě fakt zásadního (pomlka)

T: Hmm...

R1: pak jsou tam teda ty nástěnky to jo, ale tam je vlastně jen jakoby napsané kdy budou divadla, dole je jídelníček, nebo když třeba ředitelka má nějakou změnu, ale, ale v podstatě, v podstatě s těma učitelkami nemáme nějaký prostor mluvit, že by třeba i byl nějaký vyhrazený čas, co já vím jednou týdně nebo že by...navíc oni v té školce kam chodí dcera, tak vůbec nemají internetové stránky, ani email, to je taková dost ještě rarita.

T: tak to, hmm

R1: oni jsou jakoby mám pocit, že pořád zůstávají ...právě že ta školka už funguje tuším čtyřicet, třicet let a že pořád jakoby nechtějí to měnit. I ředitelka je tam už hodně dlouho a prostě zůstali tam, kde jako oni jsou spokojení, ale pro mě třeba by bylo to fakt někdy lepší ten email tam napsat, jo, prostě oni by měly čas v klidu si podle svého času ten dopis přečíst a já bych pak na to jen navázala, jo, takhle je to strašně těžké někdy se s nima na něčem domluvit.

T: Tak to už je potom otázka té učitelky jak to chce nebo do jaké míry si nechá potom zajít, třeba ty rodiče. Nechce už měnit třeba to, co už má zaběhnuté, to je pak asi u těch starších možná...

R1: Já teda fakt nevím, jak to pak ovlivňuje ten přístup té paní ředitelky (pomlka), já nevím, jestli si nepřejí nebo jim to prostě připadá zbytečné mít třeba ty webové stránky nebo emailovou schránku. Ona možná pro sebe možná má samozřejmě, ale pro ty učitelky do třídy, oni tam stejně ani nemají myslím nemají nikde počítače, takže by musely chodit asi do ředitelny si číst meily, což by nebylo praktické nebo, ale mohlo by fungovat to třeba aspoň to, že kdyby neměly třeba učitelky ten svůj vlastní email a ředitelka by jim to přinesla vytištěné. No něco takové mi tam chybí no, protože v té druhé školce, kde je vlastně mladší syn, tak tam se dá aspoň komunikovat dobře emailem, že třeba, když vím, že večer něco se s ním děje, nebo chci ho omluvit, tak můžu napsat ten email a je na to jakoby víc času prostě já nemusím tam ráno volat, když už vím, že tam chodí děti a mají s nimi třeba starosti tak je to takové lepší.

T: Hm, tak to je opravdu zvláštní, že tam nemají ten internet

R1: No, v tom je školka taková rarita a trochu mi to vadí, jinak tam nejsou žádné zásadní věci, které by mi vadily.

T: A máš možnost to říct třeba té učitelce nebo zkoušelas to říct té učitelce, že

R1: neee

T: nebo paní ředitelce?

R1: Nee, až teprve teď nad tím přemýšlím, že by se to dalo třeba nějak řešit, prostě jsem to vzala jako fakt, že nemají email ááá, že jsou v tom třeba finance, nevím, ale možná bych se na to mohla zeptat. Třeba až budu mít příležitost se na to zeptat, tak možná s tou ředitelkou přímo

T: Hm

R1: tak (pomlka)

T: Potom člověk hledá jiné možnosti, když je to takhle, hmm. Já si teda sama nedokážu představit, že bychom neměly email, protože máme vlastně školkový email, vlastně kde

píší noví zájemci a rodiče když se třeba potřebují něco zeptat. Nebo nám tam také chodí různé nabídky a tak různě a pak má vlastně každá učitelka má svůj email osobní, kdy už si vede tu třídu a rodiče můžou napsat právě jak říkáš ty odhlášky, přihlášky a cokoliv co potřebuje s tím dítětem. Nebo si domluví právě tu osobní schůzku, kterou potom mohou mít.

R1: A tohle je asi specifikum naší školky, protože i v těch ostatních vím, že normálně webovky mají, takže je možné, že ... hlavně se dá komunikovat tím emailem, takže to nebude jako nebude u těch státních tak všeobecně.

T: Hm, to si taky myslím, že by to neměl být problém u té státní vyloženě. A u vás ve školce mají vyloženě nějaký telefon, kde se dá třeba zavolat, když něco potřebuješ nutně vyřešit?

R1: Určitě, určitě, často se stalo, že jsem se tam nedovolala během dne.

T: Aha

R1: (smích), je tam email, telefon a taky je to trochu nepohodlné, protože je tam v podstatě jen jeden telefon pro všechny třídy v jedné třídě.

T: Hmm

R1: Takže když volají rodiče těch ostatních dětí, tak se stejně nedovolají jakoby do té své třídy té své paní učitelce, ale mluví s tou, která tam právě je. Takže mají takovou trošku telefonní ústřednu, což je shodou okolností třída, kde je dcera ááá, potom ona to musí vlastně jenom vyřizovat, takže si vlastně si napíše poznámku, a pak to tam nějak nevím kdy jde vyřídit. Nevím, jak to tam funguje dál a tohle je podle mně taky strašně nepohodlné. Kdyby taky každá ta svoje třída měla mít miminálně teda svůj telefon. Nevím, jestli je to teda zase problém finanční nebo toho, že když mají pocit, že to doted'ka nějak šlo, tak prostě půjde dál a nikdo si na to třeba taky nestěžoval no a je fakt, že my jsme měli zatím jenom jedny třídní schůzky a to nikdo neřešil. Nikoho to prostě netrápilo a ty učitelky přitom si na to samy stěžovaly nebo upozorňovaly, že ráno je problém, že volají všichni rodiče do jejich třídy, takže je někdy těžké se jednat dovolat a taky není čas na to, aby si rodič s nima tam povykládal, protože na to prostor není. Takže jenom rychle oznámit, že dítě nepříjde, maximálně se zeptají proč a někdy ani to ne, řeknou, že to vyřídí a to je všechno.

T: Takže to už je možná problém toho zřizovatele nebo toho ředitele, že nechce možná

R1: Možná nechce, no a možná nad tím ani nijak více nepřemýšlel nebo ty finance asi taky hrají roli, no protože jinak se snaží. A tohle je zrovna tip té starší školky, takže finance jdou na vybavení a to co jako ... žijeme s tím, tak se to prostě neřeší.

T: Hm a možná prostě pro toho ředitele je to takové když to nezažije, tak mu to nepříjde až tak akutní, tak jak pro ty učitelky, které se s tím setkávají třeba každý den.

R1: Ale asi by to hodně zjednodušilo tu komunikaci, protože by si učitelky aspoň když ne deset minut tak aspoň tu chvíli, tři minuty na to aby teda rodiče mluvili s tou svojí učitelkou, protože navíc vlastně když takhle se dovolají, tak oni ani neví, s kterou učitelkou v tu chvíli třeba mluví, která je to, ze které třídy...

T: Hmm

R1: Ááá rozhodně si nemůžou povídat o tom co s tím dítětem je, jestli má nebo nemá nějaký problém a tím, že to nejde tím emailem nebo osobně. A myslím, že ani většina rodičů neví, ve kterém čase bychom tam teda mohli jít, abychom v tu chvíli teda učitelky

nerušily a ony měly čas. Možná venku na hřišti v létě, protože tam ty děti celkem jakoby si třeba hrajou na tom velkém pískovišti všichni a jsou tam všichni dohromady, takže jakoby i více učitelek pohromadě to tam nějak stíhá, ta zahrada není tak velká, takže tam možná by se dalo něco řešit.

T: A možná by i pomohlo, kdyby si oni i vyloženě toto řekly, kdyby to třeba šlo a napsali to někam třeba, kdy vy můžete třeba volat nebo se zeptat.

R1: Hm (přítakání) .

T: Takže to jsem pochopila, že ta školka je větší, že je tam asi víc tříd, že?

R1: Jsou tam tři třídy, klasicky ty co jsou přijaté a potom mezitřída, kde vlastně jsou zároveň i předškoláci, protože těch je tam moc a pak třída, která je vyloženě pro předškoláky.

T: Hm (přítakání)

R1: a dohromady je to tím pádem kolem sto, devadesáti, já nevím osmdesáti dětí.

T: Hm (přítakání), to je celkem dost. My máme u nás dvě třídy a máme tedy jeden telefon v kuchyňce, s tím, že tam je paní, která když potřebují rodiče, tak ona se zeptá nejdříve co teda potřebují a když je to vyloženě něco na tu třídní učitelku, tak potom třeba zavolá, když může, nebo vystřídá právě tu učitelku, kdy je vlastně ta možnost, že dětmi někdo je a ta učitelka se může tomu rodiči věnovat. Protože jak říkáš, jak jsi říkala tu situaci ráno, tak je to opravdu složité, vlastně, že ta učitelka zároveň nesmí odejít od těch dětí samozřejmě a aby vnímala toho rodiče, tak musí v podstatě z té třídy odejít, tak je to takové.

R1: Hm (přítakání), ono by asi fakt bylo nejlepší kdyby, kdyby třeba ten rodič mohl zavolat a říct prostě, mám takový a takový problém nebo takhle to vypadá s nemocí, bude to třeba dlouhodobější, budeme to nějak řešit a já Vám to popíšu, napíšu Vám to do emailu. Jo, tohle tam prostě chybí, no. Ale zas u té druhé školky, kde je mladší syn, tak to funguje, ale je to v podstatě úplně nově zřízená školka, kde všechno mají nové, takže každá třída má počítač pro učitelku, každá třída má svůj vlastní telefon prostě, takže se dovolám přímo té učitelce...

T: Hm (přítakání).

R1: Do té kořátkové třídy v tomhle případě. Takže vím, že mluvím s tím, kdo ho přímo zná a takže je tam jakoby ošetřené to, že nevím, s kým mluvím.

T: Hm (přítakání) No u nás se právě stává to třeba při střídání směn vlastně. Jak jsi říkala to ráno, že vlastně ta učitelka třeba o tom neví, protože se už vystřídala s někým jiným, tak tam je to v tom třeba složitější, ale my se vždycky snažíme jako odkázat nebo té učitelce třeba ještě přímo třeba v tu dobu zavolat, když je to možné zeptat se, když je to nějaká důležitá věc tady v tom. Ale rozumím tomu no, že je to právě složité a právě jsme zavedli u nás sešit, kde vlastně rodiče můžou přímo napsat vlastně kdy to dítě tam bude, nebude a je to vlastně zjednodušení té komunikace, protože, tak jak jsi říkala, že třeba potřebují, spěchají do práce ráno, tak taky nemají čas na to, aby než učitelka obejde tu třídu nebo než bude moct s něma mluvit, tak to zapíší do toho sešitu a hodně nám to tu komunikaci usnadnilo tady v tom.

R: Hm (přítakání)

T: Je to mnohem lepší i pro ně i pro nás, že tam napíší, co potřebují i třeba nemoc nebo že tam dítě nebude, takže to je si myslím, že je to v tom fajn no.

T: A máte vy třeba u vás nějaký sešit?

R1: Ne, ne. Nevím o tom, že by tam něco takového bylo, musí se to oznamovat a je to na tom, aby si to ta učitelka nějak mohla v tu chvíli zapsat nebo pokud zrovna nemůže, tak aby si to prostě pamatovala no.

T: takový trénink paměti ☺

R1: Ony se někdy i samy ptají, aby tomu možná nějak předešly, tak jakoby pořád se ptají, kdy přijde, jestli zase na celý den. I když mně to připadá v tu chvíli jakoby zbytečné, protože si říkám, kdyby nepřišel, tak to teda řeknu, no ale...

T: Hm (přítakání).

R1: ale asi aby na něco takhle nezapomněli no, tak se pořád ptají no.

T: Hm (přítakání).

R1: Ale tohle třeba konkrétně zjednodušilo, to tam prostě není. Nevím, jestli je to nenapadlo třeba no nebo s tím nikdo nemá zkušenosti.

T: hm (přítakání) a třeba ty schůzky individuální, osobní, u nás tomu říkáme individuální schůzky, tak máte třeba možnost zavolat si tu učitelku a domluvit se mimo čas její práce?

R1: No to vlastně ani nevím. Asi, takhle individuálně, no myslím si, že by to asi šlo, ale spíš to nějak v mezích té pracovní doby třeba kolem té čtvrté hodiny by bylo možné se s ní nějak sejít. Ale nejsem si jistá, prostě přímo nám to ani takhle nenabízeli, takže to bych musela zjistit, kdybych to potřebovala.

T: hm (přítakání).

R1: Tam jsou prostě schůzky spíš hromadné a to ani nevím, jestli jsou vlastně vícrát. Myslím, že jen jednou za rok na začátku roku se odříká všechno, co se týká konkrétně té třídy, jak ty děti přestupují do těch vyšších tříd a toho, co budou dělat, prostě jestli půjdou do divadla nebo jestli se bude platit něco na vánoční besídku a takové tyhle věci a jestli si mají přinést pastu na zuby a většina rodičů se ptá spíše tak na kroužky, ale toto tak nezazní.

T: A přijde Ti to třeba dostačující?

R1: No, nepříjde, myslím, že by nebylo od věci kdyby to prostě bylo častěj, když vlastně není normálně čas se s nima o tom víc pobavit a ono někdy si říkají i ty ostatní rodiče, prostě i ty učitelky, si říkáme není žádný problém, tak se sejít nemusíme, ale možná právě kdybychom se sešly, tak by se zjistilo, že se některé věci dají nějak vyřešit a dá se prostě probrat co se v tu chvíli teda v té třídě děje, protože takhle jsme se fakt klasicky sešli na začátku roku a řekly jsme si, že jé, ty děti nám nejj ty pomazánky, tak my jim to budem seškrabovat z chleba a nedozvíme se v podstatě jakoby jak to s těma dětma jde dál. Ve všech věcech co nám v tom povídali, teď jsem teda plácla pomazánky, ale třeba i když nám popisovali, když předškoláci dělají ty pracovní listy některé a budou už prostě rozvíjet tady ty dovednosti do školy, tak nám neřeknou v průběhu jakoby prostě jak na tom ty děti jsou. Akorát teda dostaneme do ruky některé jejich počmárané papíry, ale prostě nebaví se s náma ty učitelky vůbec o tom, jestli mají pocit, že je to takové normální nebo že by měl někdo trochu trénovat, protože špatně drží tužku, tak vlastně tohle se nedozvídáme. Přijdeme, vyslečeme dítě, odevzdáme ho, vyzvedneme si ho, oblečeme a jdeme. Jo a prostě maximálně se semtam řeší, co já vím, že někdo ten den začal kašlat, tak aby druhý den nešel a to je všechno tak jo, takže takhle vlastně. Možná by bylo dobré, kdyby v rámci té třídy slyšeli, že už se dostali někam a jak to s nima vypadá, no.

T: To mi přijde velká škoda no, že ta učitelka se tomu více nevěnuje.

R1: Hm (přítakání)

T: A to ty třídní schůzky máte v rámci jedné třídy nebo všechny třídy dohromady?

R1: Ne, je to jedna třída, ale je to taková jakoby opravdu informační schůzka na začátku roku. Aby jsme všichni věděli, co máme přinést a že třeba už teď ty děti opravdu budou chodit do divadla nebo více ven prostě, že je tam potřeba nějaký souhlas rodičů, aby vlastně mohli jít někam na ulici, projít tu trasu až do toho divadla a tak dále. V podstatě stejně většina těch rodičů moc času asi víc nemá na tu schůzku, když jsme tam strávili tuším skoro dvě hodiny. Protože než se probraly všechny ty organizační věci na celý rok, tak to prostě trvalo a pak se začaly vybírat peníze apod., takže to bylo nadlouho. Ale mělo by to být častěj... No to sa tam prostě vůbec neřeší a je to prostě škoda. Já mám pocit, že si myslí, že je to zbytečné, že tak opravdu jedou v tom starém. Že jsme to tak roky dělaly, tak proč by to tak teďka se mělo nějak měnit. Jako takový čerstvý závan by tam jakoby nikdo asi nepřinesl a nebo bude umlčen (smích), nevím.

T: Já si teda sama nedokážu představit, že bychom měly jenom jedny schůzky třeba na začátku roku a potom nic. My máme tři třídní schůzky. Vlastně na začátku, potom kolem Vánoc a potom na to jaro, léto.

R1: Hm (přítakání). A to v té druhé školce nevím, jak to bude fungovat. Tam jsme taky měli jenom jedny schůzky na začátku a nikdo nám neřekl, jestli budou nějaké další.

T: Hm (přítakání).

R1: A je fakt, že jak tam člověk přijde a odposlouchá to. Tak ho ani nenapadne se zeptat, jak to teda bude. Přitom jako vím, že my to vadí a prostě se nezeptám, nenapadne mě to v tu chvíli, odkývám, ano je to tak vlastně, vezmu děti a jdeme.

T: A teď mě k tomu napadá, jestli nedávají učitelky nebo paní ředitelka nějaký dotazník rodičům, třeba kde by se to mohlo aspoň napsat?

R1: Zatím jsem teda žádný nikde nedostala, ale tak mám ty děti ve školce teprve rok a něco, takže ale. Ale myslím si, že pokud by nějaký dotazník dávali, takže pravděpodobně bych ho už třeba loňský rok na konci dostala, ale tohle jsem teda nezažila, že by tam někdo řešil nějaké dotazníky nebo (pomlka). Možná tam můžou někde rodiče něco sepsat, ale ani to nevím, nikdo jím nic nenabídl takového, že bychom se mohli ozvat, nebo se nějak vyjádřit.

T: A nemáte tam třeba schránku?

R1: Nevím, nevím, prostě nevím. Nevím o tom. Možná tam někde je, ale nikdo nám o ni neřekl. A já jsem jí zatím nehledala, takže vůbec netuším, no. Já bych asi šla totiž. Kdybych něco potřebovala v rámci školky řešit jako jiného než s těma mýma dětma, tak bych šla asi prostě přímo za ředitelkou. Akorát vím, že tam je problém, že když jsem jí potřebovala s něčím kontaktovat, takže ona třeba ve tři hodiny odchází a to já úplně nestíhám. A ráno takhle před tou osmou, kdy tam musí být děti, tak ona tam ještě není, takže nevím, jak bych to s ní... Ale asi bych šla za ní, no. Asi bych to stejně neházela do schránky. Spíš bych chtěla s těma lidma prostě mluvit přímo. Já to moc nemám ráda takové schránky.

T: Určitě je to lepší no, ta osobní komunikace.

T: A paní ředitelka tam jako je každý den přímo v té školce v té budově?

R1: No, já myslím, že jo.

T: Takže má tam kancelář?

R1: V obou těch školkách to tak funguje.

T: A kdyby bylo třeba něco nutného, tak číslo na ni nebo e-mail, nebo tak.

R1: Jo, určitě bych někde našla. Prostě uložený ho nemám, ale najít by se to určitě někde dalo. I když, no, jo, i u té školky co nemají stránky, tak tam by se to hledalo trochu hůř, ale tak mám telefon přímo vlastně jako by ten jeden, kde se volá do tříd kvůli těm nemocem, tak tam. Buď by mi poradili, nebo, nebo by mě možná přepojili. Ale nějak by se to zjistit dalo, kdyby bylo potřeba. Ale je to složitější prostě, no. Je to takové, že (pomlka)...ted' přemýšlím, že ani nemají třeba žádné stanovené hodiny, že by ta ředitelka právě tam měla napsané, že třeba některý den v určitou dobu Ti rodiče, třeba odpoledne k ní můžou zajít. To tam teda určitě není, protože to bych si na té nástěnce určitě všimla. Takže je to fakt o tom, jak se nám zadaří je odchytnit, což asi taky není úplně ideální.

T: To asi ne, no.

R1: U té druhé školky je to lepší jakoby v tom, že ta ředitelna je hned vedle třídy, takže člověk jako vidí, slyší, jestli tam někdo je a bývá tam dřív. Bývá tam hned brzo ráno, ale taky nemá vypsané nějaké úřední hodiny, že by tam člověk mohl prostě v určitou dobu zajít tam a nebylo to otravování, protože ona tam zrovna má něco jiného.

T: Hm (přítakání). Takže myslíš si, že když tam třeba nemá napsané ty hodiny, tak je pro ty rodiče obtížnější, nebo ne obtížnější, ale že potom třeba už nejdou a nezaklepou tam?

R1: Hm (přítakání). Přesně, to odrazuje i mě, že (pomlka). A tady i třeba v případě té jedné školky kde se dá napsat email, tak zase radši napíšu ten email, protože prostě vím, že už jsem za ní takhle šla a ona měla akorát jednání a složitě jsme se domlouvaly, kdy teda můžu přijít a pak zase mně to nevyhovovalo, takže když tam prostě. Kdyby my sme všichni věděli, že třeba ve čtvrtek od dvou do čtyř ona tam pro nás je s čímkoliv, tak by to bylo jednodušší, protože to potom ten rodič fakt ví, že tam může ted' přijít a nikoho neotravuje, takže zaklepá. To může spoustu lidí odradit.

T: Hm (přítakání), tak to je taky škoda. Ale to jak říkáš mi spíš přijde, že je to tedy ta komunikace ze strany školky opravdu jen v té, v tom jejich čase, v té jejich pracovní době asi, že? Co jsem tak pochopila.

R1: Hm (přítakání).

T: Takže mimo tu pracovní dobu je asi problém se s nimi nějak potkat nebo zavolat si, napsat, domluvit se.

R1: No je to určitě složitější no a všechno je to o těch organizačních věcech, prostě jestli přinést kapesníky, kdy půjdou do divadla (pomlka) kdo co snědl případně, ale třeba ted' mě napadá, že by se mi líbilo, kdyby (pomlka), ale já vím, že by to pro ně bylo strašně pracné, ale kdyby třeba nám jednou za půl roku něco napsali o tom dítěti, jak oni ho vidí. Něco jako když se dává v první třídě takové to slovní hodnocení, jak to dítě prostě pracovalo, tak kdyby něco takového nám napsali, tak (pomlka). Ono zas jako že jo se člověk dohaduje s tím rodičem. Možná by se mi nelíbilo, co by mi tam napsali (smích), možná bych nesouhlasila a měla bych kolem toho zase hodně řečí, ale zase se fakt jakoby, je to potom jakoby mateřská školka odkladiště dětí, protože musíme jít do práce, ale už se nedozvíme o tom, jak to tam přesně funguje, no.

T: Hm (přítakání). To potom by bylo lepší teda nějaká ta osobní schůzka, že. Než takto papírově. Protože potom jak říkáš člověk má moc otázek a taky se stává, že na tom papíře nebo v tom e-mail to vyzní jinak. Že potom když ti rodiče mohou spolu mluvit otevřeně, tak je to potom o něčem jinším. Že potom se dostanou třeba k úplně něčemu jinému, že ten problém je úplně někde jinde než to co třeba popsali v tom e-mailu, smsce nebo v tom telefonu.

R1: Hm (přítakání)

T: No, to se nám taky někdy stává tady v tom.

T: A třeba míváte tam nějaké akce (pomlka), nevím, co mě tak teď napadá, asi klasické jsou takové ty vánoční besídky nebo nějaké (pomlka)

R1: Máme vánoční besídky a možná nějaké ještě o velikonocích tuším, ale je to jenom takové, že děti si něco připraví, my si to poslechneme, pak je oblečeme a jdeme domů.

T: Aha.

R1: Takže spíš jakoby mě to přijde jako my učitelky jdeme ukázat, že s těma dětmi fakt něco děláme, aby jste to konkrétně viděli, natočili si to na kameru, zatleskali, řekli si jak jsou šikulky, ale pak se s náma už nikdo jakoby nebaví, ani ti rodiče mezi sebou se v tu chvíli mezi sebou nebaví. Každý sbalí to svoje dítě a zase jdou pryč. Je to na jednu stranu fajn, já se vždycky těším, že uvidím jak tak moje Emča tam zpívá a tancuje, ona si tam taky těší, že nám to předvede, ale nic víc z toho jakoby není, no. Víím, že totiž v některých školkách mívají třeba takové ty šití s maminkami něco i vyrábí, ale ty rodiče jakoby musí, nebo ne musí, stráví to jedno dopoledne s těma dětmi a dělaly něco s tou učitelkou. Ale to já jakoby neznám, takže myslím si, že v té školce kam chodí dcera (je to klasická státní škola), tam nás to ani nepotká. Mám dojem, že v té školce kam chodí mladší syn, která je teda nová s tím svým přístupem, i když teda není alternativní, tak mám pocit, že tam něco takového navrhovali na té schůzce, že si uděláme tvořivé nějaké odpoledne, což by bylo super, ale nejsem si jistá, jestli to teda bude nebo. Neznám to tak ještě v té školce, neznám ani ostatní rodiče v té školce. My si sem tam řekneme dobrý den, ale jinak vůbec netuším.

T: Myslíš si, že je to může být dáno tím, jestli je to město nebo vesnice?

R1: No, hm, to asi jo.

T: A teď mě napadá ještě třeba k té besídce, jak jsi říkala. Potom tam nezůstáváte vlastně nebo...že ta učitelka se nebaví, nebo že ti rodiče mezi sebou. Může to být dané tím postojem učitelek? Že se samy nezačnou s těmi rodiči bavit nebo že tam nenachystají nějaké občerstvení.

R1: Jo, ale není to dané úplně tím, ne že by ony nechtěly. Ony si to podle mě vůbec neuvědomují. Protože jsou za ty roky zvyklé, že to šlape takhle a nikdo jim nikdy ani třeba neřekl, že to může vypadat jinak. A nebo možná řekl, ale buď se jim nechce nebo to třeba někdy zkusily a nikdo tam třeba ani zůstat nechtěl, já nevím, jo. Ale třeba pravda, že na těch třídních schůzkách než začali, tak aspoň kdo chtěl, si mohl dát kávu nebo vodu, ale zase sme tam všichni seděli na těch malinkých židličkách u těch stolečků, takže jako no. Nevím, myslím si, nějak jsme se tam necítili úplně nejpohodlněji. Že by se člověk usadil, dal si kávu, s někým si o něčem popovídal. A u těch besídek to vůbec nefunguje. A naopak když my jsme třeba nesli učitelce kytku jako poděkování, když byla závěrečná besídka na konci roku, tak byla úplně zaskočená, že za ní s něčím jdeme. Ale pak byla úplně ráda, že dostala kytku. Ale určitě není zvyklá, že by pak někdo za ní šel a o něčem se bavil. Prostě jestli už chtějí jít domů, nebo já nevím.

T: Hm, to je teda zvláštní.

T: Teda mi to u nás máme tak, že spolu s dětmi nachystáme třeba to občerstvení a potom teda rodiče přijdou a něco se jim teda předvede. To je asi ve všech školkách, ale potom i ti rodiče sami od sebe si začnou třeba povídat a mají tam to občerstvení. Takže si můžou sednout, potom tam máme pro ně nachystanou tradici, třeba rozkrajování jablíčka, kdy to můžou udělat s tím dítětem společně. A minulý rok jsme to měly tak, že děti dostávaly

dárky, ale letos už nás teda rodiče prosili na schůzkách, že jim to přijde takové, že by ty dárky měli spíš dostávat doma a ne v té školce, takže letos to chceme zkusit poprvé jinak, ale určitě tam ten prostor rodiče mají tady v tom. Myslím si, že chtějí sami od sebe. Kolikrát se stává, že už tam zůstávají dlouho a my je vůbec nevyháníme, ale je to milé, že takhle slyším, že to někde funguje jinak, tak mi to přijde dobré, že ty rodiče tam chtějí zůstat, že možná je to postoj rodiče jak se v té školce cítí a jak mu to třeba přijde ze strany těch učitelek jako vlastně to, ten jeho pocit. Jestli tam vůbec může zůstat nebo nemůže. Tam ten prostor je.

R1: Oni jsou tam taky zvyklí na to, že besídka skončila, tak odvést dítě, vypadneme, ať je nezdržujeme. Jako bych řekla, že strašně často nám ty učitelky dávají najevo, že mají nějakou pevně danou pracovní dobu a je to práce, která je třeba baví a není to pro ně jdeme na šichtu, ale nejsou ochotné tam jako zůstat dýl prostě to jako vůbec prostě. Takže pak jsou oni samy na toto zvyklé.

T: Takže to už je potom otázka toho, jak to mají nastavené s těma směnami nebo tak vlastně.

R1: No to možná taky, ale podle mě mají prostě zjetý systém, na který jsou zvyklé učitelky a tak nějak tím pádem ti rodiče okamžitě vycítí, že to tak funguje a je nezajímá, že by to mohlo být jinak. Že bysme byli sami nějak, že by ty učitelky po besídce nabídly nějakou tu činnost podle mě by se více než polovina těch rodičů sbalila a šli by prostě pryč, protože oni jsou zvyklí na to, že to nějak jako odbudeme a jdeme.

T: Tak to určitě, no. My máme s maminkama ve školce a to si i ony samy právě vytvořily tu iniciativu, že chtěly šít samy od sebe třeba dětem hračky a nebo tak, že i třeba domů potom jakoby. Ale že jakoby se sešly v té školce. My jsme jim nabídly ten společný prostor, ale přišlo to vlastně víceméně od nich z jejich strany, že by se takhle chtěly sejít, za což jsme byly moc teda rádi. Tak jsme jim ten prostor nabídli.

R1: No já si teda myslím, že když dá někdo dítě do alternativní školky, tak asi ví, co chce, aby to dítě tam dělalo. Že se tak nějak s tím jakoby počítá a oni to očekávají, kdežto u té státní školky je to o tom jdu do práce, tak dám dítě do školky. A myslím si, že většina z nás rodičů prostě vůbec nezajímá, jestli jako mají nějaký program, nebo jsou na něco zaměřeni. Já třeba vím, že ta naše školka má nějaký program podle kterého fungují, vzdělávací a teď si ani nepamatuju, jak se jmenuje a nečetla jsem ho. Takže ale visí na nástěnce, ale ony ani ty učitelky nás nijak nemotivují, abychom se na to podívaly. Abychom o tom třeba s někým diskutovali, tak to si myslím, že teda vůbec ne. To se ani nepočítá s tím, aby se k tomu rodiče měli nějak vyjadřovat. A myslím, že je to nezajímá, že většinu lidí tam zajímá jenom fakt to, aby mohli jít teda do té práce jít, protože o to dítě se někdo postará a postará se o něj někdo tak, že tam mají kamarády, mají tam program, něco se naučí prostě, jsou s tím všichni spokojeni a víc se to neřeší.

T: My třeba u nás máme to, že rodiče to ví. Vlastně když je nějaká ta alternativní školka, konkrétně ta naše waldorfská, tak v tom programu to je. V podstatě je tam zahrnuto, že ta spolupráce rodičů je větší než v podstatě u těch státních školek, takže oni už s tím v podstatě taky počítají, když dávají dítě do školky. Tak jak říkáš, to vlastně tak asi bude v tom dané. Těžko říci, jestli si oni ten program proctou nebo ne, ale v podstatě už s tím jakoby počítají a i sami se nabídnou, jestli nechceme s něčím pomoci. Rodiče chtějí opravit hračky, jo jako fakt pomoci v té práci a pravidelně teda míváme sobotní ne brigády, ale takové pracovní soboty tomu v podstatě říkáme, kdy vlastně míváme to teda vlastně před zimou, kdy se vlastně ta zahrada uklidí, schová se, zazimuje se a potom nám vlastně pomůžou ve školce něco uklidit, nebo takhle něco navíc. A je to vlastně ta iniciativa těch

rodičů a samozřejmě je to dobrovolné. Kdo chce, kdo nechce. A je tam i to, že se tam můžou setkat, potkat se s jinými rodiči. Což mi opravdu přijde, že jsou za to rádi no. Že tam mají tu možnost se s těmi rodiči potkat, vidět, pobavit se. Ale je to i otázka toho času asi těch rodičů bych řekla, že potom.

R1: Já myslím, že čas by se našel, spíše je to čas těch učitelek tady v tom případě. Že si teda nedovedu představit, že by tam ony šly dobrovolně v sobotu, to si myslím, že vůbec. A že i tak naznačovaly, že jsou rády, když vypadnou prostě v čas kdy mají a nemusí tam být nějak dýl a myslím si, že kdybych se teda začala na něco víc ptát já nebo chtěla si domlouvat nějaké individuální schůzky, tak budu zaškatulkovaná jako matka, která otravuje a je asi nějaká moc přecitlivělá a nebo úzkostná nebo chce to dítě moc řešit a budou si všichni říkat bacha na ni, takže pak si myslím, že většina lidí se ozývat nechce a jsou rádi, když se neřeší nic, protože to znamená, že tedy není problém a to je to nejdůležitější no. Tak mi to přijde.

T: (smích) Hm, tak se to může také jevit, no tady v tom, hm (přítakání). My právě teď nově ve školce budeme mít kavárničku s rodiči. Ještě teda nemáme úplně ten název, ale právě to, jak. S učitelkami se scházíme každý týden, že máme poradu ohledně organizačních věcí, dětí a podobně a tak vlastně jsme se domluvily s těmi rodiči, že by místo toho kolegia, kde jsme samy učitelky, tak se můžeme setkat společně, samozřejmě taky kdo bude chtít dobrovolně. A že je možnost si popovídat tady o těch věcech navíc. I k tomu, že tady máme ty třídní schůzky, máme tady emailové komunikace, přes telefon, osobní schůzek, tak nám i tak přišlo, že ti rodiče sami o sobě tak jako chtějí. Teďka tedy přemýšlím, jestli je to teda dané tím, že jim to nabízíme nebo oni sami chtějí, možná to obojí no. Že s obou stran je vlastně zájem o to probrat tady ty věci a navíc o tom dítěti mluvit. I když vlastně na těch kavárničkách spíš chceme ne úplně probírat to dítě, protože tam bude samozřejmě víc těch rodičů najednou. Spíše bychom chtěly takové to, co je napadá navíc, nebo sem tam taky něco udělat, nachystat, protože máme vlastně i slavnosti během roku, kdy se i ti rodiče podílejí. To je taky vlastně trochu jiné vůči státním školám. To ve státních školách asi není tady ty slavnosti, možná bývá jenom ta besídka, potom ještě něco?

R1: Nějaká slavnost tam byla naplánovaná, ale kvůli počasí nebyla. Ale to je takové výstižné. No my jsme věděli z nástěnky, že v červnu bude slavnost, ale když jsme se potkávali se známýma a bavili jsme se co za tu slavnost to teda bude a ty to víš a já to nevím. No a jako je to s rodičema nebo to jsou jen děti. Pořád jsme chodili a ptali jsme se, až se teda někdo z nás odvážil a šel se zeptat té učitelky, jestli je to teda i pro rodiče nebo jestli je to jenom pro děti a tam řekli, že né, to je jenom prostě pro děti přes den. Přijde kouzelník a vybíráme na to peníze, ale nikdo se s náma o tom prostě nebavil.

T: Ani to nebylo někde napsáno?

R1: No bylo tam napsáno opravdu jen na nástěnce, že já nevím čtyřiaadvacátého je slavnost na zahradě, vybíráme 50korun, tečka, konec.

T: Hm, takže tam úplně chyběla informace.

R1: Nic víc, tam prostě nebylo a takhle to tam prostě funguje, že jakoby se předpokládá, že není asi potřeba se bavit o těch věcech.

T: A takže tady ty akce nemají naplánované třeba rok dopředu?

R1: Asi mají, ale pokud to na začátku toho roku nestihnou a potom se rodiče nezeptají, tak už se k tomu nedostanou. No a oni si taky nemohou vzpomenout na všechno u těch schůzek na začátku roku, takže pak se na to zapomene a pak vlastně nevíme, chodíme, ptáme se.

T: A třeba na těch stránkách u té jedné školky tak tam to také není?

R1: No, tam by možná něco bylo, akorát mi přišlo, že se ty stránky moc neaktualizují, že jsou tam informace, které jsou staré půl roku, rok a přitom že by tam měly nějaké aktuální důležité zprávy tak tam prostě nebyly. Stejně bylo potřeba kvůli tomu jim speciálně napsat nebo si to zjistit. Že mají pěkné webovky, ale v podstatě nefungují, to je potom taky k ničemu.

T: Hm (přítakání), to určitě, když to není aktuální. My teďka právě ty webovky vidíme, že jsou celkem době důležité pro rodiče. Nebo teda v té dnešní době.

R1: No dneska už jo, protože každý v té práci když sedí, tak si vzpomene, je jak je tam teda ten kroužek a ono je prostě jednodušší podívat se na webovky než hned volat nebo psát.

T: Tak to určitě, je to rychlejší a pohodlnější.

R1: No hlavně pohodlnější. Než zase hned otravovat někoho a ptát se a taky je to někdy lepší i pro tu učitelku, že když to na tom webu bude a ti rodiče jsou na to zvyklí, že se tam podívají, tak zbude čas se ptát na ty jiné věci a nejen pořad na ty organizační, takže taky by to fungovalo jinak.

T: Hm (přítakání). No já i sama vidím, když rodiče přijdou k nám poprvé, vlastně když přijmeme to nové dítě, tak už vlastně v tu dobu jim nastíníme ty slavnosti, co máme během roku, aby viděli, kdy zhruba to třeba bude v tom roce. Takže oni už to ví na tom začátku a potom tam máme vlastně ty stránky, kdy vlastně to je aktualizované a když je potom ta akce, tak já nevím týden, dva dopředu mají tu informaci kdy, jak, pro koho to je. Protože ono se stává, že rodiče se chtějí účastnit některých těch věcí, ale vlastně to máme rozdělené tak, že některé jsou jen pro rodiče a některé jen pro děti v tom dopoledním programu jak jsi říkala ty.

T: A napadá tě něco v komunikaci, na co jsme třeba zapoměly, co ti přijde důležité?

R1: Hm (pomlka), teď mě asi už nic nenapadá. Jenom si tak říkám, když se o tom bavíme, že i když jsem měla pocit, že ta naše školka je v pohodě, že bych neměla důvod nad tím přemýšlet, aby děti chodily do nějaké alternativní, tak teďka když to takhle rozebíráme, tak zjišťuju, že třeba v té komunikaci je tam všechno špatně, což není dobré a spousta těch věcí by byla příjemnější, když by v té alternativní byly, ale.

T: No ale to je také otázka, třeba to jak to máme my, tak v těch jiných alternativních to může být také jinak. Já mám vlastně posouzení jen z té naší jedné školky, nebo co jsem byla na stáži ještě ve dvou školkách, tak to mají obdobně tady v té waldorfské, ale taky to není určitě pravidlem. Ale je pravda, že to může být pro ty rodiče příjemnější a když se člověk nad tím takhle zamyslí, tak mu to může přijít, že je to třeba jinak.

T: Takže děkuji za rozhovor.

R1: Určitě, rádo se stalo.

PŘÍLOHA P III: TRANSKRIPCE ROZHOVORU (R2)

Paní Edita (R2)
Příkazy

27. 11. 2013, v 9. 30h,

Moje bakalářská práce je na téma komunikace s učiteli v alternativní a klasické mateřské škole pohledem rodičů. Rozhovor, který budu nahrávat je anonymní a osobní údaje nebudou nikde zveřejněny.

T: Souhlasíte s tímto rozhovorem?

R2: Ano, souhlasím.

T: Dobře, děkuji.

T: Na začátek bych se Vás chtěla zeptat, jestli víte o něčem, co Vám všeobecně v komunikaci s lidmi vadí?

R2: (Pomlka) Že není upřímnost, otevřenost. Vadí mi občas přetvářky lidí. Mám ráda upřímnost a sdílnost. Raději řeším vše na rovinu.

T: Děkuji, vidím, že v tom máte jasno (smích).

R2: Ano, mám. Hlavně poslední dobou se potkávám s různými lidmi v rámci práce, na různých akcích a tak dále. A ve školkách, kde chodil syn jsme se potkali s hodně učitelkami a rodiči, takže si myslím, že mám s čím porovnávat.

T: Aha, Váš syn si prošel více školek?

R2: Ano, i když má teprve 3 roky, prošel více školek. V současné době má pátou školku během čtvrt roku, z důvodu zavření dvou školek v místě bydliště během prázdnin. Školky dostaly dotace na opravu, tak toho chtěly využít. A tak nám nezbylo nic jiného, než si najít školku náhradní.

T: Jaké to bylo hledat náhradní školky?

R2: No bylo to velmi složité (pomlka), sháněly jsme nějakou volnou už od jara. Hledali jsme s manželem hlavně školky, které budou o prázdninách v provozu, to bylo hlavní kritérium. No a to vysvětluje to, že ty školky měly zavřené a učitelky měly dovolenou.

T: Takže důležité asi bylo, aby nějaká školka vůbec byla otevřená?

R2: Ano, to bylo hlavní.

T: Takže jste řešili to, že vůbec nějaká školka je, nebo byly i nějaká jiná kritéria?

R2: No, nedůležitější bylo opravdu to, aby školka fungovala, aby měla delší otevírací dobu, kvůli tomu, že s manželem trávíme v práci hodně času. Ale i když jsme chtěli státní školku převážně kvůli financím, tak i tam jsme zaplatili dohromady spoustu peněz. Hlavně pro nás bylo náročné to, že jsem dávala syna do školky, kde jsem nikoho neznala, kde byli cizí lidé. Takže bylo složité to, abych v nich měla důvěru. Ale před synem jsem se snažila být v pohodě. Snažila jsem se, aby věděl, že mám v učitelky důvěru. Učitelky mě vůbec neznaly, já je také ne, viděly mě poprvé. Ale snažily se Davidka pochovat, být na něj milé a posílaly mě do práce, aby se loučení neprodlužovalo (smích). No teď už se na to dívám jinak, předtím mi to přišlo hrozné, ale chápala jsem je.

T: Takže učitelky se snažily se vyjít vstříc a pomáhat?

R2: Ano. A taky se učitelky trošku obávaly toho, jak k dítěti přistupovat, když tam byl jen na chvíli. Ale já jsem syna vzala do náručí a bylo to v pohodě.

T: A jinak v těch školkách probíhala komunikace jakým způsobem?

R2: No, já to neměla čas to řešit, protože to bylo takové hektické. Nové prostředí, střídání školek, v každé školce jiná značka, jiná skříňka, jiná učitelka. Navíc jsem se zároveň zaučovala v práci, takže toho bylo hodně, takže jsem s učitelkami mluvila jen o důležitých věcech, co jsem jim potřebovala říct, nebo se zeptat. Opravdu nebyl čas to řešit, bylo složité jen ty samotné změny školek. Kolikrát to bylo složitější více pro mě, než pro syna. Ten to zvládal naštěstí v pohodě.

T: Ale tak celkově, jak hodnotíte tuto zkušenost?

R2: Když to vezmu globálně, tak na to budu vzpomínat ráda, bylo to fajn. Poznala jsem nové prostředí, nové lidi – učitelky, rodiče a děti, to bylo pro mě velmi zajímavé. A tím, že bylo teplo, sluníčko, tak jsem ze sebe dostala ten stres. Také to, že každá školka byla na jiném místě pro mě znamenalo denní pobyt na čerstvém vzduchu, což je v létě velmi příjemné.

T: Aha, takže to bylo jen přes ty prázdniny?

R2: Ano, jen přes prázdniny.

T: A teď to máte jak?

R2: Od září chodí náš syn do státní školky ve vesnici.

T: A kolik je ve vesnici školek?

R2: No konkrétně v naší vesnici je jen jedna, potom až ve vedlejších vesnicích, které jsou vzdálené přibližně dva, tři kilometry, což také není vůbec daleko. V okolí je jich poměrně hodně.

T: Aha, takže důležité bylo místo nebo něco jiného?

R2: No, nejdůležitější bylo místo, protože manžel má školku po cestě do práce, takže je snadnější dostupnost a také bylo důležité to, že je školka otevřená už od šesti hodin a je do čtvrt na pět, což také nemají všechny.

T: A tu školku znáte už déle?

R2: No, manžel zná ty učitelky už dávno spíše jen sice od vidění. Ale ví, že jsou tam v pohodě, nejsou na ně víceméně žádné stížnosti. Hned jak jsme tam přišli, tak se učitelky se mnou seznamovaly, podávaly ruku, byly vstřícné, říkaly mi organizační záležitosti.

T: Aha, tak to je milé. A když tam Davídek nastoupil, tak jste měli nějakou osobní nebo třídní schůzku?

R2: Ano, něco bylo, rodičovská schůzka na začátku roku – někdy v září a nedávno taky byla. Ale to já až tak nevím, nechodím tam, protože je to v týdnu. Vždy tam chodí manžel.

T: Aha a jak se tedy dozvídáte informace o školce?

R2: No manžel mi to pak všechno řekne. Až se sejdeme doma, tak to spolu probereme, promluvíme si o tom. Naposledy se tam řešily kroužky a tak, což pro mě v jeho věku není až tak důležité. Důležitější je, aby vše fungovalo v normálu. V tom mi pomáhá i syn, že je takový samostatný, průbojný, že mi i poradí, kde co ve školce má.

T: Takže s učitelkami jste v kontaktu?

R2: No, moc ne, vyzvedávám syna jen málokdy, nestíhám to kvůli práci. Spíše manžel vše řeší.

T: Aha, takže manžel. A když se pořádají nějaké akce nebo něco podobného, tak se to dozvídáte jakým způsobem?

R2: No, mají to na nástěnkách napsané a hlavně to vím tedy od manžela (smích).

T: Takže nástěnky ve školce fungují, je to pro vás přínosné?

R2: No, je to fajn, že tam jsou. Někdy se podívám, když tam proběhnu. No ale ideální by to bylo, kdyby to bylo všechno na internetu. Že bych se na to podívala potom v klidu doma. Naplánovala bych si to a tak. Tak když na mě mluví syn, tak je to takové náročné, spoustu toho zapomenu. A ty akce bývají v týdnu, takže kvůli práci to nestíhám.

T: Takže kromě nástěnek oceňujete spíše více elektronickou komunikaci? Nebo jaká forma Vám více vyhovuje?

R2: No, nejradši mám osobní komunikaci. Ale jak říkám, nemám moc času to řešit, s učitelkami mluví hlavně manžel. Já jsem ráda, že syna ze školky někdy odvedu a můžeme spolu trávit nějaký čas. Hlavní pro mě je, aby byl syn spokojený a vše klapalo. No ale ty webovky by byly nejlepší. Neříkám, že bych se na ně dívala pravidelně, ale tak jednou za čas bych mrkla co se děje nebo neděje.

T: Takže ve školce nemají žádné webovky?

R2: No aha, já vlastně ani nevím, jeřda. No nevím o tom, že by byly někde napsány, nebo že by se někdo zmiňoval.

T: Možná je tedy mají, ale nevíte o nich.

R2: No, to je hlavně trapas, že o tom nevím. Tak zase učitelky nemohou pořád vše řešit a říkat nám. Budu si to muset hned zjistit, jsem ráda, že o tom mluvíme. Co se člověk nedoví (smích)?

T: Takže si myslíte, že komunikace ze strany školky je dostačující?

R2: No, já myslím, že ano. Teda přijde mi, že vím, vše co potřebuji. A když to nevím, tak se zeptám. I když jak říkám, řeší vše převážně manžel, já školkou proletím a ptám se jen na nutné věci. Navíc zatím nebylo nic takového, co bychom museli akutně řešit.

T: Dobře, děkuji. Ještě co se týká těch akcí, jak jsme se bavily, tak tam tedy nechodíte?

R2: No, nechodím, chodí tam manžel, já to prostě nestíhám.

T: A čím to je, že to nestíháte? Jsou v dny nebo čas, kdy Vám to nevyhovuje?

R2: No manžel to stíhá hlavně proto, že pracuje v místě bydliště. Já do práce dojíždím, takže jsem ráda, že vůbec dojedu domů a ne ještě tady akce (pomlka). No ale je to škoda no. To by ani nepomohlo, kdyby byly později. Maximálně bych mohla o víkendu. Ale není to o tom, že bych tam nechtěla jít, prostě na to nemám čas. Ale je to škoda, nemůžu vidět syna, jak se projevuje s dalšími dětmi a dospělými. No jo no, je to škoda.

T: Tak to je škoda. Ale je dobré, že můžete alespoň jeden z vás. A jaké akce jsou ve školce o víkendech?

R2: O víkendech? Nic takového ve školce nemáme. Možná jednou měli děti nějaké vystoupení na akci obce, ale to už si ani nevzpomínám. O víkendu jsem snad ještě učitelky neviděla a to jsme z jedné obce. Nee, vše se děje přes týden v rámci školky.

T: Hmmm a proč si myslíte, že není nic o víkendu?

R2: No protože toho mají učitelky přes týden hodně. Nevím, jak by se chtělo mně. Myslím si, že hraje roli také plat a hlavně ochota těch učitelek.

T: A jaké tedy mají ve školce akce?

R2: No tak na začátku roku ty třídní schůzky. Potom besídka na vánoce a myslím, že i nějaká na jaro, no. A potom už ani nevím.

T: A to není nikde napsáno?

R2: No tak na těch nástěnkách to bývá no. Ale nemají těch akcí moc, když nad tím tak přemýšlím. Takže nemám ani moc šancí se tam dostat. No a teď si vzpomínám, že ty webovky přece jen mají, ale já je ještě neviděla.

T: Aha a odkud to tedy víte, že je mají?

R2: No ve vesnici je místní občasník, kde bývají všechny akce obce, co se kde děje a tak. I to, že mají ve školce nějaké akce, jsou tam i fotky. A teď mi došlo, že jsem tam viděla i ty webovky.

T: No předtím jste říkala, že o akcích víte od manžela a nebo z nástěnek. Takže jsou i další způsoby, jak se o akcích dozvídáte?

R2: Ano, ještě ten občasník, na ten jsem málem zapoměla, vidíte. No všeobecně si myslím, že ve vesnici je velká informovanost, že je to v pohodě.

T: Akce pro děti tedy ve školce pořádají. A něco pro rodiče?

R2: Ano, ve školce je spousta akcí pro děti, jak jsem říkala. Ale vyloženě pro rodiče. No, to tak ty třídní schůzky, ale jinak nevím. Naše vesnice je hodně kulturní, pořádají spoustu akcí, kde mohou rodiče přijít, ale vyloženě, že by školka něco takového pořádala. Co máte na mysli?

T: No třeba mimo třídní schůzky ještě nějaké neformální setkání rodičů – třeba nějaké posezení, kde si mohou s učitelkami popovídat a probrat různé otázky. Nebo alespoň individuální schůzky, kde mohou rodiče probírat s rodiči otázky ohledně dítěte.

R2: Aha, něco takového existuje? To mě ani nenapadlo. No to si ani nedokážu představit. No ne že by se mi to nelíbilo, ale já bych na to stejně neměla čas, i kdyby to bylo. Opět by tam musel stejně jen manžel.

T: A s učitelkou si tedy máte možnost někdy popovídat?

R2: Ano, jsou ochotné. Ptám se někdy, když vyzvedávám syna. Jsou vstřícné, je možnost se jich zeptat.

T: Takže kdy se jich ptáte?

R2: No v rámci školky, když vyzvedávám Davidka. No někdy možnost není, protože tam má učitelka hodně dětí, je tam šrumec, tak to nejde. A některé maminy nechtějí ani nic řešit, neptají se, je jim to jedno. Ale kdo se ptá, tak odpověď dostane.

T: Aha a třeba je možnost si s učitelkou sednout v klidu někam do kanceláře a popovídat si?

R2: No asi ano, ale to všechno řeší manžel. On ty učitelky zná, takže je to v pohodě.

T: Tak to by bylo dobré se zeptat manžela, že (smích)?

R2: Ano, to on by Ti určitě řekl toho víc. No, ale stejně si myslím, že to nezáleží tak úplně na školce, ale na těch učitelkách, jakou mají snahu, ochotu něco řešit. A ty naše jsou opravdu v pohodě, neměli jsme s nimi žádný problém.

T: Takže Vám to tak jak to je přijde dostačující?

R2: Ano, zatím jsem spokojená, všechno je v pořádku. Ale co já vím, co může být, jaká se může stát tragédie nebo něco. Zatím jsme tam půl roku, takže všechno dobré.

T: Takže jste neměli ještě žádný problém k řešení?

R2: Ne, zatím žádný problém nebyl. Řešili jsme zatím jen takové klasické věci – co do školky přinést, jak se projevuje, jestli se nepočůrává a tak.

T: Takže stačilo to, že jste si s učitelkou popovídaly jen mezi dveřmi?

R2: Ano, stačilo, vše důležité si řekneme mezi dveřmi. Jak říkám, to řeší manžel.

T: A neměla jste nikdy ani potřebu volat do školky?

R2: Nee, není potřeba nic tak zatím řešit.

T: Ale mají tam ve školce telefon?

R2: Ano, mají, kdybych potřebovala, tak bych zavolala učitelkám.

T: Učitelky mají telefon ve třídě?

R2: Mají, mají ho ve třídě. Každá třída svůj. Takže když bych potřebovala zavolat, tak mluvím přímo s paní učitelkou třídní.

T: Aha, takže je tam přímý kontakt s učitelkou.

R2: Ano, to je. Já jsem opravdu spokojená. Zatím to nijak neřeším. Až kdyby něco bylo, tak bych se začala zajímat.

T: Dobře, ale myslíte si, že máte dostatek informací?

R2: Ano, myslím.

T: Výborně, tak já bych řekla, že jsme probraly všechno.

T: Napadá Vás něco, na co jsme během rozhovoru zapoměly?

R2: (pomlka), hm, nevím, asi ne. Nic takového mě nenapadá. Však se můžete zeptat manžela.

T: Dobře, děkuji Vám za rozhovor.

R2: Není zač.

PŘÍLOHA P IV: TRANSKRIPCE ROZHOVORU (R3)

Pan Marek (R3)

4. 12. 2013, v 19. 00h, Příkazy

Moje bakalářská práce je na téma komunikace s učiteli v alternativní a klasické mateřské škole pohledem rodičům. Rozhovor, který budu nahrávat je anonymní a osobní údaje nebudou nikde zveřejněny.

T: Souhlasíte s tímto rozhovorem?

R3: Souhlasím.

T: Dobře, děkuju.

T: Hned na začátek se zeptám, vadí Vám něco v obecné komunikaci?

R3: No, někdy mi vadí, že někdy jsou lidi takoví, že si nenechají něco vysvětlit, hned na člověka vyjedou. Také záleží na rozpoložení člověka, inteligenci na povaze, no nevím, jak to všeobecně shrnout no. No a každý si také s každým nerozumí a to ani také nejde. Prostě s někým si rozumím a s někým ne. Taky záleží na tom, co zrovna řeším.

T: Hm (přítakání), takže si myslíte, že je to spíše o povaze člověka?

R3: Asi bych řekl, že nejspíš ano, hmmm. No, to je těžko soudit. No někdo nechce řešit, když se ho na něco ptám.

T: Aha, takže jakou preferujete komunikaci?

R3: No osobní, ta je nejlepší. Nejraději vše vyřeším hned, než se nějak s něčím trápit a nechávat to někdy jindy. To ale častěji dělají ženy (smích). Ne, že bych chtěl někoho urážet, ale přijde mi, že mi chlapi všechno řešíme tak nějak jinak nebo co. Ženské si kolikrát něco domýšlejí, místo toho, aby se zeptali a pak vymýšlí různé teorie, jak by co mělo být a tak. Já se radši hned zeptám, pořeším to a dál už to neřeším, no.

T: Dobře, děkuju. A Vaše dítě chodí do jaké školky?

R3: No, do státní školky, která je u nás na vesnici (pomlka). My si nemůžeme moc vybírat. I když v okolí je školek hodně, tak jsme volili tu, která je nejbliž, abychom cestováním do školky a ze školky netrávili moc času. No a taky když se někam dojíždí, tak se projíždí benzín a tak dále. No, prostě takto je to hlavně praktické. Sednu na kolo a jedeme. Když je škaredě, tak jedeme autem. Hlavně jsme tam za chvíli.

T: Takže důležité pro výběr školky bylo místo nebo ještě něco jiného?

R3: Ano, hlavně to místo. Říkám, máme to tady kousek, takže nemusíme nic řešit. Hlavně jsme s manželkou sami, takže nám nemá kdo jiný syna vyzvednout. Takže si nedokážu představit, že by školka byla někde jinde, to by bylo hodně náročné. Už i teď je to náročné, když jsme jen sami dva se synem. No a já tu školku znám, to už vám možná řekla manželka. Chodil jsem tam, když jsem byl malý, takže některé učitelky si pamatuju od té doby a nebo když jdu do obchodu nebo do hospody, tak se tam s některými potkám. Je to takové rodinné a to mi vyhovuje. Tím, že bydlíme na vesnici a ne ve městě, tak jsem za to rád, že to tak je. Já bych ve městě bydlet nemohl. Myslím si, že si tam lidé nejsou tak blízcí, jak my tady na vesnici. Ale to těžko soudit, jak si to kdo udělá, tak to prostě má, jak se říká.

T: Aha, důvěra je pro vás také důležitá?

R3: Ano, jak říkám, většinu těch učitelek znám. I když je jasné, že se personál několikrát proměnil, tak i tak je znám a to je důležité vědět, že jsou učitelky normální, víte jak to

myslím. Něco o nich vím, tak jsem klidnější, než kdybych je neznal vůbec. Třeba to jak byl syn o prázdninách v jiných-cizích školkách, tak to nebylo až tak příjemné, protože jsem školku znal jen z doslechu a ty učitelky jsem viděl jen některé jen jednou. Teď řeším školku převážně já, o prázdninách absolvovala převážně manželka. Takže jsme si to prohodili (smích).

T: Hm, aha, ale manželka přece jezdí do práce do města a má málo času.

R3: No, právě proto to řešila přes léto ona, protože to byly školky ve městě, kde pracuje.

T: Aha, takže manželka školky podle jakých kritérií?

R3: No hlavně, aby to stíhala do práce, aby nebyly školky někde úplně z ruky a aby ty učitelky vypadaly alespoň trochu sympaticky a školka neměla úplně špatnou pověst. Hlavně bylo důležité, aby měli ve školce otevřeno a místo, což také nebylo jen tak lehké skloubit. No nakonec to dopadlo všechno dobře, hlavně syn to vše zvládal naprosto skvěle. Ani mu, tak jako nám s manželkou nevadilo takové střídání školek, je to prostě borec (smích).

T: Takže jestli tomu dobře rozumím, o prázdninách jste absolvovali několik školek a od září syn nastoupil do klasické školky ve vesnici?

R3: Ano, je to tak. Tolik školek prošel o prázdninách, kvůli zavřeným školcům a od září jsme zaběhli již do „nových kolejí“, takže syn tam chodí už půl roku.

T: A kdy jste přišli do školky ve vesnici poprvé?

R3: No, poprvé jsme přišli, když byl zápis někdy v únoru nebo březnu, už si to přesně nepamatuju. Byli jsme se podívat vevnitř ve školce, protože předtím, jsme chodili jen kolem a za tu dobu, co jsem do školky nechodil se toho přece jen hodně změnilo. Takže jsme chtěli vidět, jak to ve školce vypadá, poznat prostředí a učitelky. No a sešlo se tam hodně rodičů, tak jsme i některé znaly, tak to bylo sice takové divoké, tolik rodičů najednou, ale syn si s dětmi pohrával, protože některé znal, tak to bylo fajn.

T: A jak probíhal zápis?

R3: No, paní ředitelka nás přivítala, představila sebe i paní učitelky a řekla, že si nás bude postupně volat. Tak vždy si nás zavolala do kanceláře, dala nám papíry, řekla co a jak a ostatní, že si řekneme v září na třídních schůzkách.

T: Takže to bylo spíše jen formální a informativní?

R3: Ano, jednalo se pouze o podepsání papírů, byla to rychlovka.

T: A pak jste ve školce byli kdy?

R3: No až na těch třídních schůzkách. No byla to dlouhá doba od toho zápisu, syn už dávno zapomněl, že se byl v nějaké školce podívat a já už vlastně pomalu taky (smích).

T: Aha, takže by jste přivítal, kdyby byl zápis a třídní schůzky blíže u sebe?

R3: Tak jako bylo by to dobré, ale zase chápu tu ředitelku, že musí vše zpracovat, vyhodnotit a pak vlastně posílá ty rozhodnutí o přijetí do školky, takže zase nemůže dělat zápis později, navíc je to myslím stanovené i ze zákona. A zase dělat třídní schůzky o prázdninách také není možné, protože spousta rodin je odjetých pryč, navíc školka taky není celé prázdniny otevřená a učitelky potřebují mít také volno. No prostě asi to jinak lépe udělat nejde. A kdyby mi taky řekli všechno najednou, tak bych si to nepamatoval.

T: Takže písemně domů Vám přišlo pouze rozhodnutí o přijetí?

R3: Ano, jen to, ostatní se vše pak řešilo na těch třídních schůzkách. I když no, taky to bylo tolik informací, si to člověk ani nezapamatuje a zapisovat si to jako ve škole se mi nechce. Takže jsem si zaznačil jen to důležité a ostatní jsem doufal, že se postupně nějak dozvím.

T: A dozvěděl jste se (smích)?

R3: No tak těžko říci, že jo. Kdyby to bylo všechno někde napsané, co nám na těch třídních schůzkách říkali, tak by to bylo mnohem lepší, co si budeme vyprávět, že. Ale bohužel no. Pak něco dají učitelky na nástěnky, ale kolikrát si toho nestihnu ani všimnout a už to tam není. Člověk jak pospíchá do práce, pak domů. Jsem rád, že se kolikrát stihnu na něco zeptat jen tak mezi dveřmi a utíkám.

T: Takže jakou formu komunikace používají učitelky ve školce?

R3: No, tak na těch třídních schůzkách s námi mluví osobně a pak ty nástěnky – tak to je psaná, že.

T: No a jinak ne? Například telefony, webovky, meily, osobní schůzky?

R3: No tak telefon tam mají, ale ještě jsem tam nikdy nevolal, asi ani manželka. Jen možná jednou, když byl syn nemocný jsem poslal smsku a pak jednou volala učitelka, ať přineseme synovi nové pyžamko, že si ho počůral a nestihla nám to říci odpoledne. Webovky asi jsou, ale nikdy jsem se tam ještě neřval, nějak jsem nepotřeboval, přijde mi, že vím vše potřebné. E-mail asi mají, ale nikdy mi nic e-mailem nepřišlo...aha...vlastně, zatím mi nepřišel ze školky žádný e-mail. A co jste říkala to poslední?

T: Individuální schůzky s učitelkou?

R3: No, tak to vůbec. Jako ředitelka, i učitelky mi říkaly, že když budeme něco potřebovat, ať se ozveme. Ale já neměl nějak potřebu, vždy jsem vše vyřešil mezi dveřmi tak nějak a ještě někoho otravovat. No jako kdyby byl nějaký problém, tak to bych se určitě ozval, ale jak říkám, nebylo nějak potřeba nic takové řešit, tak jsem to neřešil.

T: Takže informace od učitelek jste dostali na začátku školního roku, potom na nástěnkách, případně ústně při příchodu nebo odchodu ze školky?

R3: Ano, jo, jak říkáte.

T: A přijde Vám to dostačující?

R3: Jo asi, jo, zase nemusím vědět všechno (smích)

T: (smích)

T: A s kým ve školce nejčastěji komunikujete?

R3: No s učitelkou, která je zrovna ve třídě. Jsou tam dohromady 4 učitelky, vedoucí učitelka, která zároveň uč i děti a ředitelka, která řeší zásadní věci. A pak ještě uklízečka, která je hrozně milá a chová všechny děti.

T: Takže s učitelkou řešíte vše potřebné?

R3: Ano.

T: A je možné se s učitelkami potkat i mimo školku?

R3: Jak to myslíte, jako na rande (smích)?

T: (smích) No nemyslím rande, spíš nějakou společnou akci s dětmi nebo jen s rodiči, mimo třídní schůzky.

R3: Aha, tak s dětma máme besídku. No ta mikulášská byla super, děti tam měli diskotéku, dostali balíčky, dárky, přednesli říkanky, bylo to super. Seznámil jsem se i s některými rodiči, i když toho času moc nebylo, přišlo mi, že to uběhlo strašně moc rychle. No a děti mají ještě něco na jaro tuším a pak nevím, no. No a s rodiči se potkáme jen na třídních schůzkách nebo v hospodě. Takže s některýma se ani neznáme, což je docela škoda. Možná do školky chodí děti mých spolužáků, ani o tom nevím. Jo a na podzim byly nějaké rukodělné práce, kde jsme se sešli s rodičemi, učitelkami, ale pro mě to není až tak důležité. Spíše je důležité, ať je v pohodě syn a to je hlavní.

T: Takže komunikaci se školkou ani tak neřešíte?

R3: No, tak neřeším. Spíš je to tak, že když se nic neděje, tak neřeším, ale kdyby byl problém, tak bych řešil víc. V dnešní době moc lidí čas nemá, tak jsme rádi, že syna přivezeme do školky, pak zase odvezeme. Sem tam s někým povykládáme a tak. (pohlava) No školka je dobrá, jsme tam velmi spokojení, nic neřešíme.

T: Dobře, děkuji. Chcete se mě na něco zeptat?

R3: (pohlava) Hmm, nevím ani, myslím, že jsme probrali všechno.

T: Děkuji Vám za rozhovor.

R3: Není zač.

PŘÍLOHA P V: TRANSKRIPCE ROZHOVORU (R4)

Paní Adéla (R4)

Olomouc 11. 11. 2013, 13. 30

Moje bakalářská práce je na téma komunikace s učiteli v alternativní a klasické mateřské škole pohledem rodičů. Rozhovor, který budu nahrávat je anonymní a osobní údaje nebudou nikde zveřejněny.

T: Souhlasíš s tímto rozhovorem?

R4: Souhlasím.

T: Dobře, děkuji. Hned na úvod se zeptám, jestli víš o něčem konkrétně v komunikaci, nebo spíše tedy v obecné komunikaci co Ti třeba vadí? Jestli Tě napadá nějaká věc?

R4: Jako obecně s lidmi nebo konkrétně ve školce?

T: Ano, obecně s lidmi, ne konkrétně ve školce. Obecně s lidmi, co ti tak vadí, jestli tě napadá něco?

R4: Mně vadí, když lidi nekomunikují (smích).

T: Hm, to je dobré (smích), to je myslím dostačující.

R4: Jo, to je asi tak. Protože když je ochota k té komunikaci, tak se lidi většinou snaží domluvit. Ale když nekomunikují, tak to většinou vede ke složitým situacím.

T: Takže si myslíš, že všeobecně je ta komunikace důležitá?

R4: Určitě ano.

T: Ne jen v té školce, k tomu se ještě dostaneme, ale všeobecně ta komunikace je důležitá.

R4: No, tak jasně, ale tam kde jde o nějaké mezilidské vztahy, kde to není jen nějaké lhostejné, tak tam musí lidé spolu mluvit, že?

T: A vlastně v té školce, vy už jste si s dětmi prošli i klasickou školku, že?

R4: Ne, neprošli, pouze alternativní.

T: Ne, aha, tak to jsem nevěděla.

R4: No, mám vlastně zkušenost ze státní školky se starším synem jenom. Byl tam, abych to řekla správně asi dva týdny ve státní školce a po dvou týdnech jsme ho dali pryč. A nezvládal to tam a já jsem to tam taky nezvládala teda jako psychicky tu státní školku. Jako nebyla to žádná hrůza nebo tak, nic extrémního, ale prostě to tam nedával. A potom jsme ho předčasně před prázdninami dali z té školky pryč, protože začali, ještě než se stihli děti zaklimatizovat, tak začali s celkovou renovací budovy a udělali různě sloučení oddělení a paní učitelky se tam různě střídali, takže vlastně nemohl vůbec nastat adaptační proces, protože měl každý den někoho jiného viděl, takže z toho byl ještě jakoby víc vynervenej a to jsem si říkala, že to nemá jakoby smysl ho tam nechávat za takových okolností, takže jsme ho stáhli domů a po prázdninách už tam nenastoupil a nastoupil potom do soukromé školky.

T: A to byla nějaká alternativní?

R4: No, chodil do monte školky, do montesorri školky no.

T: Aha, tak to jsem vůbec nevěděla.

R4: Hm, tady na Lužické, ta už je teda zrušená, přesunutá.

T: To jsou mi novinky, to jsem vůbec nevěděla, aha. A vlastně Jůlinka nastoupila přímo do waldorfské?

R4: Ano, Jůlinka nastoupila přímo do waldorfské. Já jsem celý ten rok předtím chodila za Monikou a ptala jsem se, jestli už mají pro školku, jestli to teda otevřou nebo co. Protože jsem nevěděla, kam ji mám zapsat. Zkoušela jsem ji zapsat do státní školky, ale neměli jsme šanci se dostat no á do dvou školek jsem ji chtěla zapsat a ani do jedné ji nevzali a já jsem čekala pořád na tu soukromou, tak se to povedlo nakonec no.

T: No, vlastně takže ty máš velkou zkušenost s tou soukromou školkou? Takže srovnání s tou státní asi tak nemáš, spíš máš zkušenost s tou soukromou.

R4: No, vlastně relativně ano, i v té státní jsem přišla do kontaktu jako rodič s těma učitelkami že jo, od toho zápisu, přes to každodenní přivádění, odvádění dětí do školky. Takže mám takové to povědomí o té rutině. Ale co jsem byla v té soukromé a zvykla jsem si na ten standard právě té komunikace a toho, jak právě rodič spolupracuje s tou školkou, tak jsem si nedokázala představit, že by mé druhé dítě šlo někam jinam.

T: Aha, takže tu alternativu jsi volila hlavně kvůli té komunikaci a kvůli tady té vazbě školky na ty rodiče?

R4: No, hlavně (pomlka), jo. Asi je to o té ochotě komunikovat s tím rodičem a o tom, že i při té ochotě v té státní školce v komunikaci jsem měla problém z nich něco dostat jako informaci. Když jsem se zeptala, co snědl nebo jestli plakal, prostě nějakou informaci, tak to jsem měla pocit, že je to jakoby nadplán té učitelky. Něco mi řekla, ale bylo vidět, že nejsou zvyklí něco sdělovat tady tyhle věci. Jako že to nepovažují za něco, co by toho rodiče mělo zajímat. Měla jsem v té státní školce pocit, že odevzdám u dveří a vyzvednu u dveří, ale co se děje v tom mezidobí se mně netýká. A jako i z tohoto důvodu jsem dítě nechtěla dát do státní školy, že to co se děje uvnitř toho rodiče nemá zajímat.

T: tak to je zvláštní, já jsem si vždycky myslela, že v té státní školce je to tak, že právě spíš komunikují v té šatně a mezi dveřmi a takhle se nahánějí a jako že ta alternativa to zkouší jinak, že má ty schůzky, e-maily, telefony a tak.

R4: No právě, že tam není tolik komunikace v té státní. Jako ano můžeš se tam přijít zeptat, ale není to tam tak otevřené, aby se tam rodič cítil přirozeně. Za á rodič má mít zájem co to dítě, má mít zájem. A není to nadstandard, když požaduje nějaké informace nebo se chce ptát paní učitelky na to, na to, na to, i při běžném provozu. Že jako k tomu jsou třeba, tak dobře, přijďte třídní schůzky jednou za tři čtyři měsíce. Ale po čtyřech měsících co chceš řešit, když máš teďka teda problém, takže to tam není takové osobní.

T: Tak to mě překvapuje celkem, protože co mám kamarádky ve státní školce, tak to spíš tak zažily, že to učitelky řešily v šatně mezi těma dveřma.

R4: No tak to taky, ale já jsem zase měla ten pocit, že tu paní učitelku zdržuju. Ona když mezi dveřma stojí a vím, že by se měla věnovat dětem ve třídě. A o co jde, den je za námi, dítě odevzdávám. Jako jo, je to jen můj pocit. Takže se to pořešilo mezi těma dveřma a zas jo, byly tam dvě paní učitelky a jedna byla sdílná. Jedna s úsměvem řekla ano, plakal, neplakal, jedl, nejedl, spinkal, nespinkal. A druhá tak jako ucedila něco na dotaz, ale že by byla sdílná a přidala nějakou informaci navíc to vůbec ne. Takže asi je rozdíl mezi těma jednotlivýma pedagogy, jaký mají oni k tomu osobní postoj. Jestli to považují za součást své práce s tím rodičem komunikovat a nebo jestli jejich práce je striktně já se vám tady o dítě starám, tak co po mě chcete.

T: Tak to se tak všeobecně říká, že školku dělají učitelky, takže ono to na tom záleží určitě hodně.

T: Tak se tě zrovna zeptám, jak to vidíš u nás v naší školce? Jestli máš problém u nás s komunikací, nebo když potřebuješ něco vyřešit, jestli máš na koho se obrátit, jestli informace podáváme a tak?

R4: (smích) U vás ve školce nemám problém s komunikací. Jednak já nemám problém se na cokoli zeptat, takže z mého pohledu v pohodě, protože já nečekám, až ke mně ty informace přijdou teda. Většinou se jdu rovnou zeptat za osobou, kterou k tomu považuju za vhodnou. Ale ještě se mi nestalo, že bych nedostala odpověď, nebo že bych se nedopátrala k tomu, co jsem potřebovala, takže v pohodě. A jako myslím si, že i třeba z vaší strany, že dává docela dost informací. Teď se mi líbí ten systém s těmi nástěnkami, že tam dáváte jako hodně těch informací. Ne třeba jen do e-mailu, ale že je to teď tak uceleně na té nástěnce, že člověk kolem toho jde, tak se na to podívá a vidí to v přehledu dopředu a některé i ty věci co mě uniknou, nějaká informace ze staršího emailu, že to tam najdu, tak je to docela dobrý. Kdyby to bylo jenom na té nástěnce, tak by mi to přišlo zase taky neosobní, ale takhle to tak není, můžu se doptat. Takže mi přijde, že jste to teď tak zdvojily ještě ten systém toho toku informací. Tak jak když je ten sešit na zapisování kdy které dítě do školky přijde, tak třeba když tam vidím paní učitelku, tak jí to třeba i řeknu a ona mi to odkývne, ale ona zase se nemusí trápit tím, že si to musí někam poznamenávat a já to tam napíšu. Tak si myslím, že je to efektivní.

T: To s těma nástěnkami myslíš to, jak jsme zavedli, jak máme rozdělené na pondělí, úterý, středa, čtvrtek pátek?

R4: No, no, to myslím. A k tomu plus letáky různě k těm jednotlivým akcím. Ne, že tam jen napsané, že bude divadlo, ale je tam i textík - o co půjde a tak.

T: Jo a zároveň to posíláme v tom emailu.

R4: No a jak je to tam na ty dny, tak je to super.

T: My jsme také samozřejmě zkoušely a nevěděly jsme co je úplně nejlepší. Jako tak víme, co by bylo úplně nejlepší, což není úplně proveditelné a to, že bychom to každému říkaly zvlášť osobně. Ale zase je věc, když se to řekne osobně, tak to člověk zapomene a (pomlka), to se prostě nestíhá. Ten email mi přijde takový, že člověk si doma sedne, v klidu se podívá. Když chce, napíše učitelce, když nechce, tak jí to pak osobně řekne ve školce a je ta informace ještě na té nástěnce.

R4: No pro mě je to lepší určitě z více kanálů. A když emailů dostanu za den dvacet, tak někdy na některý email ze školky zapomenu, protože jsem to v tu chvíli nepovažovala za úplně aktuální. A když to pak vidím ve školce na nástěnce, že to je aktuální, tak si pak říkám, aha už jsem o tom slyšela, už tu informaci mám a teď se mi to upřesní, že vím přesně kdy a v kolik. Ale když by mi to řekl někdo jenom osobně, tak si to nezapamatuju, protože v té chvíli v tom poklusu zrovna nenalovím diář, abych si to tam zapisovala, takže já to ocením, že je to na vícero místech.

T: Myslíš jako to propojení ze všech stran?

R4: No ano, jasně. No když mi někdo bude za poklusu něco říkat, tak je to sice hezké komunikovat ústně tak (pomlka)

T: Tak to by toho měl asi každý plnou hlavu, že (smích)

R4: No jasně (smích)

T: A ty nástěnky, to je asi fajn, že to je na více místech.

T: A stalo se ti, že jsi se někdy dozvěděla informace o nějaké akci na poslední chvíli?

R4: No, asi stalo, ale že bych s tím měla ve školce nějaký problém. Že bych byla našťvaná, že něco nevím v čas, to ne. Jako pro mě je důležité, aby to bylo pro mě relevantní ta informace, abych věděla, na co mám být připravena, když děti někam půjdou. Takové ty důležité informace vím vždycky dopředu a drobnůstky, které se dozvím na poslední chvíli, no tak to bývá v životě no.

T: Ono, je taky důležité, když se člověk zajímá. Kdo se zeptá, tak se to dozví.

R4: No, ono by to zase nemělo úplně takhle být, měl by být nějaký informační servis té školky co nejúplnější, aby ti rodiče byli namotivovaní s tou školkou něco mít společného.

T: A zeptám se tě, jestli ti u nás ve školce nechybí nějaká schránka na připomínky. Víím, že někde ve školkách to mají a my jsme nad tím také přemýšlely, ale přišlo nám to poměrně zbytečné. Myslím si, že se snažíme komunikovat, kdo něco potřebuje, tak řekneme nebo se sejdeme.

R4: Jako to by mě asi nenapadlo. Kdybych měla nějakou záležitost, co by mě ležela na srdci jít s tím do schránky. No jako kdybych měla nějaký problém ohledně dítěte, nebo chtěla něco řešit s tou učitelkou, tak bych to určitě nechtěla řešit přes schránku, ale zašla bych za tou učitelkou určitě osobně. Tak máme e-mail, tak když mě napadne něco večer, tak napíšu e-mail, že to chci probrat a jak se k tomu třeba ty postavíš. Jo, víím, nevím o problému. Někdy je to o tom, že dávám novou informaci té školce, že jsem zjistila nějaký problém, o kterém vy jste nevěděly a nebo naopak vy o tom víte, třeba už to nějak i řešíte, ale ještě se to nepropojilo komunikačně, abych se o tom já dozvěděla.

T: No, mě ta schránka také přijde divná, ale právě se ptám na tvůj názor. Ten e-mail je pro nás pro učitelky dobrý. Protože ve školce na to není čas, snažíme se věnovat dětem. Tak když přijdu domů nebo mám čas na tu přípravu, tak se podívám a aspoň víím, tu informaci. A když je něco důležitějšího, tak se domluvíme na tu individuální schůzku třeba. Což je určitě potom lepší probrat osobně.

T: No a ty sama jsi s námi měla individuální schůzku někdy?

R4: No měla jsem v minulém roce, letos jsem ještě neměla žádnou a právě jsem si říkala, že bych uvítala, když se vyměníla paní učitelka třídní, tak po nějaké době, až se to tam zajede, třeba do těch vánoct, tak bych chtěla mluvit s paní učitelkou tak jako extra třeba pět, deset minut a zeptat se jí na její názor, jak ona vidí konkrétně to dítě. Nebo jestli ona se mě chce něco konkrétně zeptat, co se nevyřeší mezi dveřmi nebo v kuchyňce nebo když si vyzvedávám dítě, to na to asi není vhodná doba, že.

T: Já jsem na to také myslela, že by to bylo určitě potřeba, ale jak říkáš, teďka to bylo nějak hodně změn najednou. Ale určitě jak se to zajede, tak bychom to určitě tak chtěly. Dokonce bychom chtěly udělat to, to bych se tě chtěla právě také zeptat, že bychom to chtěly udělat pravidelně. Dříve to nešlo kvůli směnám, ale chtěly bychom, aby každá učitelka měla třídní schůzky pravidelně, aby to měla vyvěšené na těch dveřích, kdy budou individuální schůzky. A kdo by potřeboval, tak by si den dopředu řekl, aby se ta učitelka mohla na to připravit. Že by opravdu byl ten čas. Nebo samozřejmě byl by tam ten čas. A kdo by potřeboval jiný, nebo vyřešit to dřív, tak určitě by se dalo domluvit. Ale takhle jsme si myslely, že by byla fajn ta nabídka.

R4: No, nevím, jestli by to nebylo z vaší strany nadbytečné blokování toho člověka. Protože když já budu chtít s někým mluvit, tak si s tím člověkem zavolám nebo se s ním domluvíím, kdy by mohl a jako aby tam čekal hodinu, jestli někdo přijde nebo nepřijde.

T: No to by bylo v rámci těch hodin nepedagogických, kdy by si mohl dělat tu přípravu. Právě to jsem se tě chtěla zeptat, jestli ti nevádí, že to takhle nikde není. Že kdybys potřebovala nebo chtěla, tak by sis sama řekla, že tu schůzku potřebuješ nebo chceš?

R4: No, určitě, já bych zavolala. A kdyby to bylo naléhavé, tak bych zavolala, jestli se můžeme chvilku vidět chvilku v rámci toho dne. Když by to teda nebylo naléhavé, co ze dva dny počká nebo do příštího týdne, to už potom. Zase máte toho hodně, ty přípravy, všechno dělat a máte kolegia jako strávíte v té školce strašně moc času. Takže ještě zablokovat si další čas, kdyby ta paní učitelka už mohla zdrhat domů nebo si vyřídit něco jiného. Nebo kdyby si nějaký rodič usmyslel, že zrovna za tou paní učitelkou chce přijít, tak mi to přijde nadbytečný, aby tam takhle seděla, no.

T: No vlastně o těch schůzkách mluvíme už s rodiči dětí, které nastupují nově, tak to říkáme, že tam ta možnost je. Ale neříkáme to, jak často nebo jestli je to nějak pravidelně. Spíše to bereme tak, jak si kdo řekne nebo když učitelka má potřebu, že se něco děje, tak si ty rodiče zavolá. Takže v tomto je to volně a myslím si, že jako využívají to rodiče. A asi jo, stačí to.

R4: A i pro ty nové rodiče, kdy ve chvíli, ty první dva týdny, kdy tam to dítě je, tak se od té paní učitelky dozví zpětnou vazbu, když si pro to dítě přijde – plakal, neplakal, jedl, nejedl, chtěl spát, nechtěl spát nebo dneska byl veselý, nebyl veselý. Takže rodič když se tohle dozví, tak už nemusí potřebovat nějakou konzultaci, až třeba v případě nějakého většího problému nebo tak. Ale zase když ta učitelka pracuje tak, aby si toho dítěte všimla a neodsouvala ho na vedlejší kolej a dá si na to pozor na ty nové děťátka, tak to může úplně stačit, že. Maminka je uklidněná, no.

T: My jsme teda nově, jak Jůlinka nastoupila tak jsme to ještě neměly. Tak to jsme udělaly u těch rodičů nových dětí, tak když mají tu první schůzku s vedoucí učitelkou, řeknou si co a jak, podepíší smlouvy a tady obecné věci, tak zároveň tady s tím dostanou kontakt na tu učitelku třídní, s tím, že se domluví už na tu první individuální schůzku o tom dítěti. Kde si řeknou ty informace o dítěti a donesou tu charakteristiku dítěte, aby ta práce a ta adaptace byla jednodušší potom pro tu učitelku. Ze začátku to bylo tak, že jsme byly rodičům představeny hromadně najednou a potom pomalu postupně jsme každá navazovaly s rodiči ten kontakt a bylo to takové zdlouhavější. A to jsme si právě říkaly, že to není právě úplně tak dobře a hledaly jsme tu variantu, jak to vymyslet, aby to bylo lepší.

R4: To je perfektní, protože nástup do té státní školky, zvláště když tam dá rodič první dítě, tak to je úplně hrůza, první dítě dávat někam do ústavu. A teď jako ten kontakt když je s těmi učitelkami je jen formální, tak jako ty ho dáváš to děťátko úplně někomu cizímu, koho vůbec neznáš, v životě jsi s ním vlastně nemluvila takto ani deset minut, že by jste si mohly povykládat. Jako co z toho, že se ta paní učitelka usmívá a vítá tam to dítě do školky ahoj a pojd', ale ten rodič musí mít v sobě ten klid. Jako a když bude maminka v pohodě, tak i to dítě bude v pohodě. Takže je to perfektní systém. A já jsem se vlastně ještě s tímto nikdy nesetkala, že by to někde dělaly třeba, že by to někdo říkal, že by tímto způsobem někdo pracoval ve státní školce, to teda nevím.

T: To taky nevím, jestli to tak někde mají, těžko říci, můžeme se poptat někde.

R4: Oni jsou ty paní učitelky v té státní školce. Teď jsem se asi dvakrát ocitla ve státní školce, protože Štěpánek tak měl ukázkou flétny s paní učitelkou ve třídě jakoby na besídce třídní školkové a tak jsme tam šly do té státní školky. Tak jsem se rozhlížela, jak to tam vypadá, jak to tam probíhá. Tak člověk přijde do třídy s dětmi a děti tam upravené do těch slavnostních oblečků a seděli tam prostě jako pucci na bobku. No a teda někteří neseděli, protože je neudrželi. Ale teda, aby byli v klidu a aby teda neskákaly nebo si nepolily ty

oblečky nebo neroztrhaly, tak jim pustili pohádku v televizi, že. Takže půlka dětí se dívala, půlka dětí se nedívala, tak to tam hrozně hlučelo, do toho ta televizi. Tak jsem tam tak vešla a zhluboka jsem povzdechla. Říkám no dobrý. A teď paní učitelka je tam rychle seřadila a řekla honem, sedni. Tak jsem si říkala, ne, že by s těmi dětmi škaředě zacházely, ale říkala jsem si, taková velkovýkrma trošku.

T: Tak ono s těmi individuálními schůzkami to teda nevím, jestli to mívají ve státních školkách, to jak jsi říkala. Ale třídní určitě mívají, akorát tedy nevím jak často, jestli jednou ročně nebo dvakrát ročně. Určitě mívají na začátku roku. Protože vlastně ve státní školce přijímají děti v září a ty tam bývají většinou až do června, ale v těch soukromých to tak není, tam děti chodí různě. Takže v těch státních je určitě potřeba, aby ty velké schůzky byly na začátku školního roku. A my jsme to také stihly také tak nějak v září.

R4: No ale vy máte ještě výhodu toho, že máte menší počet dětí. To není oddělení. Co, oddělení, ale nemáte 28 dětí. Takže aby s každou tou rodinou toho dítěte, aby měly tu schůzku.

T: No, to je pravda, v tom bude také určitě rozdíl. Aby měly tolik času na každého rodiče, tak to musí hold vzít hromadně na těch třídních schůzkách.

T: A přijdou ti naše třídní schůzky, jak bych to v hodně řekla, že se tam dozvíš ty informace? Jsou jako tak v pohodě?

R4: Jo, v pohodě. No my proto, že máme v průběhu roku dost informací, tak jsem si i třeba říkala. Dobrý no, tak by se mi to třeba nehodilo jít tam na tu třídní schůzku, protože jsem to třeba nestíhala, ale potom tam stejně radši jdu, protože jsem potom ráda, že k tomu můžu něco říct. Já jsem měla potom připomínky k té vánoční besídce nebo tak. A mohla bych to potom předat nějakým jiným způsobem, ale mě by to třeba nenapadlo. Ale tím, že jsme se o těch slavnostech tam už bavili, tak mně to vytanulo a mohla jsem to hned sdělit do pléna a mohlo to tam zaznít. Možná, že jinak by k tomu ani nedošlo. Možná, že ta třídní schůzka je k tomu dobrá jako ne, abyste nám předávali informace co, kdy, jak bude, což nám můžete dát i na tu nástěnku. Ale spíše, že tam můžeme probrat to, jak můžou vypadat slavnosti, nebo to nové posezení s rodiči, což po e-mailu úplně nevyzistíš. Takže na to je to dobré, ne že jen vy nám dáte informace, ale rodiče vám mohou dát zpětnou vazbu.

T: Tak my jsme za to určitě rády, že rodiče na schůzky přijdou. A tak jak říkáš, člověka určité věci napadnou, pak na to zapomene. Ale když je víc lidí pohromadě, tak je to takový brainstorming, že někdo něco řekne, aha, tak mohlo by to být takhle a postupně se to tak jako tvoří. Kolikrát se vyřeší víc věcí, než tím e-mailem nebo na nástěnce, tak je to strašně zdoluhavý proces. Kdežto na těch schůzkách je to rychlejší. Navíc je tam vedení školky a vy rodiče se můžete dozvědět i ty informace úplně jako od té zřizovatelky a zároveň se jí můžete zeptat cokoliv.

R4: Tak pro mě je fajn vidět tam i ty ostatní rodiče, se kterými se normálně nepotkám. Já tam znám nějaký ten okruh maminek, se kterými jsem se tam už znala, zkamarádila a potom když jsou tam ti noví a tak, tak už podle obličeje vím, kam je mám zařadit. Takže určitě je fajn, že se mohou takhle rodiče občas potkat. Ono to jako není úplně nutné, ale když do té školky přijdeš a zdravíš tam známé nebo neznámé tváře, tak už to vytváří takovou tu atmosféru, že. A na té školce je fajn, že člověk ten rodič vstupuje s dítětem s tím pocitem, že jde do přátelského prostředí a ne anonymního jako dobrý den a nashledanou a nikoho tam neznám. Bez ohledu na to, že ty děti se mezi sebou znají. Tak já myslím, že je to dobré, aby ti dospělí tam vytvořili tady to, protože potom tam vznikne něco úplně jiného, i to ráno přitom příchodu třeba.

T: Takže si za to radši, že se můžete s rodiči sejít a seznámit se?

R4: No, ano, určitě. My jsme byli zvyklí v té školce, montesori školce, tam se taky dělala jednou za čas nějaká slavnost, nevím jednou za dva měsíce, za tři měsíce. Že jsme se potkávali i tak normálně v té šatně, ale potom je ta atmosféra taková uvolněná, ne cizí. Děti tam jdou potom jako domů, že je to teta, strejda, že to není ta cizí maminka této holčičky.

T: No, takto to funguje na těch vesnicích, že je to tam takové přirozené, že jsou tam všichni tetičky a strýčkové přirozeně. Horší pak v tom městě, kde je i ta nabídka školek větší a i se ti lidi tak neznají a třeba dojíždějí do toho města do té školky, tak je to pak takové složitější. Ale pak to záleží samozřejmě na těch rodičích už jestli chtějí nebo ne. Pro nás učitelky je to určitě také lepší když vás rodiče známe trochu lépe.

R4: No a pro vás učitelky, když potřebujete něco řešit, tak je to určitě takové otevřenější, než když našlapuješ na úplně neznámou půdu a teď jdeš řešit nějaký problém. Tak je pro vás výhodné s těmi rodiči být v co největším kontaktu, aby jste viděly co máte očekávat, jakým způsobem s nimi mluvit s těmi lidmi a tak, že.

T: Ano, to je určitě, to je pravda. A to jak jsme teď začali s těmi neformálními schůzkami s rodiči bez těch dětí to vidíš jak?

R4: To je báječný nápad a je mi líto, že jsem tam nebyla. A co jsem slyšela i ty maminky kolem sebe, tak říkaly, že tam určitě chtějí přijít. A my k vám musíme mít stoprocentní důvěru, když vám děti dáváme, takže to není prostě šatna, kde si odložíme kabát, že. Takže je pro nás určitě příjemné o těch lidech vědět víc a poznat vás na té neformální úrovni, protože potom jako fakt mám spíš pocit, že dávám dítě nějaké tetě na hlídání a ne do nějakého zařízení.

T: A jiná šance vlastně není, než jen vlastně při takovém setkání.

R4: No a že bych každou učitelku tahala zvlášť do hospody, to asi ne.

T: Takže je toto taková vlastně lepší varianta toho se sejít.

R4: Jako já to oceňuju a obdivuju z vaší strany, že máte tu vůli ještě navíc jakoby něco dát i ze svého volného času. Jako nejsem si úplně jistá, jestli jste všechny k tomu tak přistoupit, že to děláte proto, že to chcete udělat. Dokážu si představit, že je to pro někoho otrava ještě jako něco takového absolvovat. Nevím, jestli všechny to berete tak jako jo to je dobrý nápad, že bychom se s rodičema takto poznali, my pak budeme mít klid na duši, že víme co a jak. A nebo jestli si paní vedoucí školky řekne jo to je dobrý nápad, tam půjdu ráda a ostatní řeknou, tak když to chce, tak my tam půjdeme taky.

T: No já samozřejmě nemůžu mluvit za ostatní, jak to mají, ale myslím si, že jsme s tím problém neměly. Ale sice tato kavárnička s rodiči byl nápad od vedení a první jsme nevěděly jak to pojmout nebo co s tím. Ale potom jak se to blížilo, tak už jsme byly všechny tak jako rády a když se to uskutečnilo, tak jsme byly úplně moc rády. A když se bude takto v tom pokračovat, tak určitě to bude fajn.

R4: To je bezva. A i pro ty rodiče, když se tam zakotví v té školce, tak je to dobré i pro tu školu. A opravdu ty děti z té školky budou chtít dávat do té školy a to je účel, aby to pokračovalo dál ten systém waldorfský, aby ty děti měly možnost přejít, aby ta školka prosperovala a aby ty žáčky měly předvychované z té školky. To je pak jiná práce v té škole. To je pak luxusní, že to těm učitelům tak nachystáte do té školy potom, že vám budou chodit líbat ruce (smích).

T: (smích) Tak snažíme se. Zkoušíme, co nám tak bude vyhovovat a co by bylo tak nejlepší. My jsme zatím v tom tak nadšené a zkoušíme si to tak nějak vymyslet, aby to bylo fajn. A potom jsme rády i za tu zpětnou vazbu, jestli je to dobře nebo špatně.

R4: Tak já si myslím, že dostáváte vesměs dobrou, že jo.

T: Tak víceméně ano. Určitě ne vždycky, ale je lepší říci to upřímně. I to, když třeba něco nefunguje nebo je to špatně, než to v sobě dusit a pak se to dozvíme úplně od někoho jiného. Jako asi se nám to ještě tak nestalo, ale než bychom se to měly dozvědět od někoho jiného, že je to třeba špatně, tak budeme určitě rády, když se to pořeší zrovna.

R4: A taky ti rodiče když mají tu důvěru a mají pocit té pohody, tak já vím, že když to tak je a je nějaký kiks nebo uvidím, co se vám nepovedlo, tak z mojí strany je to něco nad čím by mi vstávaly vlasy hrůzou na hlavě, tak přijdu a řeknu to, co se mi nelíbí, protože každý má nárok tu chybu udělat. A když vím, že je tam ten základ důvěry a že to prostě nějak funguje, tak prostě vyřešíme jednotlivost. Kdežto, když ta komunikace nefunguje a vy budete v nějakém vakuu oproti těm rodičům, tak ve chvíli cokoliv nebude dobře, tak se na vás svalí obrovská vlna kritiky a budete posuzováni a hned se tam vyvine negativní názor na celou školku, i když se jednalo jen o nějakou jednotlivinu jenom proto, že tam nebyla ta otevřenost a nebyly ty vztahy nastavené nějak.

T: Ano, to jsi mi připomněla, že to jsme vlastně zažily. Ten kdo nechtěl nějakou tu věc řešit, tak to potom vyřešil nějakým jiným způsobem, který opravdu nebyl vhodný, třeba tím otevřeným dopisem nebo tak, což je varianta úplně strašná. Určitě je lepší, když člověka něco trápí tak si to říct a zkusit to nějak vyřešit, než oslovit ještě další rodiče a udělat z toho takovou bublinu zbytečně a udělat z toho úplně něco jinak.

R4: A tak to je i vaše, vy se pojišťujete tím, že se snažíte tím, že se snažíte nastavit tu komunikaci předem, ještě když se nic neděje. Protože vždycky se může něco stát, nějaká nehoda nebo nějaký problém velicej, tak to může potom otřást s těma rodičema důvěrou, když to není nastavené. No, ze začátku se dějou třeba chyby, že (smích).

T: To jo (smích).

R4: Ale tak když to nemá někdo ze svého lidského hlediska. Když školka začínala, tak jsem se to ze svého hlediska snažila brát tak, že když je na nějakém místě úplně nový, tak jak vy jste byli všichni noví učitelé i děti a zkoušíte a tu kuchařku vám na to nikdo nedá, tak je jasné, že když tohoto dám to dítě, tak se musím smířit s tím, že to přes tu fázi musí projít. Jo a ten rodič za to má tu zodpovědnost k tomu přispět, aby to fungovalo.

T: No, to ale každý neumí, ale záleží to pak už na tom člověku samotném, že, jak k tomu přistupuje.

R4: No a možná takový ten konzum té společnosti. Ti rodiče někteří tam jdou s tím, že my si tady zaplatíme za službu a teď nám ji dodejte. A když se nám něco nebude líbit, tak budeme řvát a budeme to reklamovat. Ale nejde to hlouběji pod povrch, že tady to tak nemůže fungovat, že ono to jejich dospělý rozhodnutí to dítě někam dát a ne se pak jen zlobit, že se stanou pak nějaké věci a že je to pak chyby jen té jedné strany. Že oni jako musí předem počítat s tím, že budou nějaké věci nedovychytané. Počítat s tím, že budou nějaké problémy, se kterými oni se budou potýkat tak jako ta školka.

T: No, já myslím, že je to naprosto vyčerpávající (smích)

T: Nebo jestli tebe ještě napadá něco, na co jsme ještě zapoměly během našeho rozhovoru v komunikaci? Jestli tě napadá něco, co ti ve školce chybí nebo co bychom mohly ještě vylepšit jinak.

R4: (pomlka) No, já myslím, že tak celkem, že vidím, že jste to posunuli mnohem dál. Že tam je vidět ten vývoj. Ne, že by to na začátku bylo blbé a že teď je to dobré. Mně se tedy hodně líbí to, že jste dali rodičům najevo, že nemají dětem zasahovat do toho prostoru a tady ty věci, že se tam tak jako zharmonizovaly, takže to si myslím, že je to dobré. (pomlka) Ještě si říkám, že když tam ráno přivedu tu Julču, tak přijde paní učitelka a řekne ahoj Jůli a Julča je potichu a já třeba říkám a Jůli zdravíme paní učitelku. Já jsem paní učitelku pozdravila a ty jsi jí ještě nepozdravila. S těma pozdravama jsem nad tím hodně přemýšlela, jestli ta paní učitelka by teda neměla udělat tak, že když se ocitne v té šatně, tak že by za tím dítětem přišla a že by se teda s ním pozdravila a přivítaly by se tedy řádně. Ne, že by ze sebe musela vypravit dobrý den nebo ahoj, ale že by teda nějak vzalo najevo tu paní učitelka. A já si kolikrát říkám, jestli když tam paní učitelka prosviští, jestli mám něco říkat nebo nemám něco říkat, jestli teda nemusí zdravit, když nemá náladu zdravit. A mě třeba to zdravení hodně leží na srdci. A třeba když přijdu do školy, tak pozdravím ty osmáky, dobrý den hoši, to máme hezký den a oni se tak na mě vyvalí: dobrý den. (smích). Tak já bych chtěla, aby moje děti reagovaly na společenské situace a s paní učitelkou se pozdravily pořádně. Teď už jsem ve školce a zdravím se s paní učitelkou.

T: O tom jsme také hodně mluvily a hodně přemýšlely, protože také jsme nechtěly to, aby to měly děti vyloženě, tak teď musíš pozdravit a tak to prostě je. Jako nenutit je do toho, aby se to naučily samy od sebe. A u některých to je tak, že i když je to tím příkladem toho rodiče nebo učitele a oni i tak potom nepozdraví a to je potom jako ta otázka toho, jestli jako (pomlka)

R4: Jestli to tam dotlačit nebo ne.

T: Ano, jestli to tam dotlačit. Vlastně, když přijde ten rodič s dítětem, tak pozdravím všeobecně dobré ráno a jak kdyby směrem na toho rodiče a to dítě někdy odpoví, někdy ne, ale víceméně se nám stává, že nepozdraví. Ale my to potom, jak rodič odejde, tak to dítě jde do té třídy a ta učitelka má s ním už jiný kontakt a již se kolikrát vítáme v té třídě. V některých školkách se přivítají podáním ruky a podíváním do očí, ale tím, že máme tu školku uzpůsobenou tak prostorově, je to složité, aby učitelka vždycky přišla a hnedka se s tím dítětem pozdravila. A tak potom jak mají vlastně toho skřítečka u ranního kruhu, tak vlastně potom paní učitelka každému podá ruku s tím skřítkem a pozdraví se s tím dítětem v tom ranním kruhu, podají si tu ruku a řeknou si dobré ráno a podívají se do očí. Akorát tedy to už ti rodiče nevidí.

T: No a to už ti rodiče nevidí, děkuju, to je možná dobrá jako věc, aby to rodiče věděli, že to není jako to, že bychom se s nimi nechtěly zdravit nebo že bychom na to nedbaly. Ale my právě naopak jsme na to opravdu myslely hodně, ale nechtěly jsme to opravdu tím způsobem tak a teď musíš.

R4: No tak to mě těší, že jsem si na to vzpomněla, protože jinak bych se to nedozvěděla nebo možná, že by mi to ještě chvilku vrtalo hlavou a možná bych si na to vzpomněla potom. Ale říkala jsem si, ona se s tou učitelkou musí přivítat v tom kruhu, když jsou s tou paní učitelkou, že. Tak to je dobrý, v tom případě bych to viděla, že to není úplně nutné to tlačit. (pomlka) No a jinak komunikační problém ve školce u vás rozhodně nemám.

T: Děkuju, výborná tečka nakonec. Tak pokud tě tedy již nic nenapadá, tak ti děkuju za rozhovor.

R4: Prosím.

PŘÍLOHA P VI: TRANSKRIPCE ROZHOVORU (R5)

Paní Věrka (R5)
Prostějov

14. 2. 2014, v 14h,

Moje bakalářská práce je na téma komunikace s učiteli v alternativní a klasické mateřské škole pohledem rodičům. Rozhovor, který budu nahrávat je anonymní a osobní údaje nebudou nikde zveřejněny.

T: Souhlasíš s tímto rozhovorem?

R5: Souhlasím, ano.

T: Dobře, děkuji. Můžeme začít?

R5: Uf, ano.

T: Jsi nervózní?

R5: Jo, jsem, ale to bude dobrý. Nemám ráda, když mě někdo nahrává. Nedělá mi problém o čemkoliv mluvit, ale když někdo zapne diktafon, tak je to pro mě stresující.

T: Tomu rozumím, pokusíme se to odbourat, dobře?

R5: Ano, začněme.

T: Výborně, takže...Ty máš dceru...

R5: Ano, pětiletou dceru, Teušku (smích) a pěkně tvrdohlavou. Je to kozoroh, tak to jde hodně poznat. Všechno sama a sama. Ale děti má ráda, je ráda v kolektivu. To jde hodně poznat ten rozdíl, když nastoupila do školky. Předtím jsme chodili do různých center, na hřiště, v rodině máme také několik dětí, ale když přišla do školky, tak se to úplně změnilo. Nejdříve se teda navázala na paní učitelku, jo, ta se jí držela jak klíště, nechtěla se jí pustit. Chodila za ní jak ocásek. Ještě štěstí, že paní učitelka je tak skvělá, proto to šlo vše dobře a rychle. Myslím adaptaci.

T: A jak to bylo s dětmi?

R5: No a přes paní učitelku se Teuška pomalu dostávala k dětem. Nejdříve seděla na okně, na zemi a pozorovala děti. Když něco dělaly v kroužku, tak se dívala a sama v koutečku dělala ty pohyby a pak postupně šla blíž a blíž a pak už seděla mezi dětmi a dělala to samé.

T: Aha a jak víš, že to tak bylo?

R5: No paní učitelka Petra mi to říkala. Řešily jsme to spolu hodně. Byla úplně skvělá, moc mi v tom pomohla. Samotné by mi to trvalo dlouho, ale když jsem měla její velkou podporu...Navíc jsem věděla, že Teuška má paní učitelku také ráda, tak bylo mnohem lepší. No vlastně aha, teď si říkám, že to bylo vlastně úplně super. Protože kdyby mně paní učitelka nesesla, tak bych z toho byla nervózní a dcera by to vycítila. Ale takhle to sedlo jak se říká (smích), jak prdel na hrnec.

T: (smích) To je hezké přirovnání. Takže si myslíš, že vztah mezi učitelkou a rodičem je důležitý?

R5: No jeřda a jak. Já jsem paní učitelku znala jen od vidění, když jsme se byly ve školce podívat, tak zrovna byla s dětmi na zahrádce. No a potom jak jsme tu byli ještě jednou s Teuškou, tak jsem s ní chvíli mluvila. Ale nejvíce mi pomohlo to, jak jsem s ní měla osobní schůzku. To bylo úplně super.

T: Osobní schůzku? Jak probíhala?

R5: No, tak od Tebe jsem dostala kontakt na paní učitelku třídní, která měla mít Teušku ve třídě. Myslím, že jsi mi dala email (pomlka). No teď už nevím. No seznámily jsme se osobně a pak jsem dostala email. No a hned jsem jí nepsala, to je jasné, bylo mi to takové trochu divné, když se neznáme a hned jí nabízet schůzku. Ale jak jsme se tu byli podívat, tak mi to paní učitelka sama navrhla, že kdybych chtěla, mohly bychom se sejít a říci si vše potřebné k dceři. No chvíli jsem váhala. Ale pak jsem si řekla, že je to nejlepší způsob, jak se na všem domluvit. Organizační věci jsem věděla už od Tebe, ale o dceři bylo přece jen nejlepší mluvit přímo s třídní učitelkou. No tak jsme si přes ten email dohodly schůzku. No to bylo trochu složitější, protože samozřejmě paní učitelka má směny no a já už taky chodila do práce. Ale nakonec jsme se domluvily. No nechtěla jsem ji otravovat ve volném čase, ale to ona říkala, že to je v pořádku, že tak to tady máte normálně. Přece když je u dětí, tak se mnou tak mluvit nemůže, ale až po směně, až když je s dětmi někdo ve třídě. Jejda, jsem se nějak rozvykládala a to jsem ještě neřekla, jak to bylo teda.

T: Nevadí, pokračuj.

R5: No, takže jsme se domluvily na určitou hodinu, přišla jsem a paní učitelka mi nabídla pití, sedly jsme si ve třídě a zeptala se, jak se mám. Tak jsme si chvíli povídaly a tak pak plynule jsme přešly k tomu, jak to je s Teuškou. To už jsme tu byly tak týden. Já jsem říkala jak je to doma, paní učitelka zas jak je to ve školce, s dětma a tak. No a tak jsme mluvily normálně. Trvalo to asi tak já nevím, jejda, no už je to dva roky (pomlka), no asi tak půl hodiny, možná víc. No nevím no přesně už.

T: V pohodě, to nevadí.

R5: No a abych to teda ještě dořekla, tak prostě jsme si popovídaly. Mně se úplně odlehlo. No ještě, že je paní učitelka tak v pohodě. A dala jsem jí zároveň Teuščinu charakteristiku. No a tak jsme si řekly, že dobré a že uvidíme dál. Že ať paní učitelce volám, když něco, nebo napíšu email a nebo se můžeme zase někdy potkat. A zas že ona kdyby bylo něco tak se domluvíme na schůzce. Že v šatně není dobré řešit takové věci. Že to by pak slyšeli ostatní rodiče a nebo děti a že to pak není dobré pro nikoho, hlavně pro to dítě. No ale to vlastně si mi řekla už při té první schůzce, když jsme se domlouvaly na smlouvách a tak a řešily jsme co všechno je ve školce a tak.

T: Ano, je to pravda, že to říkám hned při prvním delším kontaktu se zájemci o školku. Příjde mi to totiž hodně důležité. A to zajímavé, že si to pamatuješ po takové době.

R5: No, pamatuju. Tak to jsme se spolu ještě neznaly. Já hledala školku pro své první dítě, dostala jsem na vás kontakt, tak jsem to zkusila a ono to vyšlo. Tak byla jsem předtím i v jiných školkách se podívat, hlavně ve státních, protože jsem řešila finance, že jo. Ale že by se mnou některá ředitelka mluvila hodinu, tak to si teda nepamatuju, to se mi stalo jen v této školce. Neměla jsem pocit, že musím honem rychle se na vše ptát. No ale je fakt, že jsem nebyla zase v jiné soukromé, ani alternativní, takže těžko říct jak to je. Jestli v jiné soukromé školce by byli tak ochotní a vstřícní... Záleží to vždycky na lidech jací jsou.

T: Ano, to je pravda. Říká se, že školku nebo i školu dělají učitelky, co si o tom myslíš?

R5: No, to naprosto souhlasím. Jako v některých těch státních, když jsem byla, tak byly učitelky taky milé, ale že by mi nabídly nějakou osobní schůzku, to ne. Jen třídní schůzky s ostatníma rodičema, papíry do ruky a sejdeme se v září, což jako nebylo úplně ideální, že. No a taky to prostředí. Většina těch státních, já nevím, jestli nemají peníze nebo co, tak mají ještě takový ten starý nábytek. Víš co myslím?

T: Jo, asi vím.

R5: No a to taky není úplně příjemné, když to není úplně hezké prostředí. Což si myslím, že je taky důležité. Teda já když někam přijdu, tak se tam musím cítit dobře. No a děti, ty to mají ještě víc. Prostě si myslím, že je to důležité, aby bylo prostředí příjemné. No a učitelky, o tom ani nemluví. Jak mi někdo řekne, tady máte papíry, šup a přijďte za 2 měsíce, tak si říkám aha, no, to je jak na nějakém páse. Narazit cedulku a jedeme (pomlka). Jako zas chápu, že děti je hodně a další věci a že to všechno trvá dlouho. Ale když se někdo se mnou zastaví, něco se zeptá, ukáže mi, vyslechne mě, tak přece jenom je to daleko příjemnější, co si budeme vykládat, že. Prostě jedná se o moje dítě a dávám ho někam do cizího prostředí, kde nikoho neznám ani já, ani ono. Takže to prostě (pomlka), no úplně jde na mě vztek, když si vzpomenu na některé ty učitelky. Nebo i na některé lidi. No, obraťme list radši.

T: Dobře, takže pochopila jsem, že komunikace je pro Tebe důležitá. Nejen ve školce, ale i tak všeobecně.

R5: Jo, tak určitě. Když mi někdo něco neřekne, tak to prostě nevím, že. Jako taky se mi někdy nechce mluvit a nechci řešit nějaké věci, ale tak když se tvářím jak kaktus, tak si někdo může myslet, že jsem na něho našťvaná nebo že něco udělal špatně. Přitom jsem prostě jen unavená a nechce si mluvit. No tak je lepší, když to řeknu, jsem unavená a hned se prolomí ledy a je to lepší, když to ví. Než když se tak tvářím a ten druhý si myslí bůhví co. No a každý to tak prostě nemá. Což jako chápu, ale musíme na sobě pracovat a zajímat se co ten druhý a tak, jinak se budeme na sebe mračit a nic nevyřešíme.

T: Hmm, děkuji, to je pravda, že každý to má nastaveno jinak. Ale zase kdybychom byli všichni stejní...

R5: No tak to by taky nebylo dobře.

T: Tak myslím půjdeme dál. Říkala jsi, že jsi byla ve školce s Teuškou před nástupem vícekrát, měla osobní schůzky, dostala jsi email...

R5: No, email a ještě telefonní číslo. To vlastně taky hned na začátku. Vlastně spolu jsme si volaly, když jsme se domlouvaly na všem možném. A já jsem věděla, že kdyby něco, tak volám. (pomlka) Tak to si člověk na všechno hned nevzpomene, když přijde poprvé se podívat. To spousta věcí mi nabýhala až později. Hlavně jak jsem přišla dom. To jsem přemýšlela, co jsem všechno zapoměla a tak. No a i když jsem si to psala na papír, tak spousta věcí prostě jsem se zeptala pozdějc nebo vůbec. To jsem ještě psala tuším dva emaily, abych se na něco zeptala.

T: No, to nevím, to už si nepamatuju, to je dávno.

R5: No já taky nevím. Ale to je jedno, prostě emaily, telefon, osobní schůzka. Jo a ještě sešit na chodbě kde píšeme, kdy půjdou děti domů a když je něco důležité, třeba že vyzvedává dědeček. No a třídní schůzky. Letos byly myslím jen zatím dvakrát a ještě by měly být do konce roku jedny tuším.

T: Ano, třetí budou ještě na jaře.

R5: No, takže tak. Jo vlastně ještě kavárnička s rodičema. Tam jsem byla teda jen jednou, ale bylo to fajn. Vypadla jsem na chvílku z domu, dala jsem si po dlouhé době výbornou kávu a navíc jsem se mohla blíž seznámit s rodičema a učitelkami. Jsem se dozvěděla spousta nových věcí, co jsem ani netušila. No, dobré to bylo, už se těším na další takové setkání. No a vlastně slavnosti, kde se potkáme.

T: Tak tím jsme si odpověděly na dvě otázky (smích) Jakým způsobem a v jakém čase se rodiče s učitelkou setkávají? Je možné se setkat s učitelkami a ostatními rodiči jinak než

v rámci běžných denních situací a hromadných třídních schůzek? (pomlka) A to nás čeká ještě pracovní sobota na zahradě.

R5: Aha, super, to taky přijdu určitě. Aspoň zase uděláme něco pro děti, to bude fajn.

T: No a když se vrátím k těm třídním schůzkám, jak bys popsala průběh?

R5: No, tak přijdem, je tam něco k pití, sedíme na zemi na polštářích. Za to jsem ráda, protože ty malé židličky, to je hrůza. No nejdříve nám řeknete co je z vaší strany, my se k tomu průběžně vyjadřujeme a potom máme prostor na dotazy. No ty minule byly super, protože byly takové informativní, svižné, pořešilo se co bylo potřeba. Akorát teda někteří ti rodiče co se ptali za otázky, to byla hrůza teda. Nechápu, jak může někdo řešit takové blbosti jako že pyžamko bylo počurané a paní učitelka nenapsala mamince smsku, aby mohla přinést nové. No to mi přijde jako vrchol.

T: No, lidé jsou různí, každý to má jinak. Je pravda, že takové dotazy někdy zdržují. Ale to jsou bohužel většinou rodiče, kteří nechtějí individuální schůzky. Takže je potom otázka, co je lepší, že.

R5: No to je pravda. Já teda mám ráda obě varianty. Protože při osobní schůzce s třídní učitelkou nebo tedy hlavní učitelkou se ptám na to, co bych se nezeptala před více lidma. Hlavně se ptám teda na dceru a to přece nebudu probírat před dalšíma dvaceti lidma, že jo. No a na třídních schůzkách si ráda poslechnu co bude, co se plánuje, nebo když se vysvětlí nějaké akce a tak. A pak mě napadnou k tomu nějaké otázky, teda někdy (smích). A ty by mě prostě jinak nenapadly, než na hromadných schůzkách, takže jsem za to moc ráda. No a pak ty věci, teda myslím akce. Ty akce jsou potom vyvěšené na nástěnce a většinou nám přijde ještě email.

T: Takže....

R5: Takže si myslím, že víme všechno, co potřebujeme. A když něco nevíme, tak se můžem zeptat. Teda ale je pravda, že když jsou nové učitelky nebo nějaké praktikantky, tak se nedozvíme buď nic a nebo to, co není ani pravda a nebo je to úplně jinak. Takže to je lepší, kolikrát nic nevědět.

T: No, i to se stává, ale tomu se člověk nevyhne. A ještě bych se chtěla zeptat, co webovky?

R5: No, na webovkách jsem byla nedávno a byla jsem mile překvapená, protože jsou nějaké nové či co. Jsou tam konečně nějaké informace (smích). Já chápu, že to musí být časově náročné, hlavně když na to není žádná firma. Ale zase když stránky nejsou aktuální, tak jsou na nic. To už pak lepší žádné. Takže je super, že už je máte aspoň trochu aktuální.

T: Tak to jsem ráda. Ano, je pravda, že jsou časově náročné a že to nebylo lehké, je dostat do takové podoby. Ale v dnešní době jsou webové stránky jedno z nejdůležitějších. Když volají rodiče zájemci, tak snad vždycky se ptají, jestli máme webovky. A nebo řeknou, že se dívali na webovky a proto volají, aby se mohli ještě na něco zeptat, nebo se domluvit na schůzce. A můžu říct, že když jsou teď stránky lepší, tak to jde opravdu poznat. Volá i více rodičů, za což jsme opravdu rády.

R5: No právě předtím mě to ani nelákalo se podívat na stránky. Jsem si říkala, zbytečná ztráta času, nebude tam nic nového a ejhle, když se podívám po nějaké době, tak všechno jinak. Super, je to o moc lepší. No ale všechno nejde hned, že. Hlavně, že jsou spokojené děti, to je nejdůležitější a to ostatní hold to se řeší postupně. Šak jsme jen lidi, ne? (smích). Prostě důležité je všechno řešit a ne se jen usmívat a říkat si, že je všechno v pořádku a

pohoda a potom najednou všechno vysypat jak špatně to a to. Nic neřeší to, když to člověk v sobě dusí.

T: No, to je pravda. Většinou má všechno nějaké řešení. I když to není zrovna příjemné. Ale když se o tom nemluví, tak je to ještě horší.

T: Takže, je něco na co jsme zapomněly? Nebo chceš se mě na něco zeptat ty?

R5: (pomlka) Hmm, přemýšlím. No asi nic, děkuju. Jen to, že jsem ráda, že jsme mohly o takových věcech mluvit. Protože člověku to kolikrát ani nedojde. Vidí jen sebe a ani ho nenapadne se na to podívat z té druhé strany. Lepší je se druhého zeptat a říct si oba nebo více pohledů. No jako vždycky to nejde a taky řešit úplně všechno taky ne, ale tak v rámci možností. Jo a ještě jsem chtěla říct, že to víkendové přespání pro děti ve školce bylo úplně super, to jsem nikde jinde nezažila.

T: Děkuju, já jsem také ráda. A je to jak říkáš, když člověk o něčem s tím druhým nemluví, tak ani nemůže vidět, jak to vidí on a prostě to dělá pořád po svém. A když se zeptá, tak přece jenom se může spousta věcí vyjasnit. Jsem taky ráda, že jsme to mohly probrat. Děkuji za rozhovor.

R5: Není zač, příště zas (smích).

PŘÍLOHA P VII: TRANSKRIPCE ROZHOVORU (R6)

Pan Petr (R6)

14. 2. 2014, v 16h, Olomouc

Moje bakalářská práce je na téma komunikace s učiteli v alternativní a klasické mateřské škole pohledem rodičům. Rozhovor, který budu nahrávat je anonymní a osobní údaje nebudou nikde zveřejněny.

T: Souhlasíte s tímto rozhovorem?

R6: Souhlasím.

T: Dobře, děkuji.

T: Tak jak už jsem řekla, ve svém výzkumu se zabývám komunikací mezi Vámi rodiči a učiteli v mateřské škole. Na začátek bych se Vás chtěla zeptat, jakou preferujete komunikaci?

R6: Tak určitě osobní, že jo. Rád mluvím s lidma. Sám rád komunikuju a pořád se ptám, však víte, ne? (smích) Takže určitě osobně. Jako hodně i volám nebo píšu emaily, protože vždycky není čas se s každým potkat a taky to ani nejde. To bych opravdu od rána do večera někde seděl na kávě a to už by nezvládal ani můj žaludek. Nemám rád, když mi někdo neodpovídá. Jako jak říkám, nemusím vždycky s každým na kafe, ale tak aspoň tím telefon, emailem nebo poslat smsku.

T: No, s tím ptáním, je to určitě v pořádku. Já také tvrdím, že kdo se zeptá, ten se dozví.

R6: No, já se ptám někdy až moc, ale co, ještě mě za to nikdo nezbyl, tak je to dobré (smích). Důležité je si vše říct a ne to v sobě dusit. To dělají hlavně ženské. Tím se Vás nechci dotknout. Ale spoustu věcí si zabírají, jsou z toho špatné, domýšlejí si, nic neřeknou, dusí to v sobě a pak jsou nedorozumění. Navíc naprosto zbytečně a to nemám rád. Proto se kolikrát zeptám radši na blbost, než si něco domýšlet. No a to se Vás zase zrovna zeptám, kdy bude další kavárna pro rodiče?

T: (smích) Čekala jsem, kdy se zeptáte. Kavárna pro rodiče zatím nebude, protože na té minulé byla jen jedna maminka. Takže jsme si řekly, že necháme chvilku oddech. Navíc na jaře budou třídní schůzky, pracovní sobota. Takže setkání s rodiči určitě bude, to se nemusíte bát.

R6: Tak to jsem rád, protože je to super potkat se s ostatními rodiči a učitelkami mimo školku. Jinde nemáme šanci se tak potkat, jsem za to moc rád. Můžeme se zeptat na to, co nestihneme ve školce nebo na třídních schůzkách. A trošku Vás potrápít otázkami. Jen mi řekněte, jak si to vykazujete takové akce?

T: No, nevykazujeme, děláme to proto, že chceme, ve svém volném čase.

R6: To Vás přece nemůže bavit.

T: Jinak bychom to nedělaly. Nepopírám, že je to časově náročné, ale waldorf je vyhlášen tím, že má bližší kontakt s rodiči. Navíc i pro nás je zajímavé vás rodiče vidět a zažít i jinak než ve školce v tom denním kontaktu. Většinou se potkáme jen ráno, řekneme si dobrý den a nashledanou, případně stihneme pár vět, jak se máme a tak a to je všechno.

R6: No právě proto chodím rád na ty společné akce. Protože chceme s manželkou poznat více rodiče a učitelky. Některé rodiče známe z dřívějšíka, s některýma vůbec. A učitelky se taky mění, takže je fajn se někde potkat.

T: To jsem ráda, že Vám to vyhovuje. Takže nejen ve všeobecné komunikaci, ale i se školkou máte raději osobní komunikaci?

R6: Tak určitě. Říkám emaily a telefony jsou fajn, ale nenahradí to tu osobní komunikaci. Přes telefon nepoznám, jak se člověk tváří, jestli si ze mě nedělá legraci. Ale v přímé komunikaci je mi hned jasné, jestli jde o přetvářku nebo ne. Takže určitě osobní komunikace.

T: A co třídní schůzky?

R6: No, tak taky je to dobré. Vždycky se něco dozvíme, my se taky zeptáme na co potřebujeme, navíc nám potom přijde zápis ze schůzek, takže si nemusím nic psát a v podstatě ani pamatovat (smích). V klidu si to pak přečtu doma a vím, co se bude dít, nebo co se nebude dít, že jo, i to se stává.

T: A individuální schůzky?

R6: Individuální schůzky jsem ještě nevyužil, nebylo potřeba. Dcera je dostatečně samostatná a aktivní. Navíc, co potřebuju se zeptám nebo zavolám. Stačí mi informace mezi dveřma, jestli spala, jedla a tak. Když náhodou něco, tak zavolám nebo napíšu email třídní učitelce. Zatím jsem tu schůzku nepotřeboval. S paní učitelkou nemám problém, ani dcera nemá žádný problém. Ale kdyby nějaký byl, tak hned volám. Takže nevím, jak ta schůzka probíhá.

T: Tak na individuální schůzce se s třídní učitelkou mluví hlavně o dítěti.

R6: No, tak třeba někdy.

T: Dobře, to záleží na vás. Někdo tu potřebu nemá. Pokud si myslíte, že víte vše potřebné a s paní učitelkou třídní nemáte problém mluvit, tak...

R6: Jo, paní Iva je fajn, nemáme spolu problém.

T: Dobře, to jsem ráda. Tak půjdeme dál. Jaké komunikační techniky ve školce učitelky používají?

R6: No, (pomlka), tak určitě spolu nejčastěji mluvíme, někdy zavolám na školkový telefon a ty emaily.

T: A třeba o akcích víte odkud?

R6: No, akce se proberou na třídních schůzkách, potom přijde email a pak je to ještě na nástěnce. No a ještě se případně zeptám učitelek, kde, co, jak. Jestli je potřeba něco zaplatit, něco vzít, přinést, nebo tak. No semtam se podívám na webovky, ale tam bývají spíš takové, no takové. Teď si na to slovo nevzpomenu. Jo, už vím, obecné informace. Takže když je něco aktuálního, tak na nástěnce.

T: Dobře a říkal jste, že s učitelkami se setkáváte ráno a odpoledne v šatně.

R6: Jo, ráno v šatně, když přivedu dceru do školky. Ale ne vždycky mám čas, někdy spěchám do práce. Tak se s učitelkou pozdravím, někdy řeknu nějaký vtip, případně něco důležitého, pořádně se rozloučím s dcerou a utíkám.

T: Takže se neptáte učitelky na informace?

R6: No, někdy se ptám, někdy ne. Ale tak ono je to takové naprd, když učitelka je tam sama, běží za ní třeba šest dětí, protože jsou zvědaví, kdo přišel. Navíc ti malí se jí nechtějí pustit a chtějí po ní pořádně něco. Tak mi je kolikrát trapně se na něco zeptat, když vidím, že nemá učitelka čas. Navíc ti prckové koukají, co říkám a kolikrát to není ani pro jejich uši.

Takže mluvení v šatně jen minimálně a v podstatě o nedůležitých věcech. Aha, tak si říkám, že řeším i nedůležité věci. No, budu se nad tím muset zamyslet (smích).

T: Ono je pravda, že když je učitelka s dětmi, tak opravdu na to nemá kapacitu se věnovat rodičům. Proto je tam sešit, kde se může napsat vše potřebné, případně telefon, schůzky.

R6: A odpoledne jsou děti většinou na zahradě, kde se více zabaví, než ve školce. Takže tam je i kolikrát více času se na něco zeptat a není to tak ve stresu. Navíc, jsme si hned na začátku řekli, že v šatně se o některých věcech prostě nemluví, tak se to snažím dodržovat. Myslím si, že je to dobré pravidlo, i to, že si děti do školky nenosí žádné hračky. I když občas se to poruší, ale ta myšlenka, že by se to nemělo dělat tam je a to je hlavní. (pomlka) A abych se vrátil k tomu, kdy se setkávám s učitelkami. Tak ráno a odpoledne když přivedu nebo odvedu dceru. Pak na slavnostech, na besídkách, na školní akademii. Občas se potkáme někde ve městě, ale to výjimečně. No a pak když pořádáte pro děti nějakou akci, třeba přespání ve školce. No a o akcích pro rodiče jsme už mluvili. No vidíme se vlastně denně, protože všechny paní učitelky jsou ve školce každý den. Takže když spolu nemůžeme mluvit, tak se na sebe aspoň podíváme, pozdravíme, usmějeme a víme o sobě.

T: Ano, to je pravda, paní učitelky jsou tu převážně denně.

R6: No a teď přemýšlím, že jsem zašel párkrát i za Vámi do kanceláře se na něco zeptat.

T: Ano, tuším dvakrát.

R6: A to jsem spíš potřeboval něco organizačního nebo technického. Většinou mluvím s paní učitelkou třídní. Chvilí mi trvalo, než jsem si zapamatoval, která to je, takže jsem se ptal všech možných, ale už vím, jak vypadá, tak je to fajn (smích). No a dcera, ta mi poví všechno doma. To si hrajeme na školku. Já musím být samozřejmě dítě a ona je paní učitelka.

T: Tak musíte poslouchat (smích).

R6: Ano, no, musím poslouchat. A vím zhruba, co se ve školce děje. Ale tak ony děti si rády vymýšlí, takže jí taky nemůžu věřit vše. Ona je na to odborník taky.

T: (smích) to je, to je pravda.

R6: No, jsem rád, že jsme ve vaší školce. Jako všechno má své mouchy, ale důležité je se společně domluvit. Já co potřebuju, to si vykomunikuju, takže nemám potřebu něco řešit dál, posílat nějaké stížnosti, nebo hromadné emaily, nebo něco takového. Jako říkám, že taky se mi někdy něco nelíbí, ale to je normální, že. Já taky nejsem dokonalý a nikdo z nás. A to by ani nebylo dobře. Každá školka má svoje specifika, čím je zvláštní, jiná, lepší nebo horší. Já znám hromadu klasických školek, kde jsou rodiče spokojení, že mají super ředitelky a učitelky. No a prostě je to o lidech. Taky mám rád, když se na mě lidi usmívají. Když se někdo mračí, tak to je na nic. I když si o mně nemyslí nic špatného, ale mračí se, tak mi to úplně nezlepší náladu.

T: Takže je něco, co byste ještě chtěl říct? Na co jsme během rozhovoru zapomněli?

R6: Nic mě nenapadá. No, i když o komunikaci a komunikovat je možné mluvit pořád. Zase jindy by mě napadlo něco jiného.

T: To je pravda.

R6: Ale kdybych to měl shrnout, tak jak jsem říkal, nejdůležitější je komunikovat a vše řešit. Jak se neřeší, tak nic.

T: Dobře, děkuji Vám za rozhovor. R6: Není zač.